

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА**

*Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису*

КОВАЛЬЧУК ЯНА ЛЕОНІДІВНА

УДК 351.741:004:005.52

ДИСЕРТАЦІЯ

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНО-
АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Я. Л. Ковальчук

Науковий керівник Щупаківський Роман Володимирович, доктор
юридичних наук, старший дослідник

Київ – 2024

АНОТАЦІЯ

Ковальчук Я. Л. Адміністративно-правові засади інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2024.

У дисертаційному дослідженні визначено та схарактеризовано перспективи та стан розвитку адміністративно-правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України.

Доведено, що інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції охоплює комплекс заходів і процесів, спрямованих на збір, обробку, аналіз і використання інформації з метою ефективного управління поліцейськими ресурсами, планування та координації дій. Основні характеристики цього забезпечення включають: 1) збір інформації щодо кримінальної ситуації, порушень громадського порядку, а також статистичних даних щодо діяльності власне поліції; 2) обробку інформації, зокрема її класифікацію, сортування та систематизацію, щоб забезпечити зручний доступ і подальше використання; 3) аналіз даних, який дозволяє виявити закономірності, тенденції та проблеми задля використання отриманих результатів під час формулювання стратегій та прийняття управлінських рішень, розроблення стратегій і тактик дій, планування операцій, а також для внесення пропозицій щодо вдосконалення поліцейської діяльності; 4) моніторинг та оцінку результатів діяльності органів поліції для визначення ефективності заходів і потреб у подальшому коригуванні; 5) забезпечення доступності й конфіденційності інформації для відповідних користувачів, ураховуючи рівні доступу до такої інформації; 6) співпрацю з іншими правоохоронними органами й державними інституціями для обміну

інформацією (зокрема оперативною) та спільного розслідування складних кримінальних справ.

Констатовано, що інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції не існує ізольовано від механізмів горизонтальної та вертикальної комунікації (співпраці) та координації, адже кожна ланка цієї системи (підготовки інформаційно-аналітичного продукту різнорідного характеру) виконує чітко визначену задачу. Забезпечення її здійснення умовно розподілено на два рівні: 1) внутрішній, що репрезентує «обслуговування», яке здійснюється власними силами поліції; 2) зовнішній, тобто обов'язок ієрархічно вищих суб'єктів створити умови для його належного здійснення. У контексті останнього йдеться про те, що уповноважені на цю діяльність суб'єкти поліції мають бути належно забезпечені необхідними ресурсами, інфраструктурою, технологіями та правовою базою (зокрема з точки зору наявності механізмів координації, взаємодії та співпраці між різними зацікавленими сторонами) для ефективного виконання своїх функціональних обов'язків.

Доведено, що значення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України є: по-перше, функціональним, адже воно відіграє оперативну та стратегічно-аналітичну роль у механізмах реалізації правоохоронних функцій; по-друге, соціальним, оскільки це також спосіб спілкування із зацікавленими суб'єктами, засіб підвищення ефективності й легітимності діяльності правоохоронної системи загалом.

Визначено, що особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України найбільш чітко окреслюються через реалізацію його принципів.

Встановлено, що інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності поліції є сферою відання підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України, що створені на центральному (Департамент організаційно-

аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України) та регіональному (управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві) рівнях. З'ясовано, що розбіжність між цими суб'єктами полягає в їхньому функціональному призначенні (у співвідношенні «загальне – конкретне»), що репрезентує також наявність між ними ієрархічних відносин.

Визначено, що функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України можна розглядати з позиції подвійного підходу, адже, з одного боку, це – система однорідних дій, обумовлених необхідністю здійснення інформаційно-аналітичної функції поліції (технічний аспект), а з іншого – комплексна діяльність міждисциплінарного характеру, що передбачає виконання поточних і майбутніх завдань, пов'язаних із реалізацією всіх поліцейських функцій (стратегічно-управлінський аспект).

Узагальнено, що категорія «правові засади» в контексті здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України є явищем правової дійсності, що об'єктивує параметри, за якими відбувається адміністративно-правове регулювання процедур його реалізації. Ці параметри знайшли свою нормативну об'єктивізацію у межах низки міжнародних та національних актів, останні з яких є обов'язковими до дотримання та виконання. Ці акти містять принципи, правила, стандарти, цінності, ідеї, вектори розвитку тощо, які мають бути реалізованими у сфері збору, аналізу та використання інформації для забезпечення ефективності та легітимності поліцейської діяльності. Вони також визначають права та обов'язки учасників цих процесів, механізми контролю за їх виконанням. У зв'язку з цим висунуто припущення, що в системі правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України відведено специфічне та самостійне місце такому правовому явищу, як адміністративно-правове регулювання, адже держава в особі

відповідних суб'єктів не лише формує нормативно-правові документи, а й забезпечує їхнє практичне виконання.

Зауважено, що згідно із законодавчим дискурсом, з одного боку, моніторинг оперативної обстановки й аналіз ефективності поліцейської діяльності є різновидами повноважень поліцейських, а з іншого – функціональним завданням спеціалізованих підрозділів органів поліції.

Визначено, що адміністративно-правове регулювання діяльності з моніторингу оперативної обстановки й аналізу ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування органів Національної поліції здійснюється на підставі норм адміністративного законодавства, що визначають повноваження та компетенцію уповноважених суб'єктів з метою забезпечення законності й дисципліни в процедурах їхнього здійснення, а також належного рівня публічної безпеки та порядку. Констатовано, що основна мета адміністративно-правового регулювання такої діяльності об'єктивується через створення комплексного адміністративно-правового механізму, здатного створити всі необхідні ресурсні, правові, організаційні та інші умови для досягнення аналітично-контрольних цілей функціонування управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, які є структурними підрозділами головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях і м. Києві.

Розкрито основні характеристики адміністративно-правового статусу чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції. З'ясовано, що адміністративно-правові засади організації діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції характеризуються подвійним сутнісно-концепційним змістом. З одного боку, їхня система репрезентує наявність централізованої моделі управління, яка передбачає координованість дій оперативного характеру, їхню процедуралізацію та стандартизованість. Водночас, з іншого боку, наявні гнучкість, адаптивність і відносна автономія щодо прийняття ними окремих

рішень, що зумовлено необхідністю врахування специфіки обставин та унікальності кожного виклику для мінімізування можливості виникнення інформаційних розривів. Узагальнено, що загалом їхня система є сформованою, практично реалізованою та достатньою, проте досі досить багато питань залишаються відкритими, особливо у контексті забезпечення балансу між суспільним та приватним інтересом, а також інтеграцією нових технологій до процедур оперативного управління.

Доведено, що прийом повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» та оперативне реагування на них – два самостійні, але взаємопов’язані процеси, що мають власну систему процедурних складових, без дотримання яких ефективність функціонування правоохоронної системи ставиться під сумнів, адже: по-перше, від отриманої інформації, яку з’ясував і зареєстрував оператор, залежить не лише розподіл сил та засобів поліцій, а й своєчасність реагування на подію, оскільки від того, який встановлюється пріоритет для конкретного повідомлення, залежить швидкість оперативного реагування на нього чи відсутність такого загалом; по-друге, від того, як координується діяльність суб’єктів оперативного реагування на повідомлення від заявника, залежить не лише фактичний збір даних про подію чи фіксація наявності правопорушення, а й судово-процесуальний аспект вирівнювання балансу соціальної справедливості; по-третє, від того, як підрозділи оперативного реагування здійснюють свою діяльність, залежить подальше інформаційне забезпечення інших зацікавлених чи уповноважених суб’єктів, хід їхніх дій і результат вирішення конкретної ситуації.

Констатовано, що досвід США, Німеччини, Франції, Італії, Латвії, Нідерландів демонструє успішне використання передових технологій для інформаційного забезпечення поліції. Наприклад, аналітичні платформи на основі штучного інтелекту, великі дані («BigData») та інструменти для прогнозування злочинів («predictivepolicing») продемонстрували доволі непогані результати в контексті оптимізації та забезпечення більш ефективної

діяльності поліції. У багатьох зарубіжних країнах створені спеціалізовані центри обробки інформації (наприклад, криміналістичні лабораторії або центри моніторингу), що централізують дані з різних джерел (камер спостереження, баз даних, соціальних мереж, телефонних розмов) та дозволяють швидко приймати рішення. Така інтеграція полегшує роботу правоохоронців і сприяє точному прогнозуванню криміногенних ситуацій. Зауважено, що в Україні є нагальна потреба в інтеграції різних баз даних: від реєстрів правопорушень до баз камер відеоспостереження та мобільного зв'язку. Використання європейського досвіду побудови інформаційних хабів може значно поліпшити взаємодію між різними підрозділами поліції та державними установами.

У контексті удосконалення адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України запропоновано внести зміни та доповнення до: 1) Закону України «Про Національну поліцію» (статтю 11 доповнити частиною 5; змінити виклад положень частини 2 статті 86); 2) Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України (змінити виклад положень пункту 6 розділу III «Організація роботи підрозділів ГУНП та їх посадових осіб, уповноважених на приймання і реєстрацію заяв і повідомлень про правопорушення або події та реагування на них»); 3) Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві (змінити виклад положень пункту 2 частини 2 розділу III «Функції УОАЗОР»).

Ключові слова: аналітика, ДОАЗОР, інформаційно-аналітичне забезпечення, інформація, органи поліції, технологічна інфраструктура, УОАЗОР.

SUMMARY

Kovalchuk, Ya.L. Administrative and Legal Framework for Information and Analytical Support for Activities of the National Police of Ukraine. – *Qualification scientific work on the rights of the manuscript.*

The thesis for obtaining a scientific degree of Candidate of Juridical Science in speciality 12.00.07 «Administrative Law and Procedure; Financial Law; Information Law». – Scientific Institute of Public Law, Scientific Institute of Public Law, Kyiv, 2024.

The thesis identifies the prospects and characterises the state of development of the administrative and legal framework for information and analytical support for the activities of the National Police of Ukraine.

It is proved that information and analytical support for the activities of police bodies includes a set of measures and processes aimed at collecting, processing, analysing and using information for the purpose of effective management of police resources, planning and coordination of actions. The main characteristics of this support include: 1) collection of information on the criminal situation, violations of public order, as well as statistical data on the activities of the police itself; 2) processing of information, including its classification, sorting and systematisation to ensure convenient access and further use; 3) data analysis, enabling identification of patterns, trends and problems to use the results obtained in: formulating strategies and making managerial decisions, developing strategies and tactics, planning operations, and making proposals for improving police activities; 4) monitoring and evaluating the performance of police bodies to identify the effectiveness of measures and the need for further adjustments; 5) ensuring the availability and confidentiality of information for relevant users, taking into account the levels of access to such information; 6) cooperation with other law enforcement agencies and state institutions to exchange information (including operational information) and jointly investigate complex criminal cases.

It is proved that information and analytical support for the activities of police bodies does not exist in isolation from the mechanisms of horizontal and vertical communication (cooperation) and coordination, since each link of this system (preparation of information and analytical products of a heterogeneous nature) performs its own clearly defined task. Ensuring its implementation is conditionally divided into two levels: 1) internal, representing the 'service' provided by the police own forces; 2) external, that is, the duty of hierarchically higher subjects to create conditions for its proper implementation. In the context of the latter, it means that the police entities authorised to perform these activities should be adequately provided with the necessary resources, infrastructure, technology, and legal framework (including in terms of coordination, interaction and cooperation mechanisms between different stakeholders) to effectively perform their functional duties.

It is proved that the importance of information and analytical support for the activities of the National Police of Ukraine is: first, functional, since it plays an operational and strategic-analytical role in the mechanisms of implementation of law enforcement functions; second, social, since it is also a way of communicating with stakeholders, a means of increasing the efficiency and legitimacy of the law enforcement system in general.

It is determined that the specific features of information and analytical support for the activities of the National Police of Ukraine are most clearly defined through the implementation of its principles.

It is stated that information and analytical support for police activities is the responsibility of the units of organisational and analytical support and operational response of the National Police of Ukraine established at the central (the Department of Organisational and Analytical Support and Operational Response of the National Police of Ukraine) and regional (the Office of Organisational and Analytical Support and Operational Response of the Main Departments of the National Police of Ukraine in the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol, regions, and the city of Kyiv) levels. It is revealed that these actors

differ in their functional purpose (in the 'general and specific' ratio), which also represents the existence of hierarchical relations between them.

It is determined that the functions of the units of organisational and analytical support and operational response of the National Police of Ukraine can be viewed from the perspective of a double discourse. On the one hand, it is a system of homogeneous actions due to the need to carry out the information and analytical function of the police (technical aspect), but on the other hand, it is comprehensive interdisciplinary activities carried out to address current and future challenges related to the implementation of all police functions (strategic and managerial aspect).

It is summarised that the category of 'legal framework' in the context of information and analytical support of the activities of the National Police of Ukraine is a phenomenon of legal reality which objectifies the parameters by which administrative and legal regulation of its implementation procedures takes place. These parameters have been normatively objectified in a number of international and national acts, the latter of which are binding and mandatory. These instruments contain principles, rules, standards, values, ideas, development vectors, etc. that should be implemented in the field of information collection, analysis and use to ensure the effectiveness and legitimacy of police activities. They also define the rights and obligations of participants in these processes, as well as mechanisms for monitoring their implementation. Therefore, the author suggests that in the system of legal frameworks for information and analytical support of the activities of the National Police of Ukraine, a specific and independent place is given to such a legal phenomenon as administrative and regulatory framework, since the State, represented by the relevant entities, not only forms regulatory documents but also ensures their practical implementation.

It is established that, according to the legislative discourse, on the one hand, monitoring of the operational situation and analysis of the effectiveness of police activities are varieties of police powers, but on the other hand, they are functional tasks of specialised units of police bodies.

It is determined that the administrative and regulatory framework for monitoring the operational situation and analysing the effectiveness of police activities in the territory served by the National Police is based on the provisions of administrative legislation which define the powers and competence of authorised actors with a view to ensuring legality and discipline in the procedures for their implementation, as well as an appropriate level of public security and order. It is stated that the main purpose of the administrative and regulatory framework for such activities is objectified through the creation of a comprehensive administrative and legal mechanism capable of creating all the necessary resource, legal, organizational and other conditions for achieving the analytical and control objectives of the functioning of the departments of organizational and analytical support and operational response, which are structural subdivisions of the main directorates of the National Police in the Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol, oblasts and the city of Kyiv.

The main characteristics of the administrative and legal status of duty units, situational centres/departments, and units '102' of police bodies are revealed. It is established that the administrative and legal framework for organising the activities of duty units, situational centres/departments, and units '102' of police bodies is characterised by a dual essential and conceptual content. On the one hand, their system represents the existence of a centralised management model that provides for the coordination of operational actions, their proceduralisation and standardisation. However, on the other hand, there is flexibility, adaptability and relative autonomy in making individual decisions, which are due to the need to consider the specific circumstances and uniqueness of each challenge to minimise the possibility of information gaps. In general, their system is well established, practically implemented and sufficient, but many issues remain open, especially in the context of ensuring a balance between public and private interest, as well as the integration of new technologies into operational management procedures.

It is determined that receiving reports of criminal, administrative offences or incidents via the abbreviated police emergency number '102' and prompt response

to them are two independent but interrelated processes which have their own system of procedural components, without which the efficiency of law enforcement system is called into question, since: first, the information received and registered by the dispatcher determines not only the allocation of police forces and means, but also promptness of response to an event, since the priority set for a particular report determines the speed of prompt response to it or lack thereof; second, not only the actual collection of data on the event or the recording of the offence, but also the judicial and procedural aspect of levelling the balance of social justice depends on how the rapid response units coordinate their activities; third, the further information provision to other interested or authorised entities, the course of their actions and the outcome of a particular situation depend on how the rapid response units carry out their activities.

It is summarised that the experience of the United States, Germany, France, Italy, Latvia, and the Netherlands demonstrates the successful use of advanced technologies for police information support. For example, analytical platforms based on artificial intelligence, big data, and tools for predicting crimes (predictive policing) significantly increase the efficiency of law enforcement agencies. In many foreign countries, specialised information processing centres (for example, forensic laboratories or monitoring centres) have been set up to centralise data from various sources (surveillance cameras, databases, social media, telephone conversations) and enable rapid decision-making. Such integration facilitates the work of law enforcement and contributes to accurate forecasting of crime situations. It is noted that Ukraine requires the integration of various databases: from registers of offences to databases of CCTV cameras and mobile communications. The use of European experience in building information hubs can significantly improve the interaction between different police units and government agencies.

In the context of improving the administrative legislation regulating the specifics of information and analytical support for the activities of the National Police of Ukraine, amendments and additions are proposed to the following: 1) the

Law of Ukraine ‘On the National Police’ (Article 11 should be supplemented with part 5; the wording of part 2 of Article 86 should be changed); 2) the Instruction on the organisation of response to applications and reports of criminal, administrative offences or events and prompt notification in the bodies (units) of the National Police of Ukraine (to change the wording of paragraph 6 of section “III. Organisation of work of the units of the National Police and their officials authorised to receive and register applications and reports of offences or incidents and respond to them”); 3) Model Regulations on the Department of Organisational and Analytical Support and Operational Response of the Main Departments of the National Police of Ukraine in the Autonomous Republic of Crimea and Sevastopol, oblasts, Kyiv (to change the wording of paragraph 2 of Part 2 of Section “III. Functions of the OASOR”).

Keywords: analytics, DOASOR, information and analytical support, information, OASOR, police bodies, technological infrastructure.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Ковальчук Я. Л. Принципи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9. С. 132–136.

2. Ковальчук Я. Л. Генетичний аспект спеціальних принципів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2022. № 2 (66). С. 205–209.

3. Ковальчук Я. Л. Досвід США щодо здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції. *KELM*. 2022. № 7 (51). С. 333–337 (Республіка Польща).

4. Ковальчук Я. Л. Детермінація концепту «інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції». *Право і суспільство*. 2023. № 3. С. 542–548.

5. Ковальчук Я. Л. Сутність інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції. *Правові новели*. 2023. № 21. С. 332–337.

6. Ковальчук Я. Л. Нормативна об'єктивізація засад здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 739–743.

7. Ковальчук Я. Л. Завдання підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України: порівняльний аналіз. *Право і суспільство*. 2024. № 2. С. 367–374.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Ковальчук Я. Л. Класифікація принципів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції. *Актуальні питання та проблеми правового регулювання суспільних відносин* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 6–7 берез. 2020 р.). Дніпро : Правовий світ, 2020. С. 77–80.

9. Ковальчук Я. Л. Адміністративно-правове регулювання інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції: визначення концепту. *Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 13–14 берез. 2023 р.). Київ : Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2023. С. 131–133.

10. Ковальчук Я. Л. До розуміння терміна «моніторинг оперативної обстановки». *Реформування українського законодавства: проблемні питання та шляхи їх вирішення* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 07–08 лют. 2024 р.). Київ : Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2024. С. 71–73.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	17
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	27
1.1. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції як об'єкт адміністративно-правового дослідження.....	27
1.2. Значення, принципи та особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України	42
1.3. Завдання та функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України.....	57
1.4. Правові засади інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України та місце серед них адміністративно- правового регулювання.....	73
Висновки до Розділу 1.....	90
РОЗДІЛ 2 АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	103
2.1. Адміністративно-правове регулювання діяльності з моніторингу оперативної обстановки та аналізу ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування.....	103
2.2. Адміністративно-правові засади організації діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції.....	119
2.3. Організація діяльності з прийому повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» та оперативного реагування на них	132
Висновки до Розділу 2.....	147
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО- ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО	

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	157
3.1. Зарубіжний досвід здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції та можливості його адаптації в діяльність Національної поліції України	157
3.2. Шляхи вдосконалення адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України	171
Висновки до Розділу 3.....	186
ВИСНОВКИ	194
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	199
ДОДАТКИ.....	231

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми дослідження. Загальновідомим є той факт, що інформація відіграє ключову роль у процесі забезпечення ефективної діяльності органів влади, зокрема Національної поліції України. На сьогодні поєднання інформаційної діяльності з аналітичною є функціональною необхідністю, адже дозволяє досягти бажаних результатів з найменшими ресурсними затратами, зняти зайве навантаження з вузькопрофільних спеціалістів, а також організувати процеси адміністративно-сервісної діяльності більш ефективно. Це особливо важливо для органів поліції, які зобов'язані оперативно реагувати на злочинність, запобігати її виявам, вести розслідування, виявляти злочинців і правопорушників, реалізовувати превентивні заходи та підтримувати громадський порядок.

Причому інформаційно-аналітичне забезпечення органів поліції дозволяє не лише збирати та аналізувати дані, а й прогнозувати тенденції злочинності, приймати оперативні рішення. Тому в організаційному аспекті функції інформаційно-аналітичного забезпечення реалізуються всіма органами Національної поліції.

Однак у контексті вивчення порушеного питання наявна певна дискусія, зокрема стосовно уповноваження на реалізацію цього завдання спеціалізованих підрозділів Національної поліції України, які мають забезпечити безперервний процес аналізу, оцінки та використання інформації для прийняття стратегічних і тактичних рішень. За сучасних умов їхня організаційна структура сприймається як реформаційна, адже це – новітній заміник старих штабних підрозділів органів внутрішніх справ.

Попри те, що оптимізаційні зміни мають позитивний ефект, наявна в Україні система інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України донині залишається недосконалою і такою, що потребує системного підходу в частині методологічного супроводу та

правового регулювання. Регламентація зазначених відносин необхідна для здійснення єдиної, скоординованої державної політики в зазначеній сфері, спрямованої на підвищення ефективності прийнятих поліцейських рішень.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Науковий інтерес до тематики інформаційно-аналітичного забезпечення окремих юридико-правових явищ загалом є досить високим. Серед праць науковців слід виокремити, наприклад, дисертаційне дослідження О. Нестеренка, який вивчав методологію побудови автоматизованих систем інформаційно-аналітичного забезпечення адміністративного управління (Київ, 2020); К. Белікової, яка визначила теоретико-методологічні засади функціонування та розвитку системи інформаційно-аналітичного забезпечення цивільного захисту України (Київ, 2021); В. Соколова, який досліджував інституалізацію аналітичної діяльності в системі забезпечення національної безпеки на основі застосування зарубіжного та вітчизняного досвіду (Київ, 2021); Р. Бакуменка, що вивчав особливості розвитку професійної компетентності офіцерів інформаційно-аналітичного забезпечення в системі післядипломної освіти (Київ, 2021); С. Чернецького, який схарактеризував інформаційно-комунікаційне забезпечення сталого демократичного врядування в Україні (Київ, 2023); Т. Мельник, яка описала інформаційно-аналітичне забезпечення публічного управління регіональним розвитком (Київ, 2023). Варті уваги праці В. Анохіна (Київ, 2021) та А. Царука (Хмельницький, 2021), адже вчені присвятили свої наукові пошуки безпосередньо вивченню проблематики адміністративно-правового забезпечення інформаційно-аналітичної роботи обраних для аналізу суб'єктів публічного адміністрування – державної податкової та прикордонної служб України.

У контексті досліджуваних питань особливе значення мають праці С. Васюк, оскільки вчена схарактеризувала адміністративно-правовий статус підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України (Львів, 2023), а також Є. Нікуліна, який загалом визначив особливості адміністративно-правового забезпечення

інформаційної безпеки Національної поліції України (Київ, 2021). Крім того, джерельною базою для цього дослідження слугували наукові напрацювання таких учених, як В. Авер'янов, О. Батраченко, О. Бодак, І. Бойко, В. Бондар, С. Братель, В. Варенко, Ю. Гаруст, Є. Гетьман, Л. Гула, С. Денисюк, О. Джафарова, О. Дніпров, Ю. Доліновський, Є. Дуліба, В. Євтушок, С. Єсімов, В. Єфтеній, М. Жерновий, Т. Жук, В. Зуб, М. Кікалішвілі, О. Кобзар, А. Коваленко, М. Ковалів, Я. Когут, Т. Козловська, В. Кочин, В. Крайній, Є. Крапивін, І. Краснобрижний, В. Кудінов, В. Курило, І. Курило, К. Куркова, Д. Ластович, В. Литвинов, Є. Лук'янчиков, В. Лучик, В. Малахов, А. Манжула, Л. Миськів, Р. Молчанов, М. Небеська, В. Негодченко, Д. Овсянюк, В. Оксін, О. Остапенко, І. Охріменко, С. Пеньков, В. Петрик, Я. Посохова, С. Прокопов, В. Пчолкін, В. Регульський, Е. Рижков, Ю. Саричев, В. Сенік, Р. Сербин, П. Сніцаренко, Є. Соболь, О. Сокурено, Л. Сорока, А. Фоменко, В. Халеп, А. Чубенко, Р. Шаповал, А. Шерстюк, К. Шкарупа, В. Школьніков, Г. Шорохова, Р. Щупаківський та багато інших.

З огляду на те, що в роботах зазначених авторів проблематика інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України висвітлена недостатньо, існує цілком обґрунтована потреба у вивченні її сутності, змісту й особливостей.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження відповідає основним положенням Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII; Концепції розвитку електронного урядування в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 року № 649-р, та Плану заходів з її реалізації, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 року № 617-р; Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020; Концепції забезпечення національної системи стійкості, затвердженої Указом Президента України від 27 вересня 2021 року

№ 479/2021, та Плану заходів з її реалізації, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2023 року № 1025-р; Стратегії здійснення цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації системи управління державними фінансами на період до 2025 року та Плану заходів щодо її реалізації, схвалених та затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1467-р; Стратегії інформаційної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021, та Плану заходів з її реалізації на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 березня 2023 року № 272-р; Стратегії забезпечення державної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 16 лютого 2022 року № 56/2022, та Плану заходів з її реалізації, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2023 року № 328-р; Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, схваленого Указом Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023, та плану заходів, спрямованих на його виконання, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2024 року № 792-р. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390).

Мета і завдання дослідження. *Мета* роботи полягає в розробленні підходів до визначення сутності, змісту й особливостей здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України, виявленні проблемних аспектів його організаційної складової та формуванні практичних рекомендацій щодо їхнього вирішення.

Для досягнення поставленої мети в дисертації потрібно виконати такі *завдання*:

– схарактеризувати інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції як об'єкт адміністративно-правового дослідження;

- окреслити значення, принципи й особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України;
- визначити завдання та функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України;
- з'ясувати правові засади інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України та виокремити місце серед них адміністративно-правового регулювання;
- розкрити зміст адміністративно-правового регулювання діяльності з моніторингу оперативної обстановки й аналізу ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування;
- проаналізувати особливості організації діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції;
- виявити особливості організації діяльності з прийому повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» та оперативного реагування на них;
- дослідити зарубіжний досвід здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції та опрацювати можливості його адаптації в діяльність Національної поліції України;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України.

Предмет дослідження – адміністративно-правові засади інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України.

Методи дослідження. Виконання поставлених у дисертаційному дослідженні завдань потребує комплексного застосування провідних загальнонаукових і спеціальних методів вивчення концептуальних положень цієї проблематики. Так, методи *аналізу* та *синтезу* було використано для

розгляду структури й елементів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України (підрозділ 1.1), розкриття системи завдань і функцій суб'єктів здійснення цієї діяльності (підрозділ 1.3), її правових засад (підрозділ 1.4), деталізації цих процесів в організаційному дискурсі (розділ 2), а також у межах вивчення положень чинного адміністративного законодавства щодо прогалин регулятивного впливу його нормативів (підрозділи 1.4, 3.2, розділ 2).

Формально-логічний метод уможливив визначення принципів і значення такого забезпечення (підрозділ 1.2), місця адміністративно-правового регулювання серед інших правових засад організації його здійснення (підрозділ 1.4). Методи *індукції* та *дедукції* використано на всіх етапах дисертаційного дослідження для узагальнення виявлених особливостей і формування авторських висновків (розділи 1–3). За сприяння методів *порівняння* та *аналогії* вдалося розкрити позитивні практики здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції за кордоном та опрацювати можливості їх адаптації в діяльність Національної поліції України (розділ 3).

Організаційно-правовий метод застосовано як для з'ясування адміністративно-правової природи об'єкта дослідження (підрозділ 1.1), так й аналізу нормативного матеріалу та практики діяльності органів і підрозділів Національної поліції України (розділ 2). *Структурно-функціональний* метод дав змогу схарактеризувати місце інформаційно-аналітичного забезпечення в системі діяльності органів поліції (підрозділ 1.1), особливості та функціональне призначення цього процесу (підрозділ 1.2), а також розкрити його організаційну складову (розділ 2). Водночас *теоретико-прогностичний* метод сприяв обґрунтуванню можливості запозичення зарубіжного досвіду та формулюванню авторських пропозицій щодо вдосконалення адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним з перших монографічних досліджень у науці адміністративного права, у якому визначено та схарактеризовано перспективи і стан розвитку адміністративно-правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. За результатами проведеного аналізу сформульовано наукові положення та висновки, запропоновані особисто здобувачем. Основні з них такі:

вперше:

– встановлено, що зведення значення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції виключно до його безпосереднього функціонального наповнення (тобто характеристики як «обслуговуючого» процесу, покликаною покращити реалізацію поліцейських функцій) є невиправданим, адже інформаційно-аналітичні матеріали можуть бути призначені також для інформування зацікавлених органів державної влади, громадськості про хід реалізованих заходів і фактичний стан публічної безпеки, готовність правоохоронних сил протистояти викликам та загрозам безпекового середовища, компетентність і ресурсу забезпеченість уповноважених суб'єктів тощо, що не лише підвищує рівень довіри до поліцейської діяльності, забезпечуючи її прозорість та відкритість, а й стимулює: 1) конкретного працівника до підвищення рівня своєї професійності та вміння адаптуватися до мінливих факторів «стабільності»; 2) громадян – брати більш активну участь у заходах з підтримання правопорядку; 3) суб'єктів державної влади – взаємодіяти задля ефективного та комплексного реагування на виклики й загрози, що виникають у сфері державотворення;

– запропоновано оперативне реагування на повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» розглядати під кутом зору подвійного дискурсу, де перший репрезентує комунікативний аспект, який зосереджений на технічній складовій (прийом, обробка інформації,

координація подальших дій щодо вжиття відповідних заходів), а інший – функціональний, що об’єктивує поєднання зусиль суб’єктів організації невідкладного прибуття поліції на місце події з метою виконання функцій останньої;

удосконалено:

– наукову думку в контексті можливості розкриття функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України з позиції подвійного підходу, адже, з одного боку, це – система однорідних дій, обумовлених необхідністю здійснення інформаційно-аналітичної функції поліції (технічний аспект), а з іншого – комплексна діяльність міждисциплінарного характеру, що передбачає виконання поточних і майбутніх завдань, пов’язаних із реалізацією всіх поліцейських функцій (стратегічно-управлінський аспект);

– теоретичне осмислення категорії «правові засади» в контексті здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України як явища правової дійсності, що об’єктивує параметри, за якими відбувається адміністративно-правове регулювання процедур його реалізації;

– концептуальні підходи, спрямовані на вдосконалення адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України шляхом обґрунтування необхідності внесення змін і доповнень до: 1) Закону України «Про Національну поліцію» (статтю 11 доповнити частиною 5; змінити виклад положень частини 2 статті 86); 2) Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України (змінити виклад положень пункту 6 розділу III «Організація роботи підрозділів ГУНП та їх посадових осіб, уповноважених на приймання і реєстрацію заяв і повідомлень про правопорушення або події та реагування на них»); 3) Типового положення

про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві (змінити виклад положень пункту 2 частини 2 розділу III «Функції УОАЗОР»);

отримали подальший розвиток:

– ідентифікаційні характеристики терміна «інформаційно-аналітичне забезпечення» в контексті діяльності органів поліції, що детермінують його сутність через призму функціональних складових, які в єдності репрезентують його належність до адміністративно-правової галузі наукових знань;

– науково обґрунтовані припущення щодо необхідності вдосконалення нормативного забезпечення аналізу ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування як у процедурному аспекті (існують обмеження для проведення громадського контролю та обговорення), так й аналітичному, що підтверджують результати аналізу відповідного нормативного матеріалу стосовно його актуальності й доцільності;

– узагальнення, згідно з яким система адміністративно-правових засад організації діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції загалом є сформованою, практично реалізованою та достатньою, проте донині чимало питань залишаються відкритими, особливо в контексті забезпечення балансу між суспільним і приватним інтересом, а також інтеграцією нових технологій до процедур оперативного управління;

– пропозиції щодо необхідності адаптації зарубіжного досвіду здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції в діяльність Національної поліції України, що об'єктивують актуальність впровадження сучасних аналітичних платформ, інтеграції інформаційних систем і підвищення рівня кваліфікації поліцейських у сфері інформаційної аналітики.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертаційному дослідженні висновки, теоретичні положення та конкретні пропозиції використовуються та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого наукового вивчення теоретико-методологічних проблем науки адміністративного права (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *освітньому процесі* – під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми» (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *практичній діяльності* – для вдосконалення чинного адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України.

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки розроблення проблеми загалом, окремі її аспекти, одержані узагальнення та висновки оприлюднено на трьох міжнародних науково-практичних конференціях: «Актуальні питання та проблеми правового регулювання суспільних відносин» (м. Дніпро, 6–7 березня 2020 р.), «Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення» (м. Київ, 13–14 березня 2023 р.), «Реформування українського законодавства: проблемні питання та шляхи їх вирішення» (м. Київ, 7–8 лютого 2024 р.).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 232 сторінки. Робота містить список використаних джерел з 256 найменувань на 32 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

1.1. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції як об'єкт адміністративно-правового дослідження

Інформація в сучасному світі відіграє надзвичайно важливу роль, оскільки суспільство фактично складається з різних інформацій, а володіння нею в окремих випадках може впливати на різноманітні процеси як локального, так і загальнодержавного значення. Інформація та володіння нею є серйозними чинниками в системі протидії та запобігання злочинності, оскільки їх наявність та достовірність прямо пов'язана із досягненням позитивного результату. В умовах глобального інформування постає і необхідність здійснення аналітичних операцій, оскільки інформація може бути надана не достовірна або не об'єктивна, і саме через це вона потребує співставлення з іншими фактами, іншими джерелами тощо [50]. Без інформації процес управління, а тим паче забезпечення поліцейської діяльності є неможливим, її відсутність не дає можливості сформулювати завдання й мету управління, провести оцінювання ситуації, виділити проблеми, передбачити розвиток подій, підготувати рішення управлінського характеру та проконтролювати їх здійснення [52, с. 9]. Тому в сучасних умовах інформаційно-аналітична діяльність стає необхідною потребою суспільства, одним із найважливіших і найвпливовіших факторів стабільності і життєдіяльності будь-якої держави [16, с. 18].

Етимологічно концепт «інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції» складається із низки самостійних словосполучень та термінів. У зв'язку з цим у контексті визначення юридичної природи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції

першочергово слід зорієнтуватись у базовому категорійно-поняттєвому апараті, зокрема з'ясувати значення цього концепту та визначити зміст і сутність діяльності поліції як суб'єкта адміністративно-правових відносин.

Доречно уточнити, що загалом діяльність – це специфічна людська форма ставлення до навколишнього світу, змістом якої є доцільні зміни і перетворення речей і явищ залежно від людських потреб [121]. Діяльність людини завжди має соціальний характер, є свідомою, активною та виявляється в системі доцільних дій, спрямованих на досягнення поставленої мети [17; 65]. В органах поліції таку діяльність звичайно виконують працівники поліції – поліцейські та державні службовці. Тобто діяльність в поліції може бути щонайменше мілітаризованою та цивільною. Але враховуючи предмет цього дослідження, доцільніше розглядати діяльність поліції у дискурсі єдності функціонального призначення, тобто як цілісного самостійного суб'єкта адміністративно-правових відносин, що має за мету реалізувати низку визначених державних функцій без диференціації на групи їх виконавців.

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», вся діяльність органів поліції повинна відповідати основному постулату – служіння суспільству. А вже зазначене служіння реалізовується шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [152].

Автори підручника «Поліцейська (адміністративна) діяльність» досліджуючи зміст таких міжнародних документів як «Declaration on the Police» [206] та «Guidebook on Democratic Policing» [215] прийшли до висновку, що поліцейська діяльність, по-перше, пов'язується із реалізацією повноважень певною групою державних органів, по-друге, зазначені повноваження лежать у площині захисту прав і свобод громадян, протидії правопорушенням, забезпечення публічної безпеки й порядку, а по-третє, виконання цих повноважень здійснюється як надання послуг

суспільству та служіння його інтересам [115]. Даний висновок повністю узгоджується із нормами Закону України «Про Національну поліцію».

Важливо відзначити, що у науковій літературі вчені розрізняють декілька видів поліцейської діяльності. Зокрема, в роботах І. Бойка та Я. Когута виділено такі види поліцейської діяльності, як адміністративна, оперативно-розшукова, охоронна, досудового розслідування (кримінальна процесуальна) [8; 63; 115, с. 14]. З означеного маємо, що розкриваючи питання інформаційно-аналітичного забезпечення органів поліції, необхідно враховувати специфіку кожного виду поліцейської діяльності, оскільки вони мають різні завдання, об'єкти та процеси, які потребують підтримки з боку інформаційно-аналітичної системи. Однак це буде надалі, адже наразі слід зорієнтувати себе у правильному векторі цього дослідження, зокрема визначити загальні характеристики терміну «інформаційно-аналітичне забезпечення».

Загалом слово «інформаційно», походить від «інформація» і трактується як відомості про які-небудь події, чиясь діяльність і таке ін., повідомлення про щось [23, с. 403]. Інформацією (від лат. *informatio*) є роз'яснення; виклад фактів, подій; представлення, поняття; ознайомлення, просвіта). У загальному тлумаченні – це зафіксовані в письмовій формі або публічно виголошені відомості про події та явища в суспільстві, державі, докільлі, які людина сприймає безпосередньо за допомогою власних органів чуття чи спеціальних пристроїв як віддзеркалення фактів матеріального або духовного світу в процесі використання різних каналів комунікації, включно із засобами масової інформації, текстовими, вербальними повідомленнями; джерелом інформації є також взаємодія з природою [46; 227]. У Законі України «Про інформацію» визначено, що інформацією є будь-які відомості та/або дані, що можна зберегти на матеріальних носіях чи в електронному вигляді [151]. Однак більшість вчених, які досліджували поняття «інформація», наголошували про те, що є не важливим що і в якій формі

зафіксовано, адже головне, щоб була можливість ці відомості/повідомлення/дані потім сприймати людиною [55].

Усвідомлення сутності інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції вимагає виділити ще одну дефініцію – аналітику. Аналітика (від гр. – мистецтво аналізу) – вчення про силогізми й доведення [4]. Аналітикою є розгалужена та складна система знань, елементами якої є й інші науки, а саме: логіка, методологія, евристика (наука, котрою відкривається нове в різноманітних сферах життя), інформатика [52, с. 9; 176, с. 242]. Великий тлумачний словник сучасної української мови дає наступне тлумачення слова «аналітичний», це те: «що містить аналіз, детальний розбір чого-небудь» [23, с. 17].

Необхідно відмітити, що вирішальну роль у виникненні аналітики зіграв Арістотель (384 – 322 до н. е.). У своїх книгах «Перша аналітика», «Друга аналітика» він вперше систематизував прийоми міркувань, зробив їх предметом наукових пошуків. Він відкрив закон тотожності, закон суперечності, закон виключення третього, діалектики індукції, дедукції і логічного синтезу, визначив категорії, мету, простір, час, рух, кількість і якість, форму і матерію, можливість і дійсність, необхідність і випадковість, особливе і загальне та інші глобальні питання. Найбільша ж заслуга Арістотеля в тому, що з нього починається системне світобачення і системне дослідження природи [16, с. 19; 176, с. 242].

Таким чином, головною метою аналітичної роботи можна визначити підготовку пропозицій, їх детальне обґрунтування для прийняття оптимальних дієвих управлінських рішень. Вона спрямована на своєчасне виявлення проблем, суперечностей, невідповідностей чи тенденції; правильну їх оцінку, визначення об'єктивних причин, що викликали ці проблеми, вибір найдоцільніших шляхів і засобів їх вирішення і пошук відповідей на питання, що виникають у процесі певної діяльності [159, с. 12].

У продовження зазначимо, що поліція служить суспільству і повноваження щодо втручання, якими вона володіє, повинні

використовуватися таким чином, щоб підтверджувати, а не суперечити цій ролі. Але для того, щоб інформаційно-аналітичні матеріали мали максимальну користь в контексті ефективної реалізації функцій органів поліції, необхідно «забезпечити» таку можливість [55].

Зокрема відповідно до Великого тлумачного словника сучасної української мови слово «забезпечити» означає створити надійні умови для здійснення чого-небудь; гарантувати щось; захищати, охороняти кого-небудь або що-небудь від небезпеки [22, с. 281]. Одними з перших, хто намагався сформулювати поняття «забезпечення» та визначити його зміст у рамках юридичної науки, були вчені, які займалися проблемами «забезпечення прав людини» в різноманітних сферах життєдіяльності держави та суспільства. Водночас нам потрібно абстрагуватися від специфіки, пов'язаної з цариною прав людини та громадянина [41; 45, с. 37], адже застосування цієї категорії у контексті правоохоронної діяльності зумовлює розширення її сутнісного змісту та наповнення унікальними характеристиками [55].

Вдається корисними для цього дослідження напрацювання А. Замриги, який у власній науковій праці вдало визначив основні характерні ознаки забезпечення господарської діяльності. Так, автором шляхом інтерпретування думок різних науковців узагальнено, що термін «забезпечення», це: 1) комплекс економічних, соціальних, організаційних, технічних, правових та інших заходів, активних дій та рішень уповноважених суб'єктів публічної адміністрації; 2) стратегічна, планова, систематична діяльність публічної адміністрації з чітким публічним спрямуванням; 3) цілеспрямована діяльність на отримання запланованого результату; 4) орієнтація на реалізацію прямих обов'язків (компетенції); 5) програми, що визначають необхідні цілі й завдання; 6) нормативні гарантії забезпечення публічного інтересу – непорушності екологічних норм, безпечності продукції, власності і в повному обсязі сплати податків; 7) процедурні аспекти забезпечення належного господарювання в Україні [41].

Отже, досліджуючи різні джерела та наукові підходи до визначення поняття «забезпечення» приходимо до висновку, що таким є обов'язок уповноважених державою суб'єктів створити відповідні умови для ефективного використання всіх наявних ресурсів для прийняття управлінських рішень в різних галузях суспільного життя [55].

Аналізуючи безпосередньо термін «інформаційно-аналітичне забезпечення», необхідно відмітити, що визначення, які дають різні автори практично не відрізняються один від одного. Вони різняться за декількома ознаками в залежності від предмета конкретного дослідження. Наведемо декілька прикладів [55].

Деякі автори під інформаційно-аналітичним забезпеченням розуміють вид забезпечення управлінської діяльності, який реалізує функцію зворотного інформаційного зв'язку в контурі управління [43]. Але, на нашу думку, таке визначення не зовсім конкретизоване і має широке значення. Якщо звернутися до авторів з різних галузей наукових знань щодо визначення інформаційно-аналітичного забезпечення, отримаємо наступні варіанти [55]:

– це комплекс заходів, що реалізують процеси створення інформаційних продуктів на основі використання статичних інформаційних ресурсів, проведення розрахунків, моделювання ситуацій, аналізу й синтезу документованих даних та інформації з метою підтримки прийняття рішень органами військового управління всіх рівнів (Ю. Саричев) [163];

– це функціонально та структурно виділена, спеціально організована діяльність суб'єктів публічного адміністрування, що передбачає збір, накопичення й обробку даних; пошук, аналіз та узагальнення інформації; отримання спеціальних знань, що спрямована на якісне забезпечення їх управлінської діяльності (В. Сокурєнко) [173];

– це комплекс заходів щодо реалізації процесів створення інформаційних продуктів (аналітичних матеріалів) на основі використання статичних інформаційних ресурсів (документованих даних та інформації), отриманих за результатами моніторингу, а також шляхом проведення

розрахунків, моделювання ситуацій, аналізу і синтезу даних та інформації, з метою підтримки прийняття рішень відповідними органами всіх рівнів (П. Сніцаренко) [171].

Отже, основними компонентами ідентифікації терміну «інформаційно-аналітичне забезпечення» вище зазначенні автори визначили наступні: комплекс заходів, процес або спеціально організована діяльність суб'єктів, що є основним/допоміжним інструментом для належного прийняття управлінського рішення в конкретній галузі [55].

Щодо легального визначення аналізованого терміну, в пошуковій системі «Законодавство» на офіційному сайті Верховної Ради України існує єдиний нормативно-правий акт, в якому дається визначення, категорії «інформаційно-аналітичне забезпечення», однак в контексті діяльності контролюючих органів. Передбачено, що це: «комплекс заходів, що координується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, щодо збору, опрацювання та використання інформації, необхідної для виконання покладених на контролюючі органи функцій (Податковий кодекс України)» [114].

В іншому документі, що втратив чинність у 2019 році, давалося визначення категорії «інформаційно-аналітична діяльність» у вияві сукупності дій та заходів на основі концепцій, методів і засобів, нормативно-методичних матеріалів для збору, накопичення, обробки та аналізу даних на основі інформаційних технологій (наказ Державного комітету зв'язку та інформатизації України «Про затвердження Методики визначення належності бюджетних програм до сфери інформатизації» від 06 червня 2003 року № 97) [137].

Можемо узагальнити, що законодавець при трактуванні поняття «інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності контролюючих органів» використав широкий підхід. Причому у цьому (наголосимо, що єдиному) нормативно-правовому акті означеному виду діяльності присвячено цілу

главу його структури, детально визначено: види джерел інформації, порядок її збору, вимоги до запиту про отримання інформації, правила обробки та використання податкової інформації, внесення інформації до баз даних Інформаційних систем. Все зазначене вказує про важливість інформаційно-аналітичного забезпечення для контролюючих органів, адже законодавець врахував його комплексність та значення для досягнення поставлених цілей [55].

Це твердження не може бути застосоване в контексті інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції, адже в жодному нормативно-правовому акті не надається його трактування. Навіть у наказі Міністерства внутрішніх справ України від 22 січня 2016 року № 39 «Про затвердження Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві», який визначає основні завдання, функції, повноваження управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування [149] воно відсутнє. Аналогічно сформовано Положення про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України від 27 листопада 2015 р. № 126 [55] (зі змінами, внесеними відповідним наказом від 20 квітня 2021 року № 313).

З наукового дискурсу можемо уточнити, що аналізована категорія в контексті правоохоронної діяльності має практично ідентичні визначення, які були наведені попередньо. Наприклад, на думку В. Захожій – це діяльність яка: «спрямована на збирання, обробку й аналіз інформації і на цій основі – розробку та прийняття управлінських рішень, публікацію даних про явища і процеси суспільного життя» [256]. Вчений Є. Лук'янчиков, досліджуючи методологічні засади інформаційного забезпечення розслідування злочинів, розглядає інформаційне забезпечення з двох сторін. З однієї сторони як загальний метод організації тієї чи іншої діяльності, а з іншої як процес,

пов'язаний з отриманням (збиранням), переробкою, використанням та збереженням інформації, яка відображає реальні явища, події, факти тощо [82, с. 111]. На думку В. Глушкова, до структури діяльності інформаційно-аналітичного характеру має включатися інформаційне забезпечення, інформаційно-аналітична робота, формування баз даних, які охоплюють інформаційний пошук, мету, мотиви, засоби й прийоми їх реалізації [34; 50, с. 174]. Водночас Р. Шаповал та Х. Солнцева, досліджуючи інформаційно-правову складову діяльності органів Національної поліції України, дійшли висновку, що: «зазначена діяльність, а саме її інформаційно-аналітичний аспект включає в себе не лише певний спектр дій чи бездіяльності службових та посадових осіб правоохоронних органів, але й ряд зобов'язань, які мають виконувати останні при здійсненні своїх юрисдикційних повноважень», далі автори конкретизують, що: «в даному випадку мова йде про виконання положень чинного законодавства України в сфері забезпечення схоронності конфіденційної інформації (таємниці) та іншої інформації, що охороняється законом» [183, с. 16]. У визначеному авторами контексті йде мова про те, що під час інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції, останні повинні дотримуватися прав і свобод людини та дотримуватися вимог законодавства щодо конфіденційної та таємної інформації [55].

Власне, доречними є узагальнення, що зміст інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції полягає у:

- 1) накопиченні, узагальненні та аналізі інформації, що надходить до органів поліції від громадян, органів державного управління місцевого самоврядування, організацій і громадських об'єднань, інших джерел про те, що відбувається на обслуговуваній території, зокрема про криміногенні соціально-політичні, економічні, демографічні та інші процеси;
- 2) комплексному аналізі інформації з проблем протидії злочинності;
- 3) організації проведення соціологічних і кримінологічних досліджень;
- 4) прогнозуванні тенденцій і процесів у сфері протидії злочинності;
- 5) підготовці інформаційно-аналітичних і довідкових матеріалів, даних про

основні результати роботи органів поліції, висновків щодо оцінки оперативної обстановки на обслуговуваній території для керівника підрозділу служби або з метою надсилання до відповідних інстанцій; б) формуванні довідково-інформаційного фонду для задоволення службових потреб; 7) підготовці обґрунтованих пропозицій щодо розроблення нових законодавчих актів, внесення змін і доповнень до нормативно-правової бази з питань оперативно-службової діяльності [28; 158, с. 103–104].

Примітно, що поліція доволі частіше використовує передові інформаційно-аналітичні інструменти, щоб отримати інформацію з даних, які вони збирають задля інформування про прийняття рішень, визначення пріоритетів і необхідної кількості ресурсів та оцінки ризиків у різних контекстах. Дедалі активно органи поліції стали використовувати форми машинного навчання, які часто називають штучним інтелектом, що можуть бути застосовними для: розпізнавання облич і аналізу відео; вилучення даних мобільного телефону; аналізу даних соціальних медіа; картографування злочинності; оцінки індивідуального ризику тощо.

Вже існує достатня кількість досліджень, які наочно демонструють ефективність використання сучасних інформаційно-аналітичних технологій у діяльності органів поліції. Наприклад, щодо картографування злочинності, емпіричні дані показали, що розгортання програмного забезпечення прогнозного картографування може підвищити ймовірність виявлення майбутніх злочинних подій порівняно з нетехнологічними методами, що призведе до зниження загальної злочинності [217]. Інші дослідження показують, що випадкове патрулювання територій має незначний вплив на розкриття та попередження злочинів, оскільки злочинність не є однорідною та розподілена в часі і в просторі [218]. Навпаки поліцейська «гаряча точка», за допомогою якої визначено зони підвищеного ризику та в них зосереджено ресурси патрулювання [196], – є доведено ефективним інструментом протидії злочинності.

Однак, враховуючи те, що органи поліції повинні спрямовувати обмежені ресурси на місця та людей, визначених як такі, що становлять найбільший «ризик» (правопорушення чи віктимізація), відправною точкою у зазначеному дискурсі повинно бути питання про ефективність алгоритмічних інструментів у допомозі поліції ідентифікувати та зрозуміти цей ризик. Своєю чергою, ефективність і точність нерозривно пов'язані з етикою та законністю: якщо неможливо продемонструвати, що певний інструмент або метод працює ефективно та з розумним ступенем точності, потім буде неможливо виправдати використання такого інструменту як необхідного для виконання певної поліцейської дії. Власне в Україні досі не прийнято законодавства, яке б врегулювало використання штучного інтелекту загалом, у тому числі у діяльності органів поліції.

Отже, можемо узагальнити, що загалом інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції містить комплекс заходів і процесів, спрямованих на збір, обробку, аналіз та використання інформації з метою ефективного управління поліцейськими ресурсами, планування та координації дій. Основні характеристики цього забезпечення включають:

- 1) збір інформації щодо кримінальної ситуації, порушень громадського порядку, а також статистичних даних щодо діяльності власне поліції;
- 2) обробку інформації, зокрема її класифікацію, сортування та систематизацію, щоб забезпечити зручний доступ і подальше використання;
- 3) аналіз даних, який дозволяє виявити закономірності, тенденції та проблеми задля використання отриманих результатів під час формулювання стратегій та прийняття управлінських рішень, розроблення стратегій і тактик дій, планування операцій, а також для внесення пропозицій щодо вдосконалення поліцейської діяльності;
- 4) моніторинг та оцінку результатів діяльності органів поліції для визначення ефективності заходів і потреб у подальшому коригуванні;
- 5) забезпечення доступності й конфіденційності інформації для відповідних користувачів, ураховуючи рівні доступу до такої інформації;
- 6) співпрацю з іншими правоохоронними органами й державними

інституціями для обміну інформацією (зокрема оперативною) та спільного розслідування складних кримінальних справ [57].

Повертаючись до обґрунтування тезису про наявність специфіки інформаційно-аналітичного забезпечення кожного виду поліцейської діяльності, зазначимо, що означений матеріал чітко репрезентує комплексність аналізованого правового явища, його загальну значимість в контексті «обслуговування» потреб суб'єктів виконання поліцейських функцій. Окрім того, логічним вбачається попередній висновок, що така діяльність не існує ізольовано від механізмів горизонтальної та вертикальної комунікації (співпраці) і координації, адже кожна ланка цієї системи (підготовки інформаційно-аналітичного продукту різнорідного характеру) виконує свою чітко визначену задачу. Означене знайде своє відображення на наступних етапах цієї роботи, однак наразі, все ж таки, необхідно вказати, що таке забезпечення умовно може бути розподілено на два рівні: внутрішній та зовнішній. Основний дискурс зосереджується на внутрішньому, адже вбачається, що це «обслуговування», яке здійснюється власними силами поліції.

Йдеться про те, що поліція здійснює інформаційно-аналітичну діяльність виключно для реалізації своїх повноважень, зокрема для:

- 1) формування реєстрів та баз (банків) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України;
- 2) користування реєстрами та базами (банками) даних Міністерства внутрішніх справ України та інших органів державної влади;
- 3) здійснення інформаційно-пошукової та інформаційно-аналітичної роботи;
- 4) здійснення інформаційної взаємодії з іншими органами державної влади України, органами правопорядку іноземних держав та міжнародними організаціями;
- 5) надання до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів в електронній формі та в обсягах даних, зазначених у статтях 7, 14 Закону України «Про Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів», відомостей, необхідних

для забезпечення ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів [152].

Інший контекст репрезентує зовнішній дискурс, тобто обов'язок ієрархічно вищих суб'єктів створити умови для його належного здійснення. Це означає, що уповноважені на цю діяльність суб'єкти поліції мають бути належно забезпечені необхідними ресурсами, інфраструктурою, технологіями, та правовою базою (у тому числі з точки зору наявності механізмів координації, взаємодії та співпраці між різними зацікавленими сторонами) для ефективного виконання своїх функціональних обов'язків [58].

Як приклад, інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності органів поліції являє собою розгалужену складну систему, яка охоплює наступні напрями такої діяльності:

- аналіз зібраної правоохоронними органами статистичної інформації про стан, структуру та динаміку злочинності зазначеної категорії, про обставини, способи вчинення злочинів, розробку результативних методів та засобів боротьби з ними;

- включення в процес аналізу та синтезу інформації, накопиченої в криміналістичних, оперативних, статистичних та інших обліках правоохоронних органів;

- використання відомостей, що містяться в базах даних, якими володіють інші державні органи та недержавні установи та організації (державна казначейська служба, державна фіскальна служба, державна реєстраційна служба, бази персоналізованого обліку доступу співробітника до яких-небудь інформаційних систем, бази даних систем відеонагляду за об'єктами, бази даних сеансів всіх видів послуг зв'язку, що надаються населенню, бази даних провайдерів, які здійснюють надання послуг Інтернет своїм користувачам та ін.);

- використання сучасних комунікацій для створення умов для логічного та технічного об'єднань різних інформаційних масивів при вирішенні обліково-реєстраційних задач [10].

Це означає, що суб'єкти її реалізації повинні мати доступ до необхідної інформації, програмне забезпечення для автоматизації цих процесів, а також кінцевого споживача підготовленого інформаційно-аналітичного продукту (у цьому випадку – суб'єктів оперативно-розшукової діяльності)[62].

Тому логічними вбачаються розмірковування окремих авторів, що до головних завдань інформаційно-аналітичного забезпечення в органах поліції відносяться вивчення та оцінка інформації[188, с. 100]. Однак важливо розуміти, що інформаційна аналітика виконує насамперед завдання якісно-змістовного перетворення первинної інформації, функціонально перетинаючись в цьому плані з науковою (виробництво нового знання) і управлінською (розробка варіантів рішень, сценаріїв) діяльністю. Характер функціонального перетинання (взаємодії) у системі «аналітика-наука-керування» визначається специфікою аналітики. З наукою її поєднує інформаційний спосіб пізнання і наукового аналізу реальності, а з управлінням – прикладний характер аналітики (вирішення конкретних інформаційних потреб і проблем) [16, с. 27].

Нам більше імпонує думка, що інформаційно-аналітичне забезпечення в органах поліції має організаційний характер функціональності, що розкривається через дуальну змістову інтерпретацію, де одна його складова є суто супровідною в контексті виконання поліцейських функцій, що забезпечує оперативність та ефективність реагування на події та вирішення проблем у сфері правопорядку, а інша – репрезентує складний процес аналізу, оцінки та використання інформації для прийняття стратегічних та тактичних рішень [62].

У дискурсі першого йдеться про здійснення інформаційно-аналітичного супроводу, який як комплексне явище в контексті поліцейської діяльності, припускає наявність наступних ресурсів: довідкова система; статистична інформація; документообіг. Зазначені ресурси виконують функції, які забезпечують збір усієї поточної інформації, її аналіз та узагальнення, накопичення документів довідкового характеру та матеріалів, отриманих у

відповідь на запит щодо певної ситуації чи події. Для досягнення цієї мети вирішуються наступні завдання інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції: 1) створення єдиного інформаційного простору показників на основі централізованої інформаційної бази даних, що забезпечує нагромадження та зберігання інформації; 2) інтеграція цієї інформації у єдиний інформаційний простір регіону та країни в цілому; 3) забезпечення комплексного аналізу наявної ситуації; 4) проведення моніторингу, аналізу та прогнозування (місячна, квартальна, річна динаміка); 5) підвищення оперативності та якості управлінських рішень на основі використання аналітичних і прогнозних інструментальних засобів; б) автоматизація процесів підготовки аналітичної звітності підрозділів; 7) візуалізація даних із застосуванням геоінформаційних систем; 8) інструментальна та інформаційна підтримка експертно-аналітичної діяльності керівництва та працівників поліції [42, с. 26–27].

Інша ж сторона зазначеного репрезентує вироблення аналітично обґрунтованих пропозицій щодо прийняття ефективних управлінських рішень (на підставі наявних [162, с. 120–126] супровідних матеріалів, додаткової інформації із легальних ресурсів, що отримується за допомогою інформаційної інфраструктури) [112; 162, с. 120–126].

Відповідно, можемо узагальнити, що для того, щоб інформаційно-аналітичні матеріали мали максимальну користь в контексті ефективної реалізації функцій органів поліції, необхідно забезпечити з одного боку, належний рівень обробки та аналізу інформації, стандартизовані методики збору даних, процедури перевірки їхньої достовірності та об'єктивності тощо, а з іншого – визначити суб'єктів їхньої підготовки, надати відповідні ресурси, а також сформувані коло кінцевих споживачів такої продукції і способи її застосування у практико-реалізаційному контексті.

Таким чином, як підсумок порушених питань можемо узагальнити, що: – загальні характеристики терміну «інформаційно-аналітичне забезпечення» є такими: 1) термін «інформація» як складова прикметника

«інформаційно-аналітичне», репрезентує сукупний вияв відомостей, які можуть бути сприйняті людиною для подальшого використання (аналізу, узагальнення, перетворення тощо). Водночас термін «аналітика» є процесом опрацювання інформації з перетворенням її на матеріал, що є самостійним інформаційним продуктом, який здебільшого використовується для задоволення інших цілей професійної діяльності; 2) категорія «забезпечення» у досліджуваному правовому концепті є виявом обов'язку уповноважених державою суб'єктів створити відповідні умови для ефективного використання всіх наявних ресурсів для прийняття конкретних управлінських рішень;

– інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції містить комплекс заходів та процесів, спрямованих на збір, обробку, аналіз та використання інформації з метою ефективного управління поліцейськими ресурсами, планування та координації дій. Така діяльність умовно може бути розподіленою на два рівні (внутрішній та зовнішній), організаційний характер функціональності якої розкривається через дуальну змістову інтерпретацію, де одна його складова є суто супровідною в контексті виконання поліцейських функцій, що забезпечує оперативність та ефективність реагування на події та вирішення проблем у сфері правопорядку, а інша – репрезентує складний процес аналізу, оцінки та використання інформації для прийняття стратегічних та тактичних рішень.

1.2. Значення, принципи та особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України

У продовження попередньо порушених питань, цілком обґрунтованим вбачаємо попередній висновок, що значення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції можна звести виключно до його функціональної частини, тобто характеристики як «обслуговуючого» процесу,

який має покращити реалізацію поліцейських функцій. Однак таке узагальнення нам вбачається не повним, адже інформаційно-аналітичні матеріали можуть бути призначені також для інформування зацікавлених органів державної влади, громадськості про хід реалізованих заходів та фактичний стан публічної безпеки, готовність правоохоронних сил протистояти викликам і загрозам безпекового середовища, компетентність та ресурсу забезпеченість уповноважених суб'єктів тощо, що не лише підвищує рівень довіри до поліцейської діяльності, забезпечуючи її прозорість та відкритість, а й стимулює: 1) конкретного співробітника до підвищення рівня своєї професійності та вміння адаптуватись під мінливі фактори «стабільності»; 2) громадян приймати більш активну участь підтримці правопорядку; 3) суб'єктів державної влади взаємодіяти задля ефективного та комплексного реагування на виклики та загрози, що виникають у сфері державотворення.

Відповідно, ми переконані, що значення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України є:

– по-перше, функціональним, адже воно відіграє оперативну та стратегічно-аналітичну роль у механізмах реалізації правоохоронних функцій;

– по-друге, соціальним, оскільки це також спосіб спілкування із зацікавленими суб'єктами, засіб підвищення ефективності та легітимності діяльності правоохоронної системи загалом.

Таким чином, інформаційно-аналітичне забезпечення органів поліції є не лише ланкою механізму реалізації правоохоронних функцій, але й способом спілкування із зацікавленими суб'єктами, засобом підвищення ефективності та легітимності діяльності правоохоронної системи загалом.

Вбачаємо, що немає доцільності розглядати це питання більш детально, адже, на нашу думку, необхідно зосередити науковий погляд на іншій частині порушених питань, а саме принципах інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. Це матиме як

теоретичне, так і практичне значення, оскільки система таких принципів дозволить, по-перше, виявити істинні його особливості; по-друге, визначити перелік нормативних прогалин, які існують у досліджуваній площині.

Необхідно відзначити, що більш як 20 років тому була оприлюднена теза, що: «принцип» – це об'єктивна закономірність, притаманна будь-якому суспільно-політичному явищу, сформульована у вигляді певної ідеї, правила або засади [94, с. 89]. У філософів Стародавньої Греції він ототожнювався з уявленнями про основу, початок, джерела, першопричину [5, с. 34]. Тому не дивно, що наразі однією з базових його інтерпретацій є характеристика як основних, найзагальніших вихідних положень, засобів, правил, що визначають природу явища, його спрямованість і найсуттєвіші властивості [181, с. 25].

У юридичній науці увага приділяється принципам права та принципам певної діяльності [12, с. 115].

Водночас у науці адміністративного права принципи розділяють на загальні та спеціальногалузеві. Так до загальних принципів відносять ті, які мають фундаментальне значення для всієї галузі адміністративного права. Вони виявляються і деталізуються в галузевих принципах адміністративного права, які в свою чергу поділяються на основні принципи та принципи формування й функціонування його окремих інститутів (наприклад, принципи державної служби, принципи адміністративної відповідальності, принципи адміністративної процедури тощо) [151].

В цілому, загальні принципи адміністративного права закріплені в Конституції України, конкретизуються і розвиваються в законодавчих та інших нормативно-правових актах [128]. Спеціальногалузеві принципи взаємопов'язані з принципами публічного адміністрування, які в нормах адміністративного права постають у зміненому вигляді, набуваючи форми конкретних загальнообов'язкових вимог [165, с.73].

Наприклад, можна виділити наступну сукупність загальних принципів діяльності органів Національної поліції України, які виступають основою для

організації аналітичної роботи. Так, Закон України «Про інформацію», встановлюються основні принципи інформаційних відносин, до яких відносяться: гарантованість права на інформацію; відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформацією; достовірність і повнота інформації; свобода вираження поглядів і переконань; правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації; захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя[151]. Своєю чергою, Законом України «Про доступ до публічної інформації» встановлюються принципи: прозорості та відкритості діяльності суб'єктів владних повноважень; вільного отримання, поширення та будь-якого іншого використання інформації, що була надана або оприлюднена відповідно до цього Закону, крім обмежень, встановлених законом; рівноправності, незалежно від ознак раси, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак [128]. Таким чином, держава за допомогою своїх нормативно-правових актів використовуючи адміністративно-правовий метод регулювання, визначає принципи і режими використання інформації державними органами, як суб'єктами публічного права, в тому числі органами поліції [61].

Розширюючи сферу дослідження діяльнісним підходом доречно вказати, що категорія «принципи діяльності» у публічно-правовому дискурсі уявляються як законодавчі відправні засади, керівні ідеї, загальні положення, які слугують базисом для формування, організації та реалізації завдань органів публічної влади [191, с. 48]. Не ставлячи на дискусійний щабель зазначене (у контексті того, що категорії «засади», «принципи», «вихідні ідеї», «основи» тощо є доволі спірними в контексті співвідношення між собою) вкажемо, що найсуттєвіша їх детермінація полягає у визначеності ними основних напрямків діяльності, спрямованості ресурсів та способів досягнення поставлених цілей [54].

Як правило, вони також поділяються на загальні принципи, що стосуються системи органів влади в цілому, і спеціальні, дія яких розповсюджується лише на окремі підсистеми, ланки цієї системи чи на окремих [105, с. 29] суб'єктів.

На перший погляд, різниця між цими два підходами не є суттєвою, щонайменше в інтерпретаційному аспекті спеціальних принципів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України, адже так чи інакше вони все одно уявляються нам як функціональна складова, призначена для створення належних умов для розвитку інформаційно-аналітичного середовища, здатного сприяти реалізації органами поліції своїх функцій. Це занадто широкий контекст, який можна звузити сферами їхньої діяльності, де інформаційно-аналітичний супровід є обов'язковим. Також можна розглядати означене у специфічному дискурсі, зокрема у розумінні інформаційно-аналітичної діяльності виключно як діяльності, що забезпечує безперервний доступ для поліцейських до інформації, що належить до сфери їхнього відання. Однак ми переконані, що такі принципи не лише забезпечують доступ до інформації, а й визначають порядок її обробки, аналізу, інтерпретації та використання в різних сферах діяльності, від кримінального розслідування до стратегічного планування [54].

Для обґрунтування зазначеного тезису зазначимо, що з цього дискурсу має бути підданою аналізу група принципів, що умовно може бути іменованою як принципи забезпечувальної діяльності. І дійсно, такі можуть бути загальними та спеціальними. Однак є важливе застереження, – у юридичній літературі майже відсутні положення щодо того, якими мають бути принципи забезпечувальної діяльності. З наявного можна виділити працю Т. Жука, який досліджуючи принципи забезпечення взаємодії контррозвідувальних органів з іншими суб'єктами сектору безпеки з метою охорони національних інтересів виокремлює:

– загальні принципи забезпечення взаємодії контррозвідувальних органів з іншими суб'єктами сектору безпеки з метою охорони національних інтересів узагальнюючи їх такими, що стосуються адміністративної процедури (належна діяльність суб'єкта владних повноважень передбачає її реалізацію: 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України; 2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; 3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); 4) безсторонньо (неупереджено); 5) добросовісно; б) розсудливо; 7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації; 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку [64; 189, с. 137]);

– спеціальні принципи забезпечення взаємодії контррозвідувальних органів з іншими суб'єктами сектору безпеки з метою охорони національних інтересів, які продиктовані специфікою контррозвідувальної діяльності: 1) принцип урахування зводу відомостей, що є державною таємницею і підлягають захисту відповідно до Закону України «Про державну таємницю» від 21 січня 1994 року № 3855-ХІІ (плани, зміст, форми, методи, засоби, фінансування та матеріально-технічне забезпечення, результати контррозвідувальної діяльності тощо); 2) принцип визначення типу взаємодії, що ґрунтується на чіткому розмежуванні повноважень щодо реалізації заходів охорони національних інтересів та інтересів кожного учасника взаємозв'язку; 3) принцип комплексності за яким взаємодія визначається як один зі способів реалізації повноважень суб'єктів взаємодії (чи тільки контррозвідувальних органів) задля охорони національних інтересів; 4) принцип адекватності та доцільності взаємодії, згідно з яким визначається

актуальність її реалізації, прогнозування наслідків та бажані до досягнення результату; 5) принцип реалізованості, що передбачає реальну можливість здійснення взаємодії контрозвідувальних органів з конкретними суб'єктами сектору безпеки з метою охорони національних інтересів; 6) принцип управління ризиками у сфері забезпечення державної безпеки, у тому числі урахування основних принципів контрозвідувальної діяльності, недопущення їхнього нівелювання; 7) принцип достатності ресурсного забезпечення, згідно з яким рішення про взаємодію ґрунтується на наявності необхідних заходів її належної реалізації для досягнення мети і завдань щодо охорони національних інтересів; 8) принцип забезпечення захисту суб'єктів взаємодії щодо невторчання у процес її реалізації; 9) принцип збалансованості вимог та відповідальності, що покладаються на суб'єктів взаємодії під час реалізації охорони національних інтересів; 10) принцип інтелектуальності за яким з поміж варіантів суб'єктного складу взаємодії з контрозвідувальними органами обирається той, який відповідає ситуативній задачі щодо охорони національних інтересів [38, с. 77].

Окремо зауважимо, що автор, наводячи власну систему принципів взаємодії контрозвідувальних органів з іншими суб'єктами, на нашу думку, упустив такий принцип, як ефективність. Адже, якщо вести мову про створення умов для належного інформаційно-аналітичного забезпечення будь-якої діяльності, ми першочергово передбачаємо, що така діяльність має бути ефективною, тобто замовник такої аналітичної інформації повинен отримати від неї максимальну користь.

Водночас питання про принципи адміністративно-правового забезпечення є достатньо науково вивченими. Як приклад, А. Приходько зазначає, що систему принципів адміністративно-правового забезпечення запобігання та протидії корупції становлять: 1) принципи європейського права, європейського адміністративного права та європейського урядування як концептуальні засади орієнтування України у бік розвитку цивілізаційної країни, у якій людина не тільки визнається, а й сприймається як найвища

соціальна цінність, а обов'язком держави є забезпечення її всіма необхідними благами; 2) міжнародні антикорупційні стандарти як рекомендаційні, базові основи боротьби з корупцією, імплементація яких передбачає обов'язок їх неухильного дотримання; 3) національні антикорупційні стандарти як система правових та організаційних засад викорінення корупції в Україні, стандартів застосування превентивних та репресивних антикорупційних механізмів, правил щодо усунення наслідків корупційних правопорушень; 4) принципи діяльності публічної адміністрації у сфері запобігання та протидії корупції як сукупність керівних настанов як спільних для всіх, так і одиночних для конкретного її представника, що визначають зміст та спрямованість адміністративної діяльності антикорупційних органів, а також інших суб'єктів, залучених до процесу викорінення корупції [120, с. 149].

З боку законодавчої доктрини, маємо зауважити, що загалом йдеться про принципи діяльності того чи іншого органу поліції, а не про принципи забезпечення такої діяльності. Так, наприклад, у наказі Міністерства внутрішніх справ «Типове положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві», принципами діяльності цих структурних підрозділів названі наступні: верховенство права, дотримання прав і свобод людини, законність, відкритість і прозорість, політична нейтральність, взаємодія з населенням на засадах партнерства, а також безперервність [149].

Також доречно декілька положень навести й про принципи здійснення інформаційно-аналітичної діяльності, зокрема й у процесуальному значенні, що репрезентують окремі специфічні вимоги, які покладені в його основу, адже певною мірою вони репрезентують специфіку того, що має «забезпечуватись». Власне, в загальному головним правилом такої діяльності є те, що аналітичний продукт повинен бути придатним для використання замовником, корисним для нього вже в момент свого створення. Ще кілька десятиліть тому фахівцем зі стратегічної розвідки американським

генералом Вашингтоном Плетом визначалось, що така діяльність має: «Повідомляти достовірно, своєчасно та ясно». Тобто, з цього твердження випливають три основних принципи інформаційно-аналітичної діяльності: достовірність інформації, своєчасність отриманої інформації, ясність інформації [7]. М. Маркел у своїй роботі «Технічні комунікації» [231] визначив ще й такі принципи як: ясність, прозорість, чесність і скромність.

Водночас слід брати до уваги, що аналітична діяльність з-поміж іншого має на увазі, наприклад, збір, зберігання і обробку персональних даних. Тому слід враховувати імперативні норми відповідного законодавства. Хоча відповідне законодавство не містить положень, які б безпосередньо виокремлювали і широко тлумачили принципи обробки персональних даних [61].

Однак ці принципи є фундаментальними засадами правового регулювання у сфері персональних даних, а їх правильне розуміння – необхідна умова запровадження якісних та ефективних національних правових механізмів захисту персональних даних. Тому для з'ясування глибинного змісту принципів обробки персональних даних необхідно звертатися до першоджерел правового регулювання у цій сфері, тобто до європейських правових стандартів захисту персональних даних – відповідних правових актів Ради Європи, Європейського Союзу та рішень європейських судів [61].

Так у наукових джерелах виділяють такі принципи обробки персональних даних як: законність обробки; конкретизація мети; відкритість і прозорість обробки; якість даних, що має включати: відповідність даних меті обробки; точність даних та вчасне оновлення даних; достовірність даних; обмеження періоду зберігання даних; захищеність даних [51].

Права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені з мотивів, пов'язаних з використанням різних способів обробки персональних даних або позначення приналежності персональних даних, що містяться в державних або інших інформаційних системах персональних даних,

конкретного суб'єкта персональних даних. Не допускається використання образують почуття громадян або таких, що принижують людську гідність способів позначення приналежності персональних даних, що містяться в інформаційних системах персональних даних, конкретного суб'єкта персональних даних. Вбачаємо, що це твердження теж є принципом інформаційно-аналітичної діяльності органів поліції, що відповідає загальному принципу адміністративного права: пріоритет особистості та її інтересів [61].

Додамо, що законодавство визначає особливості обробки персональних даних в інформаційних системах персональних даних і накладає на них відповідні обмеження. Законодавство зобов'язує державні органи забезпечувати доступність, безперервність, і захист інформаційних систем, оскільки без цього неможливо їх розвиток, безперешкодне використання їх з боку громадян та юридичних осіб. Чинне законодавство гарантує права власників інформаційних технологій, інформаційних ресурсів, систем, які в сою чергу забезпечуються діяльністю відповідних органів [61], зокрема і Національної поліції.

Аналіз зазначеного спонукає до висновку, що принципи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України є: загальноправовими, галузевими та спеціальними. Зокрема спеціальні з таких є системою фундаментальних правил, що покладені в основу створення належних умов для розвитку інформаційно-аналітичного середовища, здатного сприяти реалізації органами поліції своїх функцій. Вони продиктовані специфікою цього роду діяльності та є унікальними з точки зору необхідності задовольнити потребу у надійній, оперативній та об'єктивній інформації для нормальної функціональності поліцейської сфери.

Нам імпонує думка, що їхня система є такою [25]:1) цілеспрямованість інформаційно-аналітичного забезпечення, що передбачає його орієнтацію на досягнення конкретних цілей та вирішення поставлених завдань певним чином. Фактично, даний принцип закладає базовий фундаментальний фактор

забезпечення результативності управлінської діяльності;2) актуальність, так як інформаційно-аналітична діяльність повинна відповідати потребам практичної діяльності поліції. Порушення цього принципу буде автоматично означати порушення принципів цілеспрямованості. Тому інформаційна та аналітична робота має бути спрямована на вирішення конкретних питань високого ступеня важливості;3) активність, оскільки функціонування систем інформаційно-аналітичного забезпечення та представлення результатів аналітичної роботи забезпечується на умовах незалежності від конкретних запитів користувачів і містить елементи прогнозування, що зумовлює принцип активності функціонування систем інформаційно-аналітичного забезпечення;4) достовірність даних для аналітичної роботи, що вимагає від інформаційного забезпечення точності кількісних даних, відсутність суб'єктивності в використовуваних параметрах, досягнення максимального ступеня об'єктивізації і обґрунтованості наступних висновків, оцінок і пропозицій;5) повнота наявної інформації, яка необхідна для вирішення поставлених завдань управління і досягнення намічених цілей;6) альтернативність функціонування інформаційно-аналітичного забезпечення, яка передбачає можливості вільно сформулювати різні позиції щодо отриманих результатів на основі наявної інформації. Результати проведених досліджень і аналітичних робіт повинні доводитися до вищого керівництва установ та організацій без спотворень, але з урахуванням категоріального аналізу отриманих висновків з використанням систем інформаційно-аналітичного забезпечення;7) обґрунтованість результатів за підсумками обробки масивів інформації, яка забезпечується на основі сучасних досягнень науки, ефективних інформаційно-аналітичних технологій, що відповідає критерію достатності принципу обґрунтованості;8) системність організації інформаційно-аналітичного забезпечення, що спирається на підтримку працездатності та комплексний аналіз питань, які підлягають вирішенню, з урахуванням їх місця, ролі та взаємозв'язків в загальній структурі основної діяльності установи або

організації;9) своєчасність представлення результатів інформаційно-аналітичної роботи, який вимагає їх передачі в потрібні терміни та в зручній формі для кінцевих користувачів;10) ініціативність, яка гарантує точне визначення і опис питань, формування завдань і пропозиція способів вирішення, в тому числі і виходять за межі традиційних управлінських уявлень;11) об'єктивність, що забезпечує відсутність тенденційності, неупереджене ставлення аналітика до дослідження і його результатів;12) безперервність і гнучкість, які взаємопов'язані між собою на рівні організації постійно діючого інформаційно-аналітичного моніторингу, що дозволяє, з одного боку, своєчасно виявляти зміни, що відбуваються в поточній ситуації, в проведеному дослідженні або реалізації запланованих заходів, а з іншого боку, швидко адаптувати до цих змін управлінську діяльність без кардинальних модифікацій комплексу застосовуваних методів і використовуваних засобів реалізації аналітичної роботи [25].

Зауважимо, що наведений перелік не є вичерпним, зокрема і через те, що досліджувана сфера є динамічною та постійно видозмінюється до потреб сучасних викликів [38, с. 77].

Разом з тим, ми підтримуємо думку того, що в основі кожного принципу знаходиться певна ідея, яка відображає зв'язки, закономірності дійсності та спрямована на її перетворення, а також поєднує істинне знання про дійсність і суб'єктивну мету її перетворення [119, с. 49]. Власне тому доречно звернути увагу на їхній генетичний аспект, тобто «ідеї», які допомагають продемонструвати, що ці принципи є інтелектуально-духовними засадами та надають принципам такої риси, як універсальність, самоочевидність, самодостатність [113, с. 25–26]. Зокрема за нашим переконанням їхня система є такою:

– ідея комплексності, що є частиною принципу системності організації інформаційно-аналітичного забезпечення – передбачає, що інформаційно-аналітичне забезпечення: 1) базується не лише на внутрішніх даних та джерелах, але й враховує зовнішні (відкриті інформацію, співпрацю з

іншими правоохоронними органами та міжнародними партнерами) для отримання повного обсягу інформації; 2) включає глибокий та всебічний аналіз отриманої інформації; 3) передбачає врахування всіх аспектів, факторів і можливих впливів на події або явища (наприклад, культурні, соціальні, територіальні та інші особливості, обставини «норми» мирного та воєнного часу тощо); 4) може мати інтеграційну модель реалізації (поєднання традиційний та інноваційних методів роботи);

– ідея сервісності, що є частиною принципу достовірності даних для аналітичної роботи – означає, що інформаційно-аналітичне забезпечення є допоміжним інструментом для усіх аспектів роботи поліції, а загальні інформаційно-аналітичні продукти (в тому числі бази даних) є універсальними;

– ідея цільового спрямування інформаційно-аналітичного продукту, що є частиною принципу цілеспрямованості інформаційно-аналітичного забезпечення – допускає створення інформаційно-аналітичного продукту з конкретною метою, зокрема і для вирішення певних завдань окремого виду поліцейської діяльності;

– ідея єдності, що є частиною принципу безперервності і гнучкості – передбачає, що різні аспекти та напрями збирання, аналізу та використання інформації взаємопов'язані та спрямовані на досягнення загальних цілей безпеки та правопорядку. Йдеться про єдиний підхід до роботи з інформацією та аналітикою в усіх сферах діяльності поліції;

– ідея колективності, що є частиною принципу взаємодії – передбачає наявність постійної співпраці між уповноваженими підрозділами поліції щодо збирання, аналізу та обміну інформацією для вирішення конкретних задач;

– ідея відповідності, що є частиною принципу активності – напрями інформаційно-аналітичного забезпечення повинні бути узгоджені зі стратегіями діяльності поліції та спрямовані на досягнення їхніх цілей;

– ідея визначення типу інформаційно-аналітичного забезпечення, що є частиною принципу ініціативності – полягає в обґрунтованому виборі конкретної стратегії збирання, обробки та аналізу інформації залежно від конкретних потреб, завдань та обставин;

– ідея оперативності, що є частиною принципу своєчасності – передбачає негайне та ефективне збирання, обробку, аналіз і використання інформації для прийняття рішень та реагування на поточні події та ситуації;

– ідея достатності, що є частиною принципу обґрунтованості результатів за підсумками обробки масивів інформації – передбачає відображення у продуктах інформаційно-аналітичного забезпечення всіх важливих аспектів проведених досліджень і аналітичних робіт;

– ідея організаційної стабільності, що є частиною принципу належного фінансування інформаційно-аналітичного забезпечення – передбачає, що держава зобов'язана надавати достатні ресурси для здійснення означеної діяльності. Цей є гарантією того, що поліція може ефективно виконувати свої функції з використанням відповідних технічних засобів, кваліфікованого персоналу та інших ресурсів;

– ідея дотримання балансу інтересів, що є частиною принципу повноти наявної інформації – встановлює взаємозв'язок та гармонію між необхідністю отримання інформації для здійснення поліцейських функцій та правом осіб на конфіденційність і захист їхніх особистих даних. Її реалізація включає такі обов'язки поліції: 1) належно обґрунтувати доцільність збору та використання конкретної інформації; 2) дотримання вимог пропорційності, тобто допустимим є збір та використання лише тої інформації, яка є необхідною та відповідною для досягнення конкретної правоохоронної мети; 3) забезпечувати адекватний захист конфіденційної інформації, яка стосується осіб, зокрема шляхом застосування відповідних технологічних та організаційних заходів; 4) поважати право осіб на захист їхньої особистої інформації та вживати всіх необхідних заходів для збереження конфіденційності даних;

– ідея реалізованості інформаційно-аналітичного забезпечення, що є частиною принципу актуальності – визначається можливістю практичного застосування і втілення зібраної та обробленої інформації кінцевим споживачем інформаційно-аналітичного продукту, передбачаючи: 1) доступність його форми, яка дозволяє легко та ефективно використовувати зібрану інформацію; 2) гнучкість і адаптивність системи інформаційно-аналітичного забезпечення до змін у вимогах та потребах поліцейської діяльності; 3) зручність та зрозумілість викладених положень;

– ідея оптимальності, що є частиною принципу альтернативності функціонування інформаційно-аналітичного забезпечення – передбачає баланс між вільним інтерпретуванням даних та обсягом і якістю інформаційно-аналітичного продукту;

– ідея процедурності, що є частиною принципу об'єктивності – передбачає наявність обов'язкових стадій та етапів інформаційно-аналітичної роботи, які мають чітко визначені кроки і послідовність дій [54].

Отже, ідеї, які було виокремлено з означених принципів, є невід'ємною їхньою складовою, яка служить основою для синтезу знань про це правове явище як цілісну систему. Відповідно, ідейний конструкт, на нашу думку, безпосередньо характеризує особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України, зокрема воно: 1) дозволяє поліції діяти на випередження та формувати ефективні управлінські рішення на підставі аналітичних висновків; 2) формує цілісну картину оперативної ситуації, пропонує рекомендації або рішення, що відповідають конкретним запитам або ситуаціям; 3) забезпечує інтеграційне управління даними; 4) є допоміжним елементом системи управління ризиками; 5) підтримує інтуїтивно зрозумілий і легкий у використанні інтерфейс, що відповідає потребам користувачів в реальному часі; 6) має організований та послідовний характер функціонування, що включає повне регламентування процесів аналізу; 7) мінімізує ризик виникнення упереджених суджень або особистих інтересів виконавців тощо.

Таким чином, як підсумок порушених питань можемо узагальнити, що:

– у найбільш узагальненій та доступній формі інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів Національної поліції України спрямовано на підвищення її ефективності та результативності. З урахуванням усіх можливих деталей та нюансів означена діяльність має функціональне та соціальне значення;

– особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України найбільш чітко окреслюються через реалізацію його принципів;

– принципи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України можливо класифікувати за видами на: загальноправові, галузеві та спеціальні. До першої групи входять сукупність загальних принципів, що характерні усій системі публічного управління. До другої групи – сукупність принципів, які впливають зі змісту галузевих нормативно-правових актів, які визначають порядок роботи з інформацією та основи аналітичної роботи. До третьої групи відносяться спеціальні принципи, що покладені в основу створення належних умов для розвитку інформаційно-аналітичного середовища, здатного сприяти реалізації органами поліції своїх функцій.

1.3. Завдання та функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України

Завдання та функції – це два ключових поняття, які доволі часто є застосовними разом для опису специфіки чи конкретизації діяльності певної організації, чи державної інституції, зокрема і органів Національної поліції України. Однак слід враховувати, що означені терміни не є тотожними; вони віддзеркалюють специфіку чи конкретизують діяльність організацій та

інституцій з різних сторін. Власне, в контексті публічно-правового поля завданнями загалом вважаються чіткі та конкретні дії або безперервна діяльність, які випливають з відповідних функцій суб'єкта публічної адміністрації і які є необхідними до реалізації для досягнення мети його функціонування. Наприклад, одним із завдань поліції є патрулювання вулиць, що виконується в межах її функції охорони правопорядку. Або ж розслідування конкретного злочину є частиною виконання її кримінально-процесуальної функції. Відповідно функції є конкретним перерахуванням напрямів діяльності поліції та визначення змісту функціонування поліції в межах цих напрямів [69, с. 71].

Загалом завдання та функції органів Національної поліції визначаються в її статутних актах. Першочергово йдеться про Закон України «Про Національну поліцію», який визначає основні напрями її діяльності, що відомчими актами надалі розширюються та деталізуються як такі, що є функціональними для органів та підрозділів поліції залежно від специфіки їхньої роботи. Узагальнено ці завдання визначені у статті 2, які зведені до надання поліцейських послуг [152]. Зауважимо, що така інтерпретація є достатньо новою, адже лише із проведенням реформи міліції, поліція із карального органу почала перетворюватися на орган, який повинен служити народу України, а отже і надавати поліцейські послуги відповідно до своїх функцій та повноважень [58].

Вказаний закон визначає, що поліцейські послуги надаються в таких чотирьох сферах:

«1) забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; 3) протидії злочинності; 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги» [152].

Ми приєднуємося до позиції Д. Ластович, який вважає, що впровадження терміну «поліцейські послуги» та введення його в правовий

обіг спрямовано на те, щоб: по-перше, зробити поліцію захисником прав і свобод людини, а також прав і законних інтересів суспільства, як це, власне кажучи, і повинно бути у сучасній демократичній державі; по-друге, повернути довіру населення, насамперед шляхом наближення правоохоронців до громадян через їх максимальне залучення до роботи на вулицях, а не в кабінетах; по-третє, підвищити якість та ефективність взаємодії правоохоронців з усіма інститутами громадськості, а також з іншими органами влади та місцевого самоврядування; по-четверте, забезпечити високий рівень мобільності та оснащеності поліцейських; по-п'яте, оптимізувати організаційно-функціональну та штатну структури поліцейських сил, а також витрати на їх утримання. Все вищезазначене повинно сприяти створенню поліції саме як сервісної служби, що відображає прагнення влади змусити правоохоронну систему служити інтересам громадян і суспільству в цілому, захищати та сприяти їх нормальній реалізації [76, с. 142].

Таким чином, вище зазначене дає змогу констатувати, що завдання і функції органів Національної поліції не залежно від їх функціонального призначення та поставлених завдань, повинні першочергово відповідати тенденціям сервісізації поліцейської діяльності, але із дотриманням принципів та в межах повноважень, що визначені у чинному законодавстві.

Однак, окрім загального розуміння призначення органів поліції, вкрай важливо диференціювати його з конкретними завданнями, що ставляться перед ними у сучасних умовах. Зокрема, інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності поліції стає однією з ключових складових її функціонування, яке покладається на чітко визначену систему суб'єктів, іменованих як «підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України». Їхня роль наразі визначається як надзвичайно важлива, зважаючи на сучасні тенденції стрімкого зростання інформаційних потоків і дуже короткого терміну

прийняття управлінських рішень як у поточних (планових), так і в надзвичайних (позапланових) кризових ситуаціях [18, с. 20].

Загалом вбачається, що підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування у нинішній формі існують відносно нещодавно [116, с. 192]. Вони діють на центральному (у складі апарату Національної поліції) та регіональному (у складі головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві) рівнях [98, с. 154].

Уточнимо, що відповідно до Закону України від 27 лютого 2014 року № 795-VII «Про внесення змін до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» щодо приведення його у відповідність із Конституцією України» [122], постанови Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877 «Про затвердження Положення про Національну поліцію» [140], постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2017 року № 633 «Про внесення змін до Положення про Міністерство внутрішніх справ України» [126] та з метою організації діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення й оперативного реагування Національної поліції України, наказом Міністерства внутрішніх справ України від 22 січня 2016 року № 39 затверджено Типове положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві [149]. Цим наказом визнано таким, що втратив чинність наказ Міністерства внутрішніх справ України від 24 травня 2013 року № 505 «Про організацію діяльності штабних підрозділів Міністерства внутрішніх справ України» [149]. Цим Типовим положенням визначено основні завдання, функції, повноваження управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, які є структурними підрозділами головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим і м. Севастополі, областях та м. Києві [18, с. 35]. Передбачається, що управління організаційно-аналітичного забезпечення та

оперативного реагування здійснюють координацію, аналіз, планування, контроль та узгодження діяльності структурних підрозділів апарату головних управлінь та відокремлених структурних підрозділів головних управлінь з питань забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [58; 149].

Щодо Департаменту організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України зазначимо, що відповідним положенням від 27 листопада 2015 року № 126 (у редакції наказу Національної поліції України № 313 від 20 квітня 2021 року) визначено його загальні завдання та функції, основні організаційні та правові засади діяльності як структурного підрозділу центрального органу управління поліції. Відповідно до цього Положення Департамент забезпечує і здійснює в межах своєї компетенції виконання завдань та функцій Національної поліції України щодо координації, аналізу, планування, контролю та узгодження діяльності структурних підрозділів центрального органу управління поліції, Головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві, міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України, закладів та установ, що належать до сфери управління Національної поліції України, з реалізації державної політики у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони та захисту прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг [125].

Як бачимо, різниця між цими суб'єктами полягає в їхньому функціональному призначенні (у співвідношенні «загальне і конкретне»), що репрезентує також наявність між ними ієрархічних відносин (Департамент координує діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та

оперативного реагування Головних управлінь Національної поліції України [125]). Для порівняння їхніх завдань нами створена таблиця.

Таблиця 1.

	наказ Міністерства внутрішніх справ № 39	наказ Національної поліції № 313
	моніторинг оперативної обстановки на території обслуговування та організація реагування на її зміни	моніторинг оперативної обстановки в державі;
.	вивчення, аналіз і узагальнення результатів та ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування, виявлення причин та умов, що сприяють учиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, організація ужиття в межах компетенції заходів щодо їх усунення	моніторинг та аналіз інформації щодо реалізації завдань і функцій Національною поліцією України як центральним органом виконавчої влади, виявлення причин та умов, що призводять до вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень, ужиття в межах компетенції заходів щодо їх усунення
	організація діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» Головних управлінь та організація діяльності з прийому повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної	організація: а) планування діяльності, у тому числі стратегічного, у системі Національної поліції України, методичного забезпечення планування, контролю за станом виконання заходів, визначених планами; б) реагування на заяви і

	<p>допомоги поліції «102» та оперативного реагування на них</p>	<p>повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України;</p> <p>в) аналізу ризиків з урахуванням чинників, які впливають на діяльність Національної поліції України;</p> <p>г) діяльності управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування та підрозділів моніторингу (чергових частин) територіальних (відокремлених) підрозділів Головних управлінь Національної поліції України;</p> <p>д) заходів з контролю за місцем перебування осіб, які у визначеному законом України порядку зобов'язані носити електронні засоби контролю</p>
	<p>здійснення організаційного та методичного забезпечення аналітичної роботи підрозділів Головних управлінь, організація комплексного аналізу стану забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини,</p>	<p>підготовка для керівництва Національної поліції України, Міністерства внутрішніх справ, інших заінтересованих органів державної влади, громадськості інформаційно-аналітичних і довідкових матеріалів з питань формування та реалізації державної політики у сферах забезпечення охорони прав і свобод</p>

	<p>інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг на території обслуговування, аналіз відповідних результатів роботи підрозділів Головних управлінь</p>	<p>людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку</p>
	<p>здійснення контролю за виконанням підрозділами Головних управлінь Конституції України та інших законів України, указів Президента України та постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ, інших актів законодавства України</p>	<p>контроль та перевірка стану:</p> <p>а) реалізації законів України, актів Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, виконання наказів та доручень Міністра внутрішніх справ України, наказів Національної поліції України, доручень Голови Національної поліції України, його першого заступника, заступників, контроль за виконанням яких покладено на Департамент;</p> <p>б) дотримання прав затриманих осіб під час поміщення і утримання в кімнатах для затриманих територіальних (відокремлених) підрозділів Головних управлінь Національної поліції України;</p> <p>в) дотримання в органах (підрозділах) поліції законодавства України з питань застосування до підозрюваних та обвинувачених осіб</p>

		електронних засобів контролю та моніторинг їх місця перебування; г) обліку та умов зберігання озброєння у кімнатах зберігання зброї чергових частин Головних управлінь Національної поліції України і територіальних (відокремлених) підрозділах поліції
	забезпечення в межах повноважень, передбачених законом, виконання завдань з мобілізаційної підготовки та мобілізаційної готовності, територіальної оборони, організація та проведення заходів щодо рятування людей, забезпечення їх безпеки, охорони майна в разі стихійного лиха, аварій, пожеж, катастроф та ліквідації їх наслідків в підрозділах Головних управлінь, у тому числі в особливий період, їх координація та методичне забезпечення	координація, методичне забезпечення та здійснення контролю за організацією і проведенням заходів з мобілізаційної підготовки, територіальної оборони та цивільного захисту в Національній поліції України, у тому числі в особливий період
	здійснення в підрозділах Головних управлінь систематичного аналізу та перевірок стану обліково-	забезпечення функціонування ефективної системи внутрішнього контролю для досягнення визначених керівництвом Національної поліції

	реєстраційної дисципліни	України цілей у найбільш ефективний та результативний спосіб, запобігання потенційним подіям, які негативно впливають на досягнення цілей
		<p>координація:</p> <p>а) діяльності управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з приймання екстрених викликів і реєстрації повідомлень про правопорушення або події, що надходять телефоном за скороченим номером екстреного виклику поліції «102», та організації належного реагування на них;</p> <p>б) та організаційно-методичне забезпечення діяльності Ситуаційного центру Національної поліції України та ситуаційних центрів Головних управлінь Національної поліції України з питань виконання ними визначених завдань та функцій, зокрема моніторингу оперативної обстановки в державі чи окремих її регіонах, реагування на її зміни, аналізу стану оперативної обстановки, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку.</p>

Деталізуючи завдання означених суб'єктів (з урахуванням як положень наказу Міністерства внутрішніх справ № 39, так і наказу Національної поліції № 313) слід вказати про наступне.

Перше завдання, яке визначене у наказі Національної поліції є більш загальним та широким у порівнянні з наказом Міністерства внутрішніх справ, адже моніторинг оперативної обстановки в державі та моніторинг на території обслуговування відрізняються за розміром та обсягом.

Друге завдання – в контексті наказу Міністерства внутрішніх справ знову репрезентує прив'язку до «території обслуговування». В наказі Національної поліції це завдання деталізоване необхідністю здійснення комплексного опрацювання інформації, наданої від регіонального рівня та інших наявних даних. І це слушно, адже провести інформаційно-аналітичну діяльність відокремлено, враховуючи тільки дані, що отримані з території обслуговування не є повною мірою ефективним в контексті масштабів діяльності аналізованого Департаменту. Додатково до цього Департамент здійснює моніторинг зібраної інформації щодо результативності діяльності Національної поліції загалом, що свідчить про акцентуацію нормотворців на необхідності підвищення ефективності роботи цього відомства.

Третє завдання – є організаційним. У контексті діяльності регіонального рівня йдеться про забезпечення належного реагування на повідомлення про злочини, правопорушення та конкретні події, яке попередньо організоване Департаментом і який контролює хід здійснення таких заходів. Окремо Департамент наділяється планово-стратегічними повноваженнями, у тому числі щодо контролю виконання усіх планово-стратегічних завдань, а також повноваженнями щодо встановлення критеріїв ефективності діяльності управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, належного управління ризиками, які впливають на діяльність Національної поліції України загалом та у контексті порушення умов порядку носіння електронних засобів контролю.

Четверте завдання – для кожного з аналізованих суб'єктів є власним, однак фактично репрезентує одну задачу, яка здійснюється на різних рівнях. Спочатку регіональний рівень здійснює «обслуговуючі дії» щодо зони своєї відповідальності, збирає необхідні відомості для аналізу, узагальнює їх та передає Департаменту для подальшого опрацювання, зокрема формування інформаційно-аналітичних та довідкових матеріалів. Загалом це завдання сприяє комплексному розумінню ситуації у сфері забезпечення безпеки та порядку та допомагає у прийнятті обґрунтованих рішень з метою підвищення ефективності діяльності поліції та забезпечення безпеки громадян і держави.

П'яте завдання – об'єктивує наявність контрольних повноважень, що мають засвідчити відповідність дотримання законодавства України. Зокрема в контексті регіонального рівня це завдання має виключно наглядову форму (наприклад, перевірка правильності і повноти заповнення документів, а також чи всі події були зареєстровані в системі обліку). Водночас Департамент має значно ширших їхній обсяг, який не обмежується наглядовими функціями. Як визначено вище, він складається із декількох пунктів, а саме: 1) контроль виконання нормативних приписів, що є сферою відповідальності Департаменту; 2) контроль забезпечення прав підозрюваних та затриманих осіб; 3) контроль дотримання режиму зберігання зброї чергових частин.

Шосте завдання – пов'язане з мобілізаційною підготовкою, заходами територіальної оборони та цивільного захисту. В контексті діяльності Департаменту йдеться про: 1) координацію заходів, їхнє планування та впровадження з метою забезпечення готовності поліцейських до виконання завдань у разі мобілізації або екстремальних ситуацій; 2) методичне забезпечення, яке охоплює розробку та поширення методичних матеріалів, стандартів і директив з питань мобілізаційної підготовки, територіальної оборони та цивільного захисту серед персоналу Національної поліції (інструкції, рекомендації та керівні принципи щодо виконання відповідних завдань). Водночас регіональний рівень відповідає за практичне

впровадження цих заходів на місцях, ефективність та належність реалізації яких контролюються з боку Департаменту.

Останнє завдання, що визначено для регіонального рівня, має спільну точку перетину по ієрархії та юридичній природі виконуваних дій з Департаментом в контексті об'єктивізації систематичної діяльності, спрямованої на виявлення фактів незареєстрованих заяв і повідомлень задля подальшого проведення службових перевірок. Водночас в контексті діяльності Департаменту воно значно ширше, адже окрім забезпечення належного стану обліково-реєстраційної дисципліни охоплює низку інших важливих аспектів функціонування ефективної системи внутрішнього контролю.

Своєю чергою, останнє завдання, визначене для Департаменту, є управлінським, адже передбачає необхідність забезпечення узгодження дій кожного управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції в контексті ведення єдиної політики реагування на прояви порушення правопорядку чи надзвичайні події, а також узгодження, навчання та апробаційні практики для здійснення комплексного моніторингу оперативної обстановки, призначеного для підтримки управлінських рішень[58].

Доречно додати, що призначення діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України багато в чому відповідають штабним підрозділам, які завжди відігравали важливу роль у сфері організації та планування діяльності органів та підрозділів правоохоронних органів. Саме на них покладалися завдання зі збору, обробки та узагальнення інформації, необхідної для прийняття у подальшому ефективних управлінських рішень [18, с. 37].

Ведучи мову про функції підрозділів поліції загалом, наприклад, Д. Денисюк визначає їх у такій варіації: соціальна та сервісна, превентивна та профілактична, кримінально-процесуальна, оперативно-розшукова, дозвільна, охоронна, матеріально-технічного забезпечення, міжнародного

співробітництва, інформаційного забезпечення, науково-методична, кадрова, соціально-правового захисту[30]. Не вдаючись у дискусію щодо переліку зазначених функцій, зауважимо, що більш релевантно функцію інформаційного забезпечення назвати – інформаційно-аналітичного забезпечення, адже сама по собі інформація без її аналітичного аналізу не має ні якого значення.

Як нами вже вказувалось на попередньому етапі цього дослідження, інформаційно-аналітична діяльність в сучасному державному управлінні виконує такі важливі функції: 1) управлінська – забезпечує інформацією всі етапи управлінської діяльності: підготовку, прийняття управлінських рішень, контроль за їх виконанням; 2) діагностична – спрямована на отримання об'єктивної картини ситуації, що склалася; 3) застерігаюча – виявляє проблеми, небезпеки, конфлікти, дозволяє їх уникнути; 4) пізнавально-ментальна – сприяє зміні розуміння сутності явищ, зміні ментальності управлінців [176, с. 271]. Таким чином, інформаційно-аналітична діяльність зводиться до двох важливих чинників: по-перше, отримується прямий результат, що виникає як підсумок пошуків оптимального управлінського рішення; по друге, є також і непрямий результат – це зміна уяви управлінців про той об'єкт чи явище, які вони аналізували [16].

Означене дає нам зрозуміти, що функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України можна розглядати під кутом зору подвійного дискурсу. З одного боку, це система однорідних дій, обумовлених необхідністю здійснення інформаційно-аналітичної функції поліції (технічний аспект), однак з іншого – це комплексна діяльність міждисциплінарного характеру, що виконується задля вирішення поточних та майбутніх завдань, пов'язаних із реалізацією усіх поліцейських функцій (стратегічно-управлінський аспект).

Уточнимо, що функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування визначенні як у наказі Міністерства внутрішніх справ України від 22 січня 2016 року № 39, яким затверджено

«Типове Положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві» [149], так і у наказі Національної поліції України «Про затвердження положення про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України» [138] від 27 листопада 2015 року № 126 (у редакції наказу Національної поліції України № 313 від 20 квітня 2021 року [125]). Умовно усі ці функції зводимо до наступних:

1) моніторингова (наприклад, підготовка зведень про кримінальні правопорушення та інші, не пов'язані з ними, події, а також обмін інформацією стосовно них з іншими державними органами влади [149] або вивчення та аналіз причин і умов, які негативно впливають на ефективність діяльності поліції та розробка заходів щодо вдосконалення її діяльності [138; 125]);

2) аналітично-планова (наприклад, підготовка аналітичних довідок про оперативну обстановку на території обслуговування і заходи, що вживаються підрозділами головних управлінь з метою зміцнення правопорядку [149] або інформаційно-аналітичних матеріалів керівництву Національної поліції України та Департаменту організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України з питань виконавської дисципліни в структурних підрозділах Національної поліції України та її територіальних органах [138; 125]);

3) організаційно-забезпечувальна (наприклад, ведення протоколів засідань колегії та нарад керівництва Головного управління [149] або організація заслуховування звітів керівників структурних підрозділів апарату Національної поліції України, органів і підрозділів поліції на засіданнях колегії і нарадах керівництва Національної поліції України за результатами проведених комплексних інспектувань, перевірок службової діяльності, а також звітів щодо роботи за окремими напрямками правоохоронної діяльності [138]);

4) методично-забезпечувальна (наприклад, організація стажування в підрозділах управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування керівників та працівників аналітичних підрозділів поліції [149] або організація за участю структурних підрозділів апарату Національної поліції України комплексних виїздів до територіальних органів поліції для надання практичної допомоги в забезпеченні публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності [138; 125]);

5) контрольна-наглядова (наприклад, здійснення перевірок стану мобілізаційної та бойової готовності в підрозділах Головного управління [149] або здійснення перевірок і контролю за дотриманням встановленого порядку ведення єдиного обліку в поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події; аналіз стану обліково-реєстраційної дисципліни органів і підрозділів, апарату Національної поліції України, уживання заходів щодо зміцнення, своєчасності виявлення негативних тенденцій та їх усунення [138; 125]);

б) координаційна (наприклад, координування питання щодо участі в підготовці та реалізації державних програм, виконавцем за якими є Національна поліція України [138; 125]).

Таким чином, як підсумок порушених питань можемо узагальнити, що:

– завдання підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України є такими:

- 1) систематичний збір інформації про: а) події, що відбуваються, включаючи злочини, порушення громадського порядку, аварії та інші надзвичайні ситуації; б) процеси та події, що відбуваються в системі органів Національної поліції загалом та в межах діяльності конкретних із них; 2) аналіз інформації (визначення тенденцій, патернів і потенційних загроз); 3) оцінка ризиків і виявлення пріоритетів (на рівні соціального призначення – встановлення областей/регіонів, які характеризуються підвищеним ризиком і потребують негайного реагування поліцейських сил або ж визначення векторів для

подальшого втручання; на рівні організації – ідентифікація чинників, які впливають на діяльність Національної поліції України); 4) планування дій, розроблення стратегій та тактик відповідного реагування на виявлені проблеми та загрози; 5) координація та управління діяльністю для забезпечення ефективного впровадження запланованих заходів і досягнення стратегічних цілей органів Національної поліції; 6) виявлення змін та переоцінка у зв'язку з цим стратегій і тактик;

– функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України є такими: 1) моніторингова; 2) аналітично-планова; 3) організаційно-забезпечувальна; 4) методично-забезпечувальна; 5) контрольна-наглядова; 6) координаційна.

1.4. Правові засади інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України та місце серед них адміністративно-правового регулювання

Примітно, що «засади» як категорія правової дійсності, є достатньо науково вивченою з позиції ідентифікації особливостей актуальних проблематик. Її характеристики та застосування у поєднанні з конкретними видами діяльності має своє відображення у низці праць вчених, які ґрунтовно аналізують підґрунтя для діяльності того чи іншого органу влади, розвитку правового явища чи регулювання конкретних правовідносин. Однак наукова доктрина належно не відображає нормативної об'єктивізації засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України, що свідчить про доцільність проведення цього дослідження.

Власне, слово «засада» в сучасній українській мові тлумачиться як основа чогось; те головне, на чому ґрунтується, базується що-небудь; вихідне, головне положення, принцип; основа світогляду, правило поведінки; спосіб, метод здійснення чогось [21]. Засада – це достатня і (або) необхідна умова

для чого-небудь: буття, пізнання, думки, діяльності. Таким чином, категорія «засада» характеризує визначальність, основоположність, загальнотеоретичну важливість досліджуваного явища. Категорія «засада» (засади)) вживається в Конституції України та низці законів України («Про Конституційний Суд України», «Про засади запобігання корупції», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», «Про засади державної мовної політики»), але вичерпне тлумачення його в жодному акті не подається [9].

Попри це з позиції наукового дискурсу «нормативно-правові засади», «правовий базис», «правові основи» – ключові базові категорії, якими позначають організаційне та практико-реалізаційне підґрунтя діяльності будь-якого органу публічної влади, функціонування певного правового явища чи процесу [96, с. 160]. Наприклад, О. Батраченко «правові засади» визначає як основу, головні положення, на яких ґрунтується правова система держави, способи та методи правового регулювання тощо [6, с. 53]. Натомість О. Якимець (попри те, що надає схоже визначення) використовує діяльнісний підхід, вбачаючи, що правові засади – це сутність змісту нормативного регулювання правовідносин, а також правова основа, джерело, на ґрунті якого будуються різні види діяльності [190].

До цього переліку також додається категорія «принцип», яка розглядається як «основні засади, вихідні ідеї, що характеризуються універсальністю, загальною значущістю, вищою імперативністю і відображають суттєві положення теорії, вчення, науки, системи внутрішнього і міжнародного права, політичної, державної чи громадської організації» [90, с. 71].

За висновками вченої В. Боняк, яка здійснивши аналіз інтерпретацій слів «засади», «основи», «принципи» стверджує, що: 1) вказані терміни розглядаються вченими як синоніми, про що свідчить трактування: а) «засад» – через основи, вихідні положення, принципи, начала; б) «основ» – через

засади, принципи та вихідні положення; в) «принципів» – через основи, начала або як основне та вихідне положення; 2) з огляду на інтерпретацію слова «засада» через основу чогось, методологічно некоректними є такі словосполучення, як «основні засади», «головні засади», адже існування неосновних чи неголовних засад не узгоджується з наведеними вище судженнями про засади, основи та принципи; 3) не можна погодитися із розумінням основ як провідних принципів, оскільки такий термін не відповідає загальновизнаному в теорії права підходу до класифікації принципів права; 4) логічно хибною слід вважати інтерпретацію терміна «принцип» через слова «правило», «норма», адже за умови ототожнення цих термінів втрачається сенс у самостійному існуванні таких терміно-понять, як «принципи права» та «норми права»; 5) як суперечливі можна вважати судження про принцип як «основне вихідне положення якої-небудь наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку» та «особливість, покладена в основу створення або здійснення чого-небудь», оскільки принципи характеризуються універсальністю та загальною значущістю [11, с. 66–67]. Наведений матеріал дає нам розуміння такого, що схожий зміст цих понять дозволяє: вважати їх взаємозамінними та такими, що належать до одного понятійного ряду [11, с. 67]; використовувати їх в одному сенсі без шкоди для змісту [119, с. 49]. Однак, на нашу думку, це не зовсім так. Зокрема категорія «засада» характеризується найбільшим обсягом змісту, а в контексті застосування її у межах концепту «правові засади», «нормативно-правові засади», «адміністративно-правові засади» тощо окреслюється сукупність параметрів (характеристик) суспільного явища та правовідносин, що потребують урегулювання [39, с. 49]. Причому коло принципів, правил, основ, стандартів, цінностей, ідей, векторів розвитку тощо конкретного правового явища/процесу діяльності також є частиною таких засад, адже визначають напрямок та зміст подальшого розгортання правової дійсності та її реалізації через органи влади (відображають різні аспекти регуляції) [60].

Оскільки органи поліції є ключовими структурами у системі забезпечення правопорядку та безпеки громадян, не буде помилковим твердження, що з функціонального дискурсу їхня діяльність є прямо залежною від якості та обсягу інформації, якою вони оперують. Водночас забезпечення якості та належного обсягу такої інформації неможливе без нормативної об'єктивізації засад його здійснення. Загалом нормативна об'єктивізація полягає в перетворенні концепційної засади у конкретну правову норму, яка репрезентує окремий аспект здійснення певної дії. Тому необхідно здійснити аналіз нормативних джерел на предмет виявлення системи правових засад, які визначають базові та спеціальні характеристики належного здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України [60].

Перш за все слід уточнити, що нормативні джерела, які формують систему досліджуваних засад, на нашу думку, диференціюються на декілька груп. Першою з таких є група міжнародних актів, як таких, що є обов'язковими або рекомендаційними в контексті діяльності поліції.

Зокрема важливим документом функціонального характеру у цьому аспекті є Кодекс поведінки для посадових осіб правоохоронних органів, прийнятий Генеральною Асамблеєю у своїй резолюції 34/169. У Кодексі поведінки посадових осіб правоохоронних органів, який стосується різноманітних функцій правоохоронних органів, а також різних аспектів підзвітності зазначено, що: «Кодекс має бути підкріплений додатковими важливими принципами та передумовами задля гуманного виконання закону у правозастосовній діяльності, а саме: (а) як і всі органи системи кримінального правосуддя, кожен правоохоронний орган повинен бути репрезентативним, чуйним і підзвітним суспільству в цілому; (b) ефективно дотримання етичних стандартів серед посадових осіб правоохоронних органів залежить від існування належно продуманої, загально визнаної та гуманної системи законів; (c) кожна посадова особа правоохоронних органів є частиною системи кримінального правосуддя, метою якої є запобігання

злочинності та контроль за нею, і що поведінка кожного службовця в системі впливає на всю систему; (d) кожен представник правоохоронних органів повинен нести обов'язок дисциплінувати себе у повній відповідності з принципами та стандартами, викладеними тут, і що дії посадових осіб правоохоронних органів повинні відповідати вимогам підконтрольності, який (контроль) здійснюється ревізійною комісією, міністерством, прокуратурою, судовою системою, омбудсменом, комітетом громадян або будь-якою їх комбінацією чи будь-яким іншим ревізійним агентством; (e) стандарти як такі не мають практичної цінності, якщо їх зміст і значення через освіту, навчання та моніторинг не стануть частиною кредо кожного співробітника правоохоронних органів» [60; 198].

У 1989 році Генеральна Асамблея у своїй резолюції 44/162 схвалила Керівні принципи ефективного впровадження Кодексу поведінки для посадових осіб з правоохоронних органів [216]. У Рекомендаціях зазначено, що необхідно створити ефективні механізми для забезпечення внутрішньої дисципліни та зовнішнього контролю, а також нагляду за діяльністю посадових осіб правоохоронних органів. Крім того, у розділі В.4 визначено, що мають бути передбачені положення щодо отримання та розгляду скарг на посадових осіб правоохоронних органів, поданих представниками громадськості. Пізніше, у 2001 році, Комітет міністрів Ради Європи прийняв Європейський Кодекс поліцейської етики [248], який є найдосконалішим подібним кодексом у світі. Принципи Кодексу стверджують, що національні закони, що стосуються поліції, повинні відповідати міжнародним стандартам, учасником яких є країна, бути зрозумілими та доступними для громадськості, і що поліція повинна підпорядковуватися тому ж законодавству, що й звичайні громадяни. Тобто у своїй повсякденній діяльності органи поліції повинні дотримуватися прийнятих міжнародним співтовариством принципів та стандартів такої діяльності.

Не є виключенням і інформаційно-аналітична діяльність органів поліції, адже глобальна інформатизація та цифровізація сучасного життя

накладає свої особливості і на діяльність органів поліції. Тому логічно з означеної групи нормативних джерел виокремлювати також таких, що є важливими в контексті побудови інформаційного суспільства загалом. Уточнимо, що побудову інформаційного суспільства як глобальне завдання у новому тисячолітті проголосила Декларація принципів 12 грудня 2003 року, яка була прийнята Організацією Об'єднаних Націй в Женеві [205]. У Декларації наголошено, що будуючи інформаційне суспільство, необхідно забезпечити взаємодію між зацікавленими сторонами на принципах довіри, а також необхідний рівень безпеки при використанні інформаційних технологій [172]. Вказана Декларація проголосила наступні ключові принципи інклюзивного інформаційного суспільства, які необхідно забезпечити кожній країні, щоб усі могли скористатися можливостями, які можуть запропонувати інформаційно-комунікаційні технології: 1) доступність до інформаційної та комунікаційної інфраструктури та технологій, а також до інформації та знань; 2) розширення можливостей; 3) безпечність у використанні ІКТ; 4) сприятливе середовище на всіх рівнях; 5) розвиток та розширення програм ІКТ; 6) культурне розмаїття; 7) усвідомлення ролі ЗМІ; 8) звернення до етичних аспектів інформаційного суспільства; 9) міжнародна та регіональна співпраця [60; 205].

Причому важливо враховувати, що ці принципи мають значення не тільки для побудови інклюзивного інформаційного суспільства на глобальному рівні, вони також важливі і при створенні цифрового суспільства в кожній країні.

Окремо варто наголосити, що на сайтах органів державної влади часто зустрічається словосполучення «нормативно-правові засади» [99; 100; 101], тим самим наголошується, що діяльність цих органів є не просто правовою, а здійснюється на підставі чинного законодавства. Тому далі дослідимо другу групу нормативних джерел, які класично іменуються як національні. Йдеться про сукупний вияв законодавства України, який розподіляється на видові

різновиди залежно від цілої низки критеріїв. Загальноприйнятим узагальненням з таких є наступний.

1. Базові:

– Конституція України (наприклад, стаття 32 визначає, що: «не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини» [66], тобто дана конституційна норма встановлює обов'язок для органів поліції при здійсненні ними збору інформації отримувати її на законних підставах);

– Закони України – «Про інформацію» (наприклад, пункт 4, частини 1, статті 6 встановлює гарантії щодо обов'язку суб'єктів владних повноважень визначити спеціальні підрозділи або відповідальних осіб для забезпечення доступу запитувачів до інформації [151]); «Про Національну поліцію» (стаття 25 встановлює повноваження поліції у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення [152]); «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» (регулює відносини у сфері захисту інформації в інформаційних, електронних комунікаційних та інформаційно-комунікаційних системах [150]); «Про оперативно-розшукову діяльність» (наприклад, пункт 18 частини першої статті 8 передбачає, що підрозділи поліції, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність можуть створювати і застосовувати автоматизовані інформаційні системи [153]); «Про державну таємницю» (регулює суспільні відносини, пов'язані з віднесенням інформації до державної таємниці, засекречуванням, розсекречуванням її матеріальних носіїв та охороною державної таємниці з метою захисту національної безпеки України [127]); «Про електронні комунікації» (який визначає правові та організаційні основи державної політики у сферах електронних комунікацій та радіочастотного спектра, а також права, обов'язки та відповідальність фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у відповідній діяльності або користуються електронними комунікаційними послугами [129]) та інші;

– постанови Кабінету Міністрів України: наприклад, «Про затвердження Положення про Національну поліцію» від 28 жовтня 2015 року № 877 (його положеннями одними із завдань останньої визначено такі: формує реєстри та бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ, користується базами (банками) даних Міністерства внутрішніх справ, має безпосередній оперативний (у тому числі автоматизований) доступ до інформації та інформаційних ресурсів інших органів державної влади з обов’язковим дотриманням законодавства; здійснює інформаційно-пошукову та інформаційно-аналітичну роботу, а також оброблення персональних даних у межах повноважень, передбачених законом; створює бази даних, необхідні для забезпечення щоденної діяльності органів (закладів, установ) поліції у сфері трудових, фінансових, управлінських відносин, відносин документообігу, а також бази даних, що формуються в процесі провадження оперативно-розшукової діяльності відповідно до закону, та інформаційно-аналітичні системи (у тому числі міжвідомчі), необхідні для здійснення покладених на неї повноважень [140]); «Про затвердження Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ та переліку пріоритетних електронних інформаційних ресурсів її суб’єктів» від 14 листопада 2018 року № 1024 (визначає структуру, загальні засади функціонування єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ, регулює порядок її формування та використання [139]).

Окремо слід вказати, що у досліджуваному контексті необхідно брати до уваги той факт, що система інформаційного-аналітичного забезпечення будь-якої сфери держави повинна враховувати неоднорідність процесу прийняття управлінських рішень та специфіку роботи посадових осіб управлінських структур усіх категорій на різних етапах їх прийняття [42, с. 26]. Для цього на державному рівні розроблюються і впроваджуються стратегічні та програмні документи, які реалізують державну політику на

різних рівнях, в яких встановлюються принципи та особливості інформаційного забезпечення.

Так в Стратегії інформаційної безпеки, яка була затверджена Указом Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021, на стратегічному рівні визначено, що: «забезпечення інформаційної безпеки України є однією з найважливіших функцій держави» [157]. У вказаному документі визначені наступні зобов'язання держави: забезпечити рівності прав користувачів соціальних мереж, баланс права на приватність та інформаційної безпеки держави, інклюзивність національної інформаційної інфраструктури.

Щодо оперативного рівня, то на ньому відбувається деталізація цих засад у кожній конкретній сфері чи галузі. Тому в досліджуваному дискурсі й виділяється ще одна група досліджуваних джерел.

2. Спеціальні:

– накази Міністерства внутрішніх справ України: наприклад, «Про затвердження Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві» від 22 січня 2016 року № 39 [149] (визначає основні завдання, функції, повноваження управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, які є структурними підрозділами головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві); «Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України» від 23 травня 2017 року № 440 [133] (регламентує організацію діяльності чергової служби в центральному органі управління поліції, територіальних органах Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях, місті Києві, а також підпорядкованих їм територіальних підрозділах у районах, містах, районах у містах); «Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або

події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України» від 27 квітня 2020 року № 357 [135] (установлює порядок реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події, а також оперативного інформування в центральному органі управління поліції, міжрегіональних територіальних органах Національної поліції України, територіальних органах поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві, їх територіальних (відокремлених) підрозділах); «Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події» від 08 лютого 2019 року № 100 [143] (регулює ведення в центральному органі управління поліцією, міжрегіональних територіальних органах поліції та їх територіальних (відокремлених) підрозділах, головних управліннях Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві, територіальних (відокремлених) підрозділах (управліннях, відділах, відділеннях) поліції єдиного обліку заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події) із використанням інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України»); «Про затвердження Інструкції з організації контролю за виконанням документів у Національній поліції України» від 13 червня 2016 року № 503 [134] (визначає порядок здійснення в Національній поліції України організації контролю за виконанням на належному рівні документів, що розробляють на виконання завдань, визначених у законах України, актах Президента України, постановах Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актах Кабінету Міністрів України, дорученнях Прем'єр міністра України, актах Верховної Ради Автономної Республіки Крим та Ради міністрів Автономної Республіки Крим, центральних і місцевих органів виконавчої влади, кореспонденції Верховної Ради України, Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України, документів Міністерства внутрішніх справ України та Національної

поліції України. Цей акт також визначає повноваження Департаменту організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України щодо виконання окремих видів контрольних документів [116, с. 194]);

– накази Національної поліції України: «Про затвердження Положення про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України» від 27 листопада 2015 року № 126 [138] (у редакції наказу Національної поліції України № 313 від 20 квітня 2021 року) [125] (визначає правовий статус зазначеного Департаменту); положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Головного управління Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві (наприклад, Положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Головного управління Національної поліції в Дніпропетровській області, затверджене наказом Головного управління Національної поліції від 07 вересня 2021 року № 1848) та інші.

Слід додати, що пункт 5, частини 1 статті 16 Закону України «Про Національну поліцію» [152] встановлює обов'язок Міністра внутрішніх справ забезпечувати ведення та використання баз (банків) даних, визначати порядок обміну інформацією між Міністерством внутрішніх справ України, поліцією та іншими центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України. У статті 22 цього ж закону також визначено, що керівник поліції з-поміж іншого, забезпечує виконання покладених на поліцію завдань, в тому числі й дотримання визначеного Міністром внутрішніх справ України порядку обміну інформацією між Міністерством внутрішніх справ України і поліцією [60].

Тобто як окрему групу аналізованих нормативно-правових актів можемо виокремити ті, якими врегульовується взаємодія з обміну інформацією між органами Національної поліції та іншими державними

інституціями з метою інформаційно-аналітичного забезпечення їхньої діяльності. Так, наприклад, спільним наказом Генерального прокурора і Міністерства внутрішніх справ України від 22 листопада 2021 року № 371/846 затверджено «Порядок електронної інформаційної взаємодії Офісу Генерального прокурора та Міністерства внутрішніх справ України», яким визначено механізм електронної інформаційної взаємодії Офісу Генерального прокурора та Міністерства внутрішніх справ України під час обміну інформацією для виконання ними повноважень, визначених законодавством [145]. Або постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку затвердила «Порядок взаємодії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, з Національною поліцією України» [144].

Також, на нашу думку, слід виокремити групу таких, що забезпечують функціонування окремих автоматизованих та інформаційних систем/баз. До числа таких можна віднести, наприклад, наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «Атріум» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України»» від 11 грудня 2019 року № 1032. Ця Інструкція визначає порядок формування та ведення автоматизованої інформаційної підсистеми «Атріум» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України», призначеної для обробки відомостей під час наповнення електронного журналу контролю за прибуттям та поставленням на облік раніше судимих осіб, забезпечення вжиття тимчасових профілактичних заходів спостереження і контролю за поведінкою окремих осіб, щодо яких встановлено адміністративний нагляд, за прибуттям осіб, звільнених з місць позбавлення волі, до обраного ними місця проживання [136].

Отже, категорія «правові засади» в контексті здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України об'єктивує параметри, за якими відбувається адміністративно-правове регулювання процедур його реалізації. Ці параметри знайшли свою нормативну об'єктивізацію у межах низки міжнародних та національних актів, останні з яких є обов'язковими до дотримання та виконання. Ці акти містять принципи, правила, стандарти, цінності, ідеї, вектори розвитку тощо, які мають бути реалізованими у сфері збору, аналізу та використання інформації для забезпечення ефективності та легітимності поліцейської діяльності. Вони також визначають права та обов'язки учасників цих процесів, механізми контролю за їх виконанням.

Таким чином, логічним є узагальнення, що правові засади інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України визначаються відповідними нормативно-правовими документами, що забезпечують їхню об'єктивізацію та практичне застосування в роботі відповідних підрозділів органів поліції.

Тому висуваємо припущення, що в системі правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України відведено специфічне та самостійне місце такому правовому явищу, як адміністративно-правове регулювання, адже держава в особі відповідних суб'єктів не лише формує нормативно-правові документи, а й забезпечує їхнє практичне виконання.

Для підтвердження чи спростування зазначеного уточнимо, що на рівні загальної науки управління поняття «регулювання» та «управління» майже ніколи не використовуються як ідентичні, проте співвідношення між ними тлумачиться по-різному. Загальновизнано, що регулювання й управління, як соціальні явища, маючи спільну сферу застосування, передбачають різний за характером вплив на об'єкти управління для досягнення певних результатів, тобто реалізації встановлених цілей і завдань управлінського впливу. Водночас регулювання охоплює, в порівнянні з управлінням, ширшу сферу

організаційної діяльності. Управління означає цілеспрямований вплив саме на об'єкти управління, використання методів, що передбачають підпорядкування цих об'єктів управлінському впливу з боку суб'єкта управління. Регулювання ж пов'язане не стільки із впливом на об'єкти управління, скільки на навколишнє середовище. Воно передбачає високий ступінь альтернативності поведінки керованих об'єктів [2; 15; 175]. Відповідно до листа Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва від 10 вересня 2004 року № 6221 «Про регуляторну діяльність відповідно до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»» [156], управлінська діяльність здійснюється шляхом видання розпорядчих документів. Вони видаються для провадження виконавчої і розпорядчої діяльності з метою виконання установою покладених на органи/установи/організації завдань і функцій в разі наявності потреби у правовому регулюванні такої діяльності. Отже, управління і регулювання в даному контексті не є тотожними поняттями, управління здійснюється через регулювання шляхом видання підзаконних нормативно-правових актів і розпорядчих документів.

З'ясовуючи природу категорії «правове регулювання», Л. Макаренко спостерігає її подвійне призначення. З одного боку, – це юридична категорія, що характеризується певними ознаками, які вказують на її самостійний гносеологічний характер. З іншого, – це функціональна категорія, яка отримує свій вираз на практиці як предмет, метод, способи регулювання та сукупність уособлених елементів, які складають механізм дії держави на суспільство [85, с. 35]. Тобто автор категорію «правове регулювання» розглядає як в теоретичному аспекті, так і в практичному, який проявляється шляхом впливу. Однак, як вірно зазначають Н. Рибалка та С. Балабан, поняття «вплив» за обсягом є ширшою категорією, ніж «регулювання», оскільки вплив охоплює як регулювання за допомогою певної правової норми, так і інші правові засоби та форми впливу на поведінку людей [161, с. 151].

О. Куракін виділяє наступні характерні ознаки правового регулювання, що відмежовують його від категорії правового впливу: 1) специфічний предмет – група соціальних відносин, регульованих правом; 2) специфічні засоби і методи юридичного впливу права на регламентацію і розвиток суспільних відносин; 3) метою правового регулювання є закріплення, регламентування, розвиток суспільних відносин, а також витіснення з суспільного життя віджилих і негативних явищ; 4) нормативна форма реалізації – у формі правовідносин (заснована на правових зв'язках суб'єктів з чітким розмежуванням їх на уповноважених і зобов'язаних); 5) досягнення конкретних соціальних результатів, що мають юридичне значення [75, с. 32]. Отже, ми погоджуємося з тим, що необхідно виходити з того, що трактування категорії правового регулювання через категорію впливу допустиме в тій мірі, якщо перше може бути визначене частиною другого [93].

Важливо, що адміністративно-правова наука немає однозначної відповіді на питання, що таке «адміністративно-правове регулювання», хоча в більшості випадків науковці зазначену категорію розглядають як різновид правового регулювання [186, с. 153]. Так, наприклад, О. Надьон формує висновок, що своєрідність адміністративно-правового регулювання визначається не лише у особливостях адміністративних норм, а у тому, що «адміністративне право дає можливість розкрити форми та методи діяльності органів державної влади» [95, с. 18–19].

Вчена О. Єщук, розглядаючи межі адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні, визначає адміністративно-правове регулювання охоронної діяльності органів внутрішніх справ України, як систему адміністративно-правових засобів (елементів), сукупність прийомів та способів правового впливу на суспільні відносини, за допомогою яких визначається комплекс організаційних та спеціальних заходів, спрямованих на обмеження доступу до об'єктів, захист їх території, споруд та персоналу від протиправних посягань, а також забезпечення особистої

безпеки громадян, боротьбу з іншими правопорушеннями в місцях, котрі охороняються певним чином [37].

За пропозиціями О. Гуміна та Є. Пряхіна, теоретично дану категорію можна розглядати у широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні адміністративно-правове регулювання у трактуванні науковців доцільно визначити як упорядкування суспільних відносин уповноваженими на те державою органами, їх юридичне закріплення за допомогою правових норм, охорона, реалізація і розвиток. Щодо вузького розуміння, то визначення буде змінюватися у зв'язку із тим, про які суспільні відносини буде вестися мова [29, с. 46]. Тобто для адміністративно-правового регулювання в широкому розумінні можна виділити притаманні ознаки, які для вузького розуміння конкретизуються через сферу регульованих відносин [93, с. 275; 169].

Отже, можна узагальнити, що одні вчені вважають, що адміністративно-правове регулювання – це сукупність загальних і спеціальних засобів і способів (прийомів), які застосовуються органами виконавчої влади держави для забезпечення регулюючого впливу норм адміністративного права на суспільні відносини [44, с. 694; 108, с. 612–614]; інші вважають, що застосування розпорядження до вчинення дій, дозволу, заохочення до дії і заборони (як окремо, так і в поєднанні) є характерним для адміністративно-правового регулювання [13; 103, с. 155]. Ще частина науковців [79; 174] акцентують на тому, що цілеспрямований вплив на суспільні відносини, який відбувається в процесі адміністративно-правового регулювання здійснюється з метою упорядкування публічних інтересів.

На наш погляд, під адміністративно-правовим регулюванням інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції слід розуміти систему зовнішньо оформлених адміністративних дій, в основу яких покладено відповідний адміністративний метод, що забезпечують регулюючий вплив норм адміністративного права на перебіг сформованих адміністративно-правових відносин у цій сфері. Наприклад, ця

система регулює взаємодію органів Національної поліції з іншими суб'єктами, забезпечуючи надійність, оперативність та законність перетворення інформації для обслуговування правоохоронних функцій.

Відповідно, маємо підтвердження того, що адміністративно-правове регулювання займає особливе місце серед правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України, адже забезпечує цілісність та ефективність правового впливу на процес реалізації означеної діяльності центральним та регіональним рівнями; є гарантією того, що сформовані нормативи є практично дієвими та законними, відповідають сьогочасним процесам розвитку цієї сфери.

Таким чином, як підсумок порушених питань можемо узагальнити, що:

– аналіз нормативних джерел на предмет виявлення системи правових засад, які репрезентують базові та спеціальні характеристики належного здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України дозволяє їх диференціювати на декілька груп. Першою з таких є група міжнародних актів (наприклад, Кодекс поведінки для посадових осіб правоохоронних органів або Декларація принципів «Побудова інформаційного суспільства – глобальне завдання у новому тисячолітті»). Другу групу таких нормативних джерел формують національні нормативно-правові акти. Виокремлюємо базові (Конституція України, Закони України («Про інформацію», «Про Національну поліцію», «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» тощо), постанови Кабінету Міністрів (наприклад, «Про затвердження Положення про Національну поліцію», «Про затвердження Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ та переліку пріоритетних електронних інформаційних ресурсів її суб'єктів»), укази Президента України (наприклад, Стратегія інформаційної безпеки)) та спеціальні (накази Міністерства внутрішніх справ України (наприклад, «Про затвердження Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в

Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві»), накази Національної поліції України (наприклад, «Про затвердження Положення про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України»), спільні акти регулювання (наприклад, «Порядок електронної інформаційної взаємодії Офісу Генерального прокурора та Міністерства внутрішніх справ України»), акти інших суб'єктів владних повноважень (наприклад, «Порядок взаємодії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, з Національною поліцією України»)) їхні різновиди.

– місце адміністративно-правового регулювання в системі правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України характеризується специфічними теоретико-правовими характеристиками, оскільки: 1) за юридичною природою це самостійний процес врегулювання питань належного здійснення означеної діяльності, що передбачає видання нормативно-правових та індивідуальних актів та вчинення юридично значимих інших адміністративних дій; 2) за сутністю цей процес об'єктивує наявність диференційних відмінностей між нормативно-правовим забезпеченням (видання актів різної юридичної сили) та процесом реалізації його результатів.

Висновки до Розділу 1

1. Запропоновано діяльність поліції розглядати у дискурсі єдності функціонального призначення, тобто як цілісного самостійного суб'єкта адміністративно-правових відносин, що має за мету реалізувати низку визначених державних функцій без диференціації на групи їх виконавців. З'ясовано, що вся діяльність органів поліції повинна відповідати основному

постулату – служіння суспільству, що реалізується через низку визначених її функціональних завдань.

2. Уточнено, що поліцейська діяльність має власні різновиди, що обумовлює необхідність врахування специфіки кожного з таких в аспекті ідентифікації змісту та особливостей здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення органів поліції, оскільки вони мають різні завдання, об'єкти та процеси, які потребують підтримки з боку інформаційно-аналітичної системи.

3. Визначено, що загальні характеристики терміну «інформаційно-аналітичне забезпечення» є такими:

– термін «інформація» як складова прикметника «інформаційно-аналітичне», репрезентує сукупний вияв відомостей, які можуть бути сприйняті людиною для подальшого використання (аналізу, узагальнення, перетворення тощо). Водночас термін «аналітика» є процесом опрацювання інформації з перетворенням її на матеріал, що є самостійним інформаційним продуктом, який здебільшого використовується для задоволення інших цілей професійної діяльності;

– категорія «забезпечення» у досліджуваному правовому концепті є виявом обов'язку уповноважених державою суб'єктів створити відповідні умови для ефективного використання всіх наявних ресурсів для прийняття конкретних управлінських рішень.

4. З'ясовано, що у змістовій єдності термін «інформаційно-аналітичне забезпечення» здебільшого у науковому дискурсі немає суттєвих відмінностей у детермінації. Різняться лише окремі ознаки, які є прямо залежними від предмета конкретного дослідження. З позиції наукового дискурсу термін «інформаційно-аналітичне забезпечення» ідентифікується як комплекс заходів, процес або спеціально організована діяльність суб'єктів, що є допоміжним інструментом для належного прийняття управлінського рішення в конкретній галузі. Легальне його визначення зведене до збору, опрацювання та використання інформації. Причому в контексті

інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції, ідентифікаційні положення відсутні.

5. Доведено, що інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції охоплює комплекс заходів і процесів, спрямованих на збір, обробку, аналіз і використання інформації з метою ефективного управління поліцейськими ресурсами, планування та координації дій. Основні характеристики цього забезпечення включають: 1) збір інформації щодо кримінальної ситуації, порушень громадського порядку, а також статистичних даних щодо діяльності власне поліції; 2) обробку інформації, зокрема її класифікацію, сортування та систематизацію, щоб забезпечити зручний доступ і подальше використання; 3) аналіз даних, який дозволяє виявити закономірності, тенденції та проблеми задля використання отриманих результатів під час формулювання стратегій та прийняття управлінських рішень, розроблення стратегій і тактик дій, планування операцій, а також для внесення пропозицій щодо вдосконалення поліцейської діяльності; 4) моніторинг та оцінку результатів діяльності органів поліції для визначення ефективності заходів і потреб у подальшому коригуванні; 5) забезпечення доступності й конфіденційності інформації для відповідних користувачів, ураховуючи рівні доступу до такої інформації; 6) співпрацю з іншими правоохоронними органами й державними інституціями для обміну інформацією (зокрема оперативною) та спільного розслідування складних кримінальних справ.

6. Окремо констатується, що поліція доволі частіше використовує передові інформаційно-аналітичні інструменти, щоб отримати інформацію з даних, які вони збирають задля інформування про прийняття рішень, визначення пріоритетів і необхідної кількості ресурсів та оцінки ризиків у різних контекстах. Дедалі активно органи поліції стали використовувати форми машинного навчання, які часто називають штучним інтелектом, що можуть бути застосовними для: розпізнавання облич і аналізу відео; вилучення даних мобільного телефону; аналізу даних соціальних медіа;

картографування злочинності; оцінки індивідуального ризику тощо. Однак наголошено, що органи поліції повинні спрямовувати обмежені ресурси на місця та людей, визначених як такі, що становлять найбільший «ризик» (правопорушення чи віктимізація), тому відправною точкою у зазначеному дискурсі повинно бути питання про ефективність алгоритмічних інструментів у допомозі поліції ідентифікувати та зрозуміти цей ризик. Своєю чергою, ефективність і точність нерозривно пов'язані з етикою та законністю: якщо неможливо продемонструвати, що певний інструмент або метод працює ефективно та з розумним ступенем точності, потім буде неможливо виправдати використання такого інструменту як необхідного для виконання певної поліцейської дії. Констатується, що в Україні досі не прийнято законодавства, яке б врегулювало використання штучного інтелекту загалом, у тому числі у діяльності органів поліції.

7. Констатовано, що інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції не існує ізольовано від механізмів горизонтальної та вертикальної комунікації (співпраці) та координації, адже кожна ланка цієї системи (підготовки інформаційно-аналітичного продукту різнорідного характеру) виконує чітко визначену задачу. Забезпечення її здійснення умовно розподілено на два рівні: 1) внутрішній, що репрезентує «обслуговування», яке здійснюється власними силами поліції; 2) зовнішній, тобто обов'язок ієрархічно вищих суб'єктів створити умови для його належного здійснення. У контексті останнього йдеться про те, що уповноважені на цю діяльність суб'єкти поліції мають бути належно забезпечені необхідними ресурсами, інфраструктурою, технологіями та правовою базою (зокрема з точки зору наявності механізмів координації, взаємодії та співпраці між різними зацікавленими сторонами) для ефективного виконання своїх функціональних обов'язків.

8. Обґрунтовується, що інформаційно-аналітичне забезпечення в органах поліції має організаційний характер функціональності, що розкривається через дуальну змістову інтерпретацію, де одна його складова є

суто супровідною в контексті виконання поліцейських функцій, що забезпечує оперативність та ефективність реагування на події та розв'язання проблем у сфері правопорядку, а інша – репрезентує складний процес аналізу, оцінки й використання інформації для прийняття стратегічних і тактичних рішень. Тому для того, щоб інформаційно-аналітичні матеріали були максимально корисними в контексті ефективної реалізації функцій органів поліції, необхідно забезпечити, з одного боку, належний рівень обробки й аналізу інформації, стандартизовані методики збору даних, процедури перевірки їхньої достовірності та об'єктивності тощо, а з іншого – визначити суб'єктів їхньої підготовки, надати відповідні ресурси, а також сформувані коло кінцевих споживачів такої продукції та способи її застосування в практико-реалізаційному контексті.

9. Констатується, що значення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції можна звести виключно до його функціональної частини, тобто характеристики як «обслуговуючого» процесу, який має покращити реалізацію поліцейських функцій. Однак уточнюється, що таке узагальнення є не повним, адже інформаційно-аналітичні матеріали можуть бути призначені також для інформування зацікавлених органів державної влади, громадськості про хід реалізованих заходів та фактичний стан публічної безпеки, готовність правоохоронних сил протистояти викликам і загрозам безпекового середовища, компетентність та ресурсу забезпеченість уповноважених суб'єктів тощо, що не лише підвищує рівень довіри до поліцейської діяльності, забезпечуючи її прозорість та відкритість, а й стимулює: 1) конкретного співробітника до підвищення рівня своєї професійності та вміння адаптуватись під мінливі фактори «стабільності»; 2) громадян приймати більш активну участь підтримці правопорядку; 3) суб'єктів державної влади взаємодіяти задля ефективного та комплексного реагування на виклики та загрози, що виникають у сфері державотворення.

10. Доведено, що значення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України є: по-перше,

функціональним, адже воно відіграє оперативну та стратегічно-аналітичну роль у механізмах реалізації правоохоронних функцій; по-друге, соціальним, оскільки це також спосіб спілкування із зацікавленими суб'єктами, засіб підвищення ефективності та легітимності діяльності правоохоронної системи загалом.

11. Визначено, що особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України найбільш чітко окреслюються через реалізацію його принципів. Уточнено, що у юридичній літературі майже відсутні положення щодо того, якими мають бути принципи забезпечувальної діяльності.

12. Принципи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України класифіковано за видами на: загальноправові, галузеві та спеціальні. До першої групи входять сукупність загальних принципів, що характерні усій системі публічного управління. До другої групи – сукупність принципів, які впливають зі змісту галузевих нормативно-правових актів, які визначають порядок роботи з інформацією та основи аналітичної роботи. До третьої групи відносяться спеціальні принципи, як система фундаментальних правил, що покладені в основу створення належних умов для розвитку інформаційно-аналітичного середовища, здатного сприяти реалізації органами поліції своїх функцій. Уточнено, що такі принципи не лише забезпечують доступ до інформації, а й визначають порядок її обробки, аналізу, інтерпретації та використання в різних сферах діяльності, від кримінального розслідування до стратегічного планування.

13. Підтримано наукову думку, що спеціальними принципами інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України є: цілеспрямованість інформаційно-аналітичного забезпечення, актуальність, активність, достовірність даних для аналітичної роботи, повнота наявної інформації, альтернативність функціонування інформаційно-аналітичного забезпечення, обґрунтованість результатів за

підсумками обробки масивів інформації, системність організації інформаційно-аналітичного забезпечення, своєчасність представлення результатів інформаційно-аналітичної роботи, ініціативність, об'єктивність, безперервність і гнучкість тощо.

14. Обґрунтовується, що в основі кожного принципу знаходиться певна ідея як репрезентація його генетичного аспекту. У контексті інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України такими названо: комплексність, сервісність, цільове спрямування інформаційно-аналітичного продукту, єдність, колективність, відповідність, визначення типу інформаційно-аналітичного забезпечення, оперативність, достатність, організаційна стабільність, дотримання балансу інтересів, реалізованість, оптимальність, процедурність.

15. Узагальнено, що спеціальні принципи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України є ключовими для забезпечення належної функціональності поліцейської сфери. Вони відповідають специфіці цієї діяльності та є унікальними з точки зору потреби у надійній, оперативній та об'єктивній інформації. Принципи, які було визначено, формують відповідну систему, яка не лише сприяє підвищенню ефективності роботи поліції, допомагає вирішувати складні задачі, що виникають у сучасному правоохоронному середовищі, а й забезпечує розуміння громадськістю роботи поліції, її завдань, стратегій та результатів.

16. Встановлено, що інформаційно-аналітичне забезпечення органів поліції є не лише ланкою механізму реалізації правоохоронних функцій, а й способом спілкування із зацікавленими суб'єктами, засобом підвищення ефективності й легітимності діяльності правоохоронної системи загалом. Виокремлено такі його особливості: 1) дозволяє поліції діяти на випередження та приймати ефективні управлінські рішення на підставі аналітичних висновків; 2) формує цілісну картину оперативної ситуації, пропонує рекомендації або рішення, що відповідають конкретним запитам або ситуаціям; 3) забезпечує інтеграційне управління даними; 4) є

допоміжним елементом системи управління ризиками; 5) інформаційно-аналітична система має інтуїтивно зрозумілий і легкий у використанні інтерфейс, що відповідає потребам користувачів у реальному часі; 6) має організований і послідовний характер функціонування, що включає повне регламентування процесів аналізу; 7) мінімізує ризик виникнення упереджених суджень або особистих інтересів виконавців.

17. Констатується, що інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності поліції є сферою відання підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України, що створені на центральному (Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України) та регіональному (управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві) рівнях. З'ясовано, що різниця між цими суб'єктами полягає в їхньому функціональному призначенні (у співвідношенні «загальне і конкретне»), що репрезентує також наявність між ними ієрархічних відносин.

18. Порівняльний аналіз завдань підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України дозволив встановити, що центральний та регіональний рівень його здійснення є взаємопов'язаними ланками однієї системи забезпечувального процесу, диференціація сфер відповідальності яких дозволяє ефективно вирішувати поставлені задачі.

19. Зауважено, що законодавчо визначені завдання більше схожі на функціональні напрями діяльності досліджуваних суб'єктів і межі сфер відання, ніж на відповідні завдання. Запропоновано в науковому дискурсі їхні завдання узагальнено представити у вигляді таких дій: 1) систематичний збір інформації про: а) події, що відбуваються, включаючи злочини, порушення громадського порядку, аварії та інші надзвичайні ситуації; б) процеси та події, що відбуваються в системі органів Національної поліції загалом та в

межах діяльності конкретних із них; 2) аналіз інформації (визначення тенденцій, патернів і потенційних загроз); 3) оцінка ризиків і виявлення пріоритетів (на рівні соціального призначення – встановлення областей/регіонів, які характеризуються підвищеним ризиком і потребують негайного реагування поліцейських сил або ж визначення векторів для подальшого втручання; на рівні організації – ідентифікація чинників, які впливають на діяльність Національної поліції України); 4) планування дій, розроблення стратегій та тактик відповідного реагування на виявлені проблеми та загрози; 5) координація та управління діяльністю для забезпечення ефективного впровадження запланованих заходів і досягнення стратегічних цілей органів Національної поліції; 6) виявлення змін та переоцінка у зв'язку з цим стратегій і тактик.

20. Визначено, що функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України можна розглядати під кутом зору подвійного дискурсу. З одного боку, це система однорідних дій, обумовлених необхідністю здійснення інформаційно-аналітичної функції поліції (технічний аспект), однак з іншого – це комплексна діяльність міждисциплінарного характеру, що виконується задля вирішення поточних та майбутніх завдань, пов'язаних із реалізацією усіх поліцейських функцій (стратегічно-управлінський аспект).

21. За результатами аналізу положень наказів Міністерства внутрішніх справ України від 22 січня 2016 року № 39 та Національної поліції України від 20 квітня 2021 року № 313 досліджувані функції зведено до наступних: 1) моніторингова; 2) аналітично-планова; 3) організаційно-забезпечувальна; 4) методично-забезпечувальна; 5) контрольна-наглядова; 6) координаційна.

22. Зауважено, що «засади» як категорія правової дійсності, є достатньо науково вивченою з позиції ідентифікації особливостей актуальних проблематик. Її характеристики та застосування у поєднанні з конкретними видами діяльності має своє відображення у низці праць вчених, які ґрунтовно аналізують підґрунтя для діяльності того чи іншого органу влади, розвитку

правового явища чи регулювання конкретних правовідносин. Однак наукова доктрина належно не відображає нормативної об'єктивізації засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України.

23. Визначено, що з функціонального дискурсу діяльність поліції є прямо залежною від якості та обсягу інформації, якою вони оперують. Водночас забезпечення якості та належного обсягу такої інформації неможливе без нормативної об'єктивізації засад його здійснення. Загалом нормативна об'єктивізація полягає в перетворенні концепційної засади у конкретну правову норму, яка репрезентує окремий аспект здійснення певної дії. Тому проведено аналіз нормативних джерел на предмет виявлення системи правових засад, які визначають базові та спеціальні характеристики належного здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. У результаті аналізу констатується про таке:

– нормативні джерела, які формують систему досліджуваних засад доцільно диференціювати на декілька груп. Першою з таких є група міжнародних актів, як таких, що є обов'язковими або рекомендаційними в контексті діяльності поліції (наприклад, Кодекс поведінки для посадових осіб правоохоронних органів, Декларація принципів «Побудова інформаційного суспільства – глобальне завдання у новому тисячолітті»). Другу групу нормативних джерел класично іменують як національні. Йдеться про сукупний вияв законодавства України, який розподіляється на видові різновиди залежно від цілої низки критеріїв. Наприклад, виділяються: 1) базові (Конституція України, Закони України «Про інформацію», «Про Національну поліцію», «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про державну таємницю», «Про електронні комунікації»; постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Національну поліцію» від 28 жовтня 2015 року № 877, «Про затвердження Положення про єдину

інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ та переліку пріоритетних електронних інформаційних ресурсів її суб'єктів» від 14 листопада 2018 року № 1024 тощо), де окреме місце серед таких займають стратегічні та програмні документи, які реалізують державну політику на різних рівнях, в яких встановлюються принципи та особливості інформаційного забезпечення (наприклад, Стратегія інформаційної безпеки); 2) спеціальні (накази Міністерства внутрішніх справ України, наприклад, «Про затвердження Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві» від 22 січня 2016 року № 39, «Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України» від 23 травня 2017 року № 440, «Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України» від 27 квітня 2020 року № 357, «Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події» від 08 лютого 2019 року № 100, «Про затвердження Інструкції з організації контролю за виконанням документів у Національній поліції України» від 13 червня 2016 року № 503; накази Національної поліції України, наприклад, «Про затвердження Положення про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України» від 20 квітня 2021 року № 313);

– окрему групу формують нормативно-правові акти, якими: 1) врегульовується взаємодія з обміну інформацією між органами Національної поліції та іншими державними інституціями з метою інформаційно-аналітичного забезпечення їхньої діяльності (наприклад, спільний наказ Генерального прокурора і Міністерства внутрішніх справ

України від 22 листопада 2021 року № 371/846, яким затверджено «Порядок електронної інформаційної взаємодії Офісу Генерального прокурора та Міністерства внутрішніх справ України»); 2) забезпечується функціонування окремих автоматизованих та інформаційних систем/баз (наприклад, наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «Атріум» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України»» від 11 грудня 2019 року № 1032).

24. Узагальнено, що категорія «правові засади» в контексті здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України є явищем правової дійсності, що об'єктивує параметри, за якими відбувається адміністративно-правове регулювання процедур його реалізації. Ці параметри знайшли свою нормативну об'єктивізацію у межах низки міжнародних та національних актів, останні з яких є обов'язковими до дотримання та виконання. Ці акти містять принципи, правила, стандарти, цінності, ідеї, вектори розвитку тощо, які мають бути реалізованими у сфері збору, аналізу та використання інформації для забезпечення ефективності та легітимності поліцейської діяльності. Вони також визначають права та обов'язки учасників цих процесів, механізми контролю за їх виконанням. У зв'язку з цим висунуто припущення, що в системі правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України відведено специфічне та самостійне місце такому правовому явищу, як адміністративно-правове регулювання, адже держава в особі відповідних суб'єктів не лише формує нормативно-правові документи, а й забезпечує їхнє практичне виконання.

25. Запропоновано під адміністративно-правовим регулюванням інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції слід розуміти систему зовнішньо оформлених адміністративних дій, що ґрунтуються на відповідному адміністративному методі та забезпечують

регулюючий вплив норм адміністративного права на перебіг сформованих адміністративно-правових відносин у цій сфері.

26. Доведено, що адміністративно-правове регулювання забезпечує цілісність та ефективність правового впливу на процес реалізації інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції на центральному й регіональному рівнях; слугує гарантією того, що сформовані нормативи є практично дієвими та законними, відповідають сучасним процесам розвитку цієї сфери. Обґрунтовано, що його місце в системі правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України визначене специфічними теоретико-правовими характеристиками, оскільки: 1) за юридичною природою це самостійний процес врегулювання питань належного здійснення означеної діяльності, що передбачає видання нормативно-правових та індивідуальних актів, учинення юридично значущих інших адміністративних дій; 2) за сутністю цей процес об'єктивує наявність диференційних відмінностей між нормативно-правовим забезпеченням (видання актів різної юридичної сили) та процесом реалізації його результатів.

РОЗДІЛ 2

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

2.1. Адміністративно-правове регулювання діяльності з моніторингу оперативної обстановки та аналізу ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування

Зауважимо на тому, що з одного боку, моніторинг оперативної обстановки та аналіз ефективності поліцейської діяльності є різновидами повноважень поліцейських, визначених у підпункті 41, пункту 4 Положення про Національну поліцію. Самого визначення, що передбачається під такою діяльністю ні в зазначеному Положенні, ані в Законі «Про Національну поліцію» не надається. Причому в останньому взагалі не йде мова про ці повноваження, хоч стаття 25 присвячена саме повноваженням поліції у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення. Тому цілком обґрунтованою є думка А. Фоменка щодо доцільності перенесення змісту пункту 41 Положення про Національну поліцію, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877 «Про затвердження Положення про Національну поліцію» до Закону України «Про Національну поліцію» шляхом включення пункту 31 до частини 1 статті 23 «Основні повноваження поліції» даного законодавчого акту [179, с. 173–174].

Однак варто наголосити, що моніторинг оперативної обстановки є самостійним видом діяльності попередньо визначених нами підрозділів органів поліції. Така дуалістичність інтерпретаційного розуміння цього процесу обумовлює певну невідповідність щодо чіткості, зрозумілості та передбачуваності правових положень.

Так з позиції наукового дискурсу для виконання певного завдання суб'єкт публічного адміністрування наділяється низкою повноважень.

Співвідношення між цими категоріями зазвичай є кореляційним, адже більшість вчених переконані, що повноваженнями правоохоронних органів є сукупність закріплених актами законодавства обов'язкових дій, вчинення яких визначено як необхідне для досягнення цілей функціонування таких органів та виконання ними завдань та функцій [86, с. 53].

У будь-якому випадку моніторинг оперативної обстановки є систематично здійснюваною діяльністю, про необхідність здійснення якої йдеться у низці відомчих законодавчих актів. Наприклад:

– наказ Міністерства внутрішніх справ України від 27 квітня 2020 року № 357 «Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви й повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України» визначив один із обов'язків оперативного чергового, – організувати моніторинг та використовувати надалі отриману інформацію в розкритті кримінального правопорушення (установленні обставин події), що надходить до Головного управління Національної поліції із систем відеоспостереження, які знаходяться в місцях учинення правопорушення або події, можливого перебування правопорушників та за напрямками їх відходу [135];

– наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06 липня 2017 року № 570 «Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України» встановлює, що начальник слідчого відділу територіального (відокремленого) підрозділу Національної поліції України, крім повноважень, передбачених Кримінально-процесуальним кодексом України: «організовує та забезпечує постійний моніторинг стану оперативної обстановки на території обслуговування й реагування на її зміни, оперативне інформування начальника територіального (відокремленого) підрозділу поліції про стан правопорядку та боротьби зі злочинністю, наявні проблеми і пропозиції щодо їх розв'язання» [154];

– наказ Міністерства внутрішніх справ України від 20 травня 2020 року № 405 «Про затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України» [141] закріплює повноваження щодо здійснення моніторингу оперативної обстановки як за начальником відділу (сектору) дізнання територіального підрозділу поліції, так і за дізнавачами підрозділів дізнання.

Тобто як видно із вище зазначених нормативно-правових актів, діяльність з моніторингу оперативної обстановки врегульована адміністративно-правовими нормами. Однак варто також наголосити на тому, що деталізація його ідентифікаційної складової належним чином не забезпечена.

Тому зазначимо, що загалом під моніторингом вбачають систему постійного спостереження за явищами і процесами, що проходять у навколишньому середовищі і суспільстві, результати якого служать для обґрунтування управлінських рішень із забезпечення безпеки людей та об'єктів економіки [92]. У законодавстві України доволі часто використовується термін «моніторинг». Так, наприклад, в Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» визначено, що таке «державний фінансовий моніторинг спеціально уповноваженого органу», під яким розуміють:

«сукупність заходів із збору, обробки та аналізу інформації про фінансові операції, що подається до спеціально уповноваженого органу суб'єктами первинного і державного фінансового моніторингу та іншими державними органами, відповідними органами іноземних держав, іншої інформації, що може бути пов'язана з підозрою в легалізації (відмиванні) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванні тероризму та/або фінансуванні розповсюдження зброї масового знищення та/або з іншими незаконними фінансовими операціями, а також заходів з перевірки такої

інформації згідно із законодавством України та інших заходів, спрямованих на виконання вимог законодавства у сфері запобігання та протидії» [130].

З боку наукової доктрини моніторингом є комплекс процедур зі спостереження, поточного оцінювання перетворень керованого об'єкта й спрямування цих перетворень на досягнення заданих параметрів розвитку об'єкта (напр., стандарту). Вчені Г. Єльнікова та З. Рябова зауважують, що сутність концепції моніторингу полягає у синхронності процесів спостереження, вимірювання, вироблення на цій основі нових знань про стан об'єкта з подальшим моделюванням, прогнозуванням та прийняттям відповідного управлінського рішення. Таким чином, моніторинг функціонально пов'язаний з усіма етапами управління, утворюючи з ними замкнений цикл регулювання. «Виходом» моніторингових процедур є база показників нового, більш високого рівня організації керованого об'єкта. Особливістю моніторингу є те, що в процесі його здійснення інформаційну систему управління неможливо відділити від системи прийняття рішення. Отже, це вища форма інформаційної діяльності управлінця і вища форма функціонування системи інформаційного забезпечення управління, що приводить до появи універсального типу мислєдїяльності керівника в прийнятті управлінського рішення [35, с. 36].

Водночас декілька слів слід вказати й про термін «оперативна обстановка». Зокрема наголосимо, що у наукових джерелах поряд із ним також застосовним є термін «кримінологічна обстановка». Ці поняття схожі, але не тотожні. Кримінологічна обстановка, на нашу думку, є вужчим поняттям, адже загалом «кримінологія» – це наука про злочинність, а отже і кримінологічна обстановка – це про стан злочинності.

Ще раз наголосимо, що в умовах сьогодення спостерігається активна диджиталізація усіх суспільних процесів, у тому числі і у сфері правоохоронної та поліцейської діяльності. Цей процес вимагає від правоохоронців розробки та впровадження новітніх підходів до пошуку, збору та аналізу інформації у своїй повсякденній роботі. Для реалізації

зазначеного, а також з метою підвищення ефективності розкриття та розслідування кримінальних правопорушень в структурі Національної поліції було створено підрозділи кримінального аналізу, які на постійній основі реалізують модель «IntelligenceLedPolicing» шляхом пошуку, збору та аналізу інформації з метою розкриття та розслідування фактів злочинної діяльності, надання фахової допомоги профільним підрозділам [187].

У 2016 році наказом Національної поліції було створено відділ кримінального аналізу, який запрацював у структурі Департаменту інформаційної підтримки та координації поліції «102». На перших етапах підрозділ виконував адміністративні функції, адаптувався під вимоги часу й потреби служб, був нечисленний, а в положенні про Департамент інформаційної підтримки та координації поліції «102» взагалі були відсутні завдання та функції щодо проведення кримінального аналізу [102].

Згодом було утворено Департамент кримінального аналізу на базі відповідного управління та затверджене його Положення (наказ Національної поліції від 29 грудня 2019 року № 1354 «Про затвердження Положення про Департамент кримінального аналізу Національної поліції України» [31]). На Департамент покладено завдання з проведення, організації та координації інформаційно-пошукової та аналітичної роботи, спрямованої на збір, оцінку та реалізацію інформації, у тому числі інформації з обмеженим доступом, шляхом надання її уповноваженим органам (підрозділам) для вжиття заходів відповідно до їх компетенції, оцінювання ризиків, а також використання її для забезпечення виконання функцій, покладених на поліцію [31].

Наступним етапом стало створення штатних структурних підрозділів кримінального аналізу в Головних управліннях м. Києва, м. Севастополя, Автономної Республіки Крим та областях Національної поліції України (головних управлінь Національної поліції) кількістю 232 штатні одиниці (наказ Національної поліції від 10 червня 2020 року № 424). Результативність роботи працівників кримінального аналізу призвела до того, що подібні підрозділи почали створювати на місцевому рівні. Так, було створено сектори

кримінального аналізу в таких районних управліннях поліції як Голосіївське управління поліції Головного управління Національної поліції у м. Києві (наказ Національної поліції від 02 квітня 2021 року № 261), Одеське районне управління поліції № 1 Головного управління Національної поліції в Одеській області (наказ Національної поліції від 07 липня 2021 року № 572), Миколаївське районне управління поліції Головного управління Національної поліції в Миколаївській області (наказ Національної поліції від 22 вересня 2021 року № 794). Станом на початок 2023 року сектори кримінального аналізу створено в кожному районні управління Головного управління Національної поліції у м. Києві, а також 6 секторів в Головних управліннях Національної поліції в Дніпропетровській області. Окрім цього, за ініціативи керівників територіальних підрозділів поліції створюються інформаційно-аналітичні відділи, що значно посилюють спроможності поліції у боротьбі зі злочинністю [78]. Також майже всі підрозділи центрального органу управління поліції або міжрегіональні територіальні органи у складі кримінальної поліції мають у своїх структурах окремі інформаційно-аналітичні підрозділи, у тому числі кримінального аналізу, або окремих працівників, які спеціалізуються на виконанні завдань кримінального аналізу [187].

На основі усього вище зазначеного маємо підтвердження, що спостереження, вимірювання та оцінка злочинних явищ [180] є самостійним різновидом діяльності уповноважених підрозділів органів Національної поліції України, не обмежених структурною приналежністю до Департаменту організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України чи управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві.

Своєю чергою, під «оперативною обстановкою» розуміють сукупність обставин і умов на певній території (об'єкті) у визначений проміжок часу, що

характеризують рівень загрози або наслідки в разі її виникнення, з урахуванням яких визначаються й уточнюються завдання для органів та підрозділів [146] поліції. Оперативна обстановка – це складне поняття, що складається із елементів економічної, політичної, ідеологічної, соціальної, криміногенної та інших видів обстановок в тому чи іншому суспільстві або регіоні [111]. Фактично, у цьому випадку стан оперативної обстановки є своєрідним дороговказом для формування короткострокових та довгострокових моделей формування оперативних позицій підрозділами поліції [36]. Таким чином, оперативна обстановка є ширшим поняттям у порівнянні з терміном «криміногенна обстановка», адже охоплює інформацію не тільки про злочинність, а й про наявність чи відсутність будь-яких загроз громадському порядку та безпеці.

Відповідно, моніторинг оперативної обстановки не можна ототожнювати з моніторингом кримінологічної обстановки, адже вказані види моніторингу мають різну мету (принаймні проміжну), зміст (моніторинг оперативної обстановки охоплює спостереження, вимірювання та оцінку не тільки певних злочинних явищ, але і інших надзвичайних подій та правопорушень) тощо [180].

Підтвердження означеного маємо у нормах чинного законодавства, де передбачено, що: «моніторинг оперативної обстановки та організація реагування на її зміни передбачає: 1) збір, оцінка, аналіз інформації про криміногенну ситуацію на території обслуговування, кримінальні правопорушення, порушення публічної безпеки і порядку, інші надзвичайні події та заходи реагування, що вживаються підрозділами головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві для усунення недоліків; 2) підготовка зведень про кримінальні правопорушення та інші, не пов'язані з ними, події, а також обмін інформацією стосовно них з іншими державними органами влади; 3) участь в організації діяльності оперативних штабів, ситуаційних центрів/відділів, робочих груп з координації дій та управління силами і

засобами поліції під час проведення масових заходів, державних свят і надзвичайних подій; 4) участь у розробленні та контролі за реалізацією типових планів операцій спільно із заінтересованими підрозділами головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві [149].

Отже, під «моніторингом оперативної обстановки органами поліції» пропонуємо розуміти систему постійного спостереження та аналізу на певній території/об'єкті щодо стану вчинюваних правопорушень, існування надзвичайних подій та наявних сил та засобів для їх припинення чи подолання з метою своєчасного реагування на динаміку їхнього розвитку на підставі отриманої інформації.

Уточнимо, що залежно від видів діяльності моніторинг оперативної обстановки традиційно поділяють на активний і пасивний. Так, пасивна частина моніторингу – це робота з відкритими джерелами інформації, яка проводиться постійно, що дає змогу проводити прогнозування можливих дій і своєчасно прийняти відповідні рішення на залучення сил і засобів [185, с. 132]. Водночас активний моніторинг проводиться безпосередньо працівниками поліції під час здійснення ними поліцейської діяльності. Наприклад, активний моніторинг оперативної обстановки здійснюється поліцейськими під час патрулювання безпосередньо на місці проведення заходу з метою ведення спостереження за розвитком подій, поведінкою громадян і своєчасного інформування оперативного штабу про розвиток ситуації, протиправні дії, їх характеристики [185, с. 133].

Звернувшись до положень Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України маємо, що: «Старший інспектор з особливих доручень – черговий чергової частини головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві є старшим чергової зміни та добового наряду чергової служби головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві, який

забезпечує моніторинг стану оперативної обстановки на території обслуговування, організацію реагування на її зміни, збирання й опрацювання інформації про події та правопорушення, своєчасне оперативне інформування чергової частини вищого рівня. Чергові частини головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві входять до складу управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві[133].

Цим актом також передбачено, що основними принципами роботи чергової служби є: володіння оперативною інформацією та знання оперативної обстановки на території обслуговування, оперативність реагування на кримінальні правопорушення та інші події, безперервний режим роботи, постійна готовність до змін оперативної обстановки. Водночас її завданнями є: збирання, опрацювання й доповідь керівництву органу (підрозділу) поліції інформації про оперативну обстановку на території обслуговування, передача її до чергової частини вищого рівня, а також інших органів державної влади та місцевого самоврядування[123].

Зауважимо, що окремі елементи оперативної обстановки на об'єктах та лініях оперативного забезпечення (у разі якщо інформація не містить даних про форми і методи негласної оперативно-розшукової діяльності) становлять службу інформацію в системі Національної поліції України [124].

Щодо «аналізу ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування» нагадаємо, що це також одне із основних завдань управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, які є структурними підрозділами головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві. Однак, на відміну від попередньо аналізованого завдання маємо вказати, що означена діяльність з публічного дискурсу не є забезпеченою належним чином. У цьому контексті йдеться не тільки про те, що процедурний аспект її реалізації

є суто внутрішньоорганізаційним, а отже – існують обмеження для громадського контролю та обговорення, а й про відсутність фактичної можливості проаналізувати нормативний матеріал на предмет його актуальності та доцільності.

Й загалом варто розуміти, що оцінити ефективність роботи поліції вкрай важко через діапазон і різноманітність видів її діяльності. Тим не менш, оцінку роботи поліції можна здійснити, якщо існує система припущень щодо видів поліцейської діяльності, які є корисними, і про те, як кожен вид поліцейської діяльності має здійснюватися. Проте здебільшого інформація, яка необхідна для оцінки, недоступна. Причому не тільки громадськості, адже, наприклад, поліцейські керівники не мають точної чи повної інформації про те, що насправді роблять поліцейські і вони рідко безпосередньо спостерігають за роботою поліції.

Уточнимо, що поняття «ефективність» – це співвідношення результату будь-якої діяльності до понесених на неї витрат [83, с. 43]. Тому аналіз ефективності – це будь-який систематизований, кількісний аналіз будь-якої діяльності, необхідний для встановлення, наскільки вигоди від такої діяльності виправдовують витрати на неї [3]. Проте в поліцейській діяльності не завжди аналіз кількісних показників є інструментом вимірювання ефективності їхньої діяльності.

Як справедливо зазначають окремі експерти-аналітики [91, с. 236], поліція має використовувати процедури та механізми, які унеможливають здійснення маніпуляцій із показниками діяльності її працівників та органів загалом. Тому ми вважаємо, що в цьому питанні Грузія при реформуванні поліції пішла у вірному напрямку, законодавчо заборонивши оцінювати результати правоохоронної діяльності за кількісними показниками [91; 229]. Навіть таке пряме передбачення, на думку І. Охріменко, є далеким від досконалості, але все ж таки здатне протидіяти консервативним проявам так званої «палочної» системи оцінки результативності роботи працівників правоохоронних органів, яка чітко проглядається в Україні ще з радянських

часів (навіть попри анонсовані позиції щодо проведення певних реформ у цій сфері). Превалювання кількісних критеріїв роботи подекуди заважає реалізації саме якісного складника протидії злочинним проявам [97; 106, с. 140].

У 2017 році був оголошений програмний документ – Концепція «100 днів якості Національної поліції України», який був успішно забутий самою поліцією під час реформи, а тим паче громадськістю [67]. На думку авторів Концепції, саме відрізок часу у 100 днів мали стати перехідним періодом для адаптації всіх підрозділів і працівників Національної поліції до нового стандарту якості та оцінки результатів своєї роботи. В ній один з тематичних блоків був присвячений саме кардинальній трансформації критеріїв оцінки роботи поліцейських – з кількісних на якісні [68]. На рік раніше Експертна група «Поліція під контролем» випустила науково-практичне видання «Оцінка ефективності роботи поліції в Україні: від «палиць» до нової системи (на прикладі органів досудового розслідування)» детально проаналізувала стару систему оцінювання та запропонувала нову. Так, наприклад, було зазначено, що оцінка ефективності діяльності працівників Національної поліції буде здійснюватися за чотирма напрямками: 1) результати зовнішнього опитування; 2) оцінка бізнес-середовищем ефективності поліцейської діяльності; 3) результати внутрішнього опитування; 4) результати виконання пріоритетних завдань [107, с. 73].

На виконання статті 11 Закону України «Про Національну поліцію» [152] та рекомендацій експертів з міжнародного проекту «InternationalCriminalInvestigativeTrainingAssistanceProgram» відбулося зміщення акценту діяльності поліції в сторону сервісізації, а отже рівень довіри населення став одним із основних критеріїв оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції. Для стандартизації такої оцінки була прийнята Постанова Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 року № 58 «Про затвердження Порядку проведення оцінки рівня довіри населення до Національної поліції» [147].

Відповідно до положень цієї постанови, давати оцінку діяльності поліції повинні незалежні соціологічні служби, на підставі укладеного ними договору з Національною поліцією. Експерти мають оцінювати ефективність діяльності органів поліції не рідше одного разу на рік – на загальнодержавному рівні, а для територіальних підрозділів – у разі потреби. Усі звіти мають бути оприлюдненими на офіційному сайті Національної поліції України.

Однак за пошуковим запитом «звіт про проведення оцінки рівня довіри населення до Національної поліції» [160] на офіційному сайті Національної поліції у вільному доступу не знайдено жодного документа.

Ми погоджуємося із думкою експертів [107, с. 74], що довіра громадян до поліції є важливим аспектом оцінки ефективності роботи правоохоронних органів, але є не єдиним критерієм з таких. Розуміння та врахування цього факту допоможе у встановленні об'єктивних стандартів для оцінки роботи правоохоронних органів. Адже йдеться про уявлення громадян про роботу поліції, а не про саму роботу, тому потрібно збалансувати кількісні та якісні показники для об'єктивної оцінки. Крім того, необхідно переходити від менш до більш ефективних механізмів оцінки діяльності поліції, зосереджуючись на об'єктивних критеріях, які не так схильні до маніпуляцій, як рівень довіри громадян.

Так, наприклад, у скасованому Положенні про службу дільничних інспекторів міліції в системі Міністерства внутрішніх справ України була передбачена норма щодо критеріїв оцінки діяльності дільничного інспектора міліції. Відповідно до якої результати роботи дільничного інспектора оцінюються за: 1) рівнем довіри населення, яке проживає на адміністративній дільниці, до його службової діяльності; 2) участю у наданні допомоги громадянам у реалізації їхніх прав і законних інтересів, сприянні державним органам, підприємствам, установам та організаціям у виконанні покладених на них законом обов'язків; 3) своєчасним, якісним та повним розглядом звернень громадян; 4) реальним станом громадського порядку та вжиттям

заходів для його стабілізації; 5) участю в місцевих заходах щодо усунення причин і умов, що призводять до вчинення правопорушень; 6) якістю проведення профілактичної роботи з особами, які перебувають на обліках в органах внутрішніх справ; 7) ефективністю залучення до профілактичної роботи громадських помічників, населення та громадських формувань; 8) станом особистої та обліково-реєстраційної дисципліни; 9) формуванням позитивного авторитету служби дільничних інспекторів міліції [142]. Важливо, що ця норма вже у чинній Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад [132] – відсутня. Отже, на сьогодні відсутній уніфікований та законодавчо закріплений механізм оцінки ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування, що на практиці нівелює задекларовану концепцію оцінки за рівнем довіри населення [107, с. 75].

Опитування, які використовуються в світовій практиці для прийняття рішень з приводу роботи поліції, містять в собі переважно не питання про якусь абстрактну довіру. Вони сфокусовані на досвіді віктимізації, на тому, як виглядають контакти громадян з поліцією, на даних про те, як поводить себе працівник поліції в складній (позаштатній) ситуації, на досвіді звернення громадян в поліцію та рівнем ефективності отриманої допомоги тощо [107, с. 78; 241].

Останні дослідження щодо поліцейської діяльності були стурбовані тим, чим займається поліція та скільки часу вона витрачає на цю діяльність. Деякі з цих досліджень підкреслили, що, виходячи з кількості інцидентів, «злочинність» становить лише – 20% робочого навантаження поліції, а більша частина решти 80% стосується громадської безпеки [220]. Використання технології точного відстеження та аналітики геоданих допомагає дослідникам точно визначити вплив різних стилів поліцейської діяльності та з'ясувати поліцейські департаменти, які більш ефективно використовують наявні ресурси.

Необхідно відмітити, що ефективність від використання технологій у поліцейській діяльності можна загалом класифікувати на дві категорії, що стосуються: підвищення технічної ефективності та підвищення оперативної ефективності [203]. Поліцейська діяльність, пов'язана з технічною ефективністю, спрямована насамперед на зменшення часу або ресурсів, необхідних для досягнення необхідного результату, як, наприклад, використання комп'ютеризованих систем управління записами для підвищення ефективності подання звітів тощо. Оперативна ефективність досягається за допомогою технології, що покращують поліцейські процеси. Так, наприклад, завдяки таким інструментам, як прогнозована аналітика та розширені системи спостереження, правоохоронні органи можуть ідентифікувати потенційну злочинну діяльність до того, як вона почнеться, що дозволяє вживати попереджувальних дій. Крім того, такі технології, як розпізнавання обличчя та автоматизовані зчитувачі номерних знаків, значною мірою сприяють відстеженню та затриманню підозрюваних швидше, ніж будь-коли раніше [250].

Технологія стала основним джерелом витрат та інновацій у правоохоронній діяльності та, як передбачається, має великий потенціал для покращення роботи поліції, але чи виправдовує технологія ці очікування?

У вітчизняній практиці поточний стан досліджень щодо використання технологій у поліцейській діяльності майже не проводяться. Тому незрозумілий висновок щодо зв'язків між технологіями та результатами, такими як ефективність роботи, ефективність боротьби зі злочинністю або покращення відносин між поліцією та громадою. Навпаки, зарубіжні дослідження [225] показали, що поліція розглядає технології через рамки, які визначені традиційними та реактивними підходами до поліцейської діяльності. Ці рамки можуть обмежити потенціал технології в поточну епоху реформ і спричинити непередбачені наслідки.

Частково ми з таким твердженням погоджуємось, адже дійсно сучасні технологічні інструменти не тільки розширюють можливості правоохоронних

органів, але й створюють унікальні виклики та відповідальність. Інтеграція цих технологій змінила кожен аспект поліцейської діяльності – від операцій на місцях до стратегічних командних центрів – перетворивши традиційні методи на більш динамічний, ефективний і підзвітний підхід. Однак, технологія стала наріжним каменем у структурі правоохоронних органів, кардинально змінивши ландшафт громадської безпеки та поліцейських стратегій, що неможливо вже змінити та зупинити. Тому необхідно виробляти таке адміністративно-правове регулювання, яке збалансує, з одного боку використання технологічного прогресу в поліцейській діяльності взагалі та при здійсненні моніторингу оперативної обстановки, а також аналізу ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування – зокрема. А з іншого боку, зазначені технології будуть максимально контрольованими з боку громадянського суспільства з метою недопущення поліцейського свавілля та порушення прав і свобод людини і громадянина.

Відповідно, аналіз ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування включає оцінку різних аспектів роботи поліції з метою з'ясування їхнього впливу на безпеку та порядок на цій території. Основні елементи цього аналізу можуть включати: 1) оцінку змін кількості та структури правопорушень на території обслуговування, зокрема аналіз типів правопорушень, частота вчинення та їх розподіл за різними категоріями; 2) оцінку швидкості й ефективності реагування поліції на вчинені правопорушення, зокрема і час реакції на виклики, результативність розслідування та розкриття правопорушень; 3) оцінку рівня загальної безпеки та публічного порядку на території (аналіз інцидентів громадського порядку, реакцію поліції на них та сприйняття громадськістю підвищення рівня безпеки); 4) оцінку активності громадян у співпраці з поліцією, включно з поданням повідомлень про інциденти/правопорушення, співробітництвом у розв'язанні проблем безпеки та участь у профілактичних заходах; 5) оцінку ефективності профілактичних заходів і програм, спрямованих на попередження злочинності й підвищення рівня безпеки; 6) оцінку рівня

задоволення громадян поліцейськими послугами та сприйняттям їх роботи, зокрема опитування та зворотний зв'язок від громадськості.

Аналіз цих та інших аспектів дозволяє отримати повну картину ефективності поліцейської діяльності на конкретній території обслуговування і виявити можливі шляхи покращення роботи поліції для забезпечення безпеки та порядку.

Отже, розбудова демократичної правової держави передбачає не лише застосування традиційних підходів, але й пошук нових шляхів, зокрема в адміністративно-правовому просторі. Важливим аспектом є об'єктивне та зважене оцінювання функціонування сучасної моделі системи поліції, що передбачає комплексне залучення всіх суб'єктів державного управління та ефективне використання їхніх ресурсів. Зміни пріоритетів та завдань органів поліції, оцінювання результативності такої діяльності є ключовими для визначення їхньої відповідності соціальному призначенню та ефективності функціонування системи правоохоронних органів загалом.

Таким чином, як підсумок порушених питань можемо узагальнити, що адміністративно-правове регулювання діяльності з моніторингу оперативної обстановки та аналізу ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування органів Національної поліції здійснюється на підставі норм адміністративного законодавства, що визначають повноваження та компетенцію уповноважених суб'єктів з метою забезпечення законності та дисципліни в процедурах їхнього здійснення, а також належного рівня публічної безпеки та порядку. Основна мета адміністративно-правового регулювання такої діяльності об'єктивується через створення комплексного адміністративно-правового механізму, здатного створити усі необхідні ресурсні, правові, організаційні та інші умови для досягнення аналітично-контрольних цілей функціонування управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, які є структурними підрозділами головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві.

2.2. Адміністративно-правові засади організації діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції

У продовження попередньо порушених питань актуальним буде твердження, що чергові частини, ситуаційні центри/відділи, підрозділи «102» органів поліції є основними суб'єктами в системі управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях, місті Києві. Відповідно, на означені управління покладається завдання організувати їхню діяльність таким чином, щоб забезпечити її ефективність та результативність.

Щодо адміністративно-правових засад загалом варто вказати, що це доволі спірна правова категорія, яка нині об'єктивує варіативність змістового розуміння серед провідних вчених адміністративістів. Інтерпретуючи їхні думки до більш загальних положень маємо, наприклад, таке:

– це комплекс цінностей, завдань, форм і методів, на підставі та відповідно до яких здійснюється налагодження й реалізація управління всередині організаційної структури конкретної інституції. Їх метою є запровадження такого механізму внутрішньоорганізаційного управління, який має забезпечувати максимально ефективне функціонування такої інституції та гарантувати належне виконання нею всіх без винятку функцій (Т. Губанова) [27, с. 19];

– це сукупність чинних правових норм, які закріплені у законодавстві України та які визначають основні принципи діяльності конкретної інституції, її методи діяльності, включаючи адміністративно-правові методи та форми здійснення нею своїх повноважень з виконання покладених на цю інституцію функцій, а також положення щодо юридичної відповідальності за неналежне виконання покладених обов'язків (А. Шапошник)[184];

– це сукупність адміністративно-правових норм, що визначають основні цінності, принципи, завдання, форми та методи розвитку

нормотворчої і розпорядчої діяльності органів виконавчої влади з метою вдосконалення їхнього владно-організуючого впливу на відповідні суспільні відносини і процеси, та оптимізації внутрішньо-організаційної діяльності державних органів щодо забезпечення належного виконання покладених на них завдань, функцій і повноважень (Н. Панова) [109, с. 9];

– це сукупність адміністративно-правових характеристик, що визначають та регулюють певне коло адміністративно-правових відносин (А. Калайда) [47, с. 4];

– це сукупність основних методологічних характеристик та принципів регулювання суспільних відносин в окресленій сфері, яка встановлюється нормами адміністративного права та передбачає категоріальне, нормативно-правове і організаційно-управлінське забезпечення (М. Легенький) [77, с. 27];

– це сукупність закріплених у нормах адміністративного права параметрів (характеристик) суспільного явища та правовідносин, що потребують урегулювання за допомогою адміністративно-правових засобів (Д. Заброта) [39, с. 49];

– це правова основа визначення та закріплення статусу органу державної влади, котрий реалізує свої повноваження у сфері, урегульованій нормами адміністративного права, вступаючи при цьому в адміністративно-правові відносини в якості їх суб'єкта (В. Криволапчук, В. Клименко) [73, с. 7];

– це керівні начала нормативно-правового врегулювання, інституційної визначеності суб'єктів реалізації певної діяльності та їх адміністративно-правового статусу, здійснення правореалізаційної діяльності у певній сфері (І. Личенко) [80, с. 40].

З наведеного матеріалу маємо, що адміністративно-правові засади є результатом адміністративно-правового регулювання, що об'єктивуються через адміністративно-правові норми, які встановлюють правила функціонування діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції.

Ці правила містяться як у спеціалізованих актах, наприклад, Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, так і в інших актах законодавства, які характеризують цільовий, компетенційний та організаційно-структурний блок їхнього адміністративно-правового статусу.

Зауважимо, що організаційно-структурний блок вважається початковим елементом адміністративно-правового статусу будь-якого органу чи установи. До нього відносять організаційні та структурні елементи. До перших належить: нормативний порядок створення, реорганізації, ліквідації, порядок реалізації процедур внутрішньої та зовнішньої роботи, а також порядок взаємодії з іншими суб'єктами відповідних відносин; а до структурних елементів структура органу чи підрозділу, а також схема організаційного підпорядкування та розподілу функціональних повноважень [18, с. 145–146].

На сьогодні, серед науковців досі відсутня одностайна думка щодо визначення організаційної структури державного органу чи установи, зокрема наведемо декілька таких прикладів:

– це управлінська категорія, що відображає організаційний бік відносин управління та становить єдність рівнів і ланок управління в їх взаємозв'язку [87, с. 195];

– це сукупність структурних елементів (підрозділів, посадових осіб та інших осіб), а також взаємозв'язок між ними [14, с. 15; 40, с. 245];

– це одна з основних елементів управління організації, що характеризується розподілом цілей і завдань управління між структурними підрозділами й окремими працівниками організації [81, с. 22–33];

– це сукупність окремих підрозділів і посад органу, між якими існують певні зв'язки, що розташовані в особливому порядку, кожен із цих підрозділів наділений компетенцією (правами та обов'язками) для виконання відповідних функцій управління [18, с. 147].

Отже, якщо узагальнити вищезазначені підходи, під організаційною структурою органу чи установи розуміють певну сукупність її елементів (як

самих органів чи установ, їх відокремлених підрозділів, так і посадових осіб, що в них працюють), які наділені компетенцією, взаємодіють між собою за правилами субординації.

Відповідно до Інструкції з організації діяльності чергової служби в Національній поліції України, яка була затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23 травня 2017 року № 440 (у редакції наказу Міністерства внутрішніх справ України від 08 лютого 2022 року № 103) [133], підрозділи чергової служби функціонують у: центральному органі управління поліції та його структурних підрозділах, міжрегіональних територіальних органах Національної поліції України та їх територіальних (відокремлених) підрозділах, органах поліції охорони як територіальних органах Національної поліції України, головних управліннях Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві, їх структурних підрозділах та територіальних (відокремлених) підрозділах головних управліннях Національної поліції, закладах професійної (професійно-технічної) освіти зі специфічними умовами навчання Національної поліції України.

У зазначеній інструкції використовуються такі терміни як «чергова служба» та «чергова частина». Уточнимо, що черговою частиною є підрозділ, який у цілодобовому режимі забезпечує прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, координацію та оперативне управління силами і засобами органів (підрозділів) поліції та закладів освіти, перебуває в постійній готовності до реагування на правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події, а також здійснює інформування про оперативну обстановку на території обслуговування керівництва органу (підрозділу) поліції чи закладу освіти, чергових частин вищого рівня та інших заінтересованих органів державної влади (місцевого самоврядування) [133]. Своєю чергою, «чергова служба» – це сукупність вище зазначених підрозділів, а також окремих поліцейських/службових осіб,

на яких інструкцією покладено певні обов'язки із надання допомоги та виконання поліцейських функцій.

Необхідно відзначити, що організаційну діяльність чергової служби відповідно до компетенції забезпечують крім чергових частин, ще управління оперативного інформування та реагування Департаменту організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України; управління забезпечення діяльності ситуаційного центру Департаменту організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України; ситуаційний центр головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві; ситуаційні підрозділи управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування; підрозділи диспетчерської служби управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування; підрозділи, на які покладено обов'язок здійснення електронного моніторингу управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування; підрозділи «102» управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування; підрозділи моніторингу територіальних (відокремлених) підрозділів поліції; поліцейські первинної комунікації фронт-офісів територіальних (відокремлених) підрозділів поліції; інспектор (старший інспектор, заступник начальника сектору, начальник сектору, заступник начальника відділу, начальник відділу) дотримання прав людини; інші поліцейські, які залучаються до чергування у складі добового наряду чергової служби [133]. Тобто до складу чергової служби входять: чергові частини, ситуаційні центри/відділи, підрозділи «102», фронт-офіси, а також окремі поліцейські/службові особи.

Підрозділам чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» як складової частини системи Національної поліції України притаманна низка ознак, основні з яких дозволяють їх розглядати як організаційну структуру з відповідними взаємодіючими елементами,

завданнями, функціями, що відповідають управлінським і соціальним призначенням [18]. Так у своїй діяльності вони повинні дотримуватися наступних принципів: володіння оперативною інформацією та знання оперативної обстановки на території обслуговування, оперативність реагування на кримінальні правопорушення та інші події, безперервний режим роботи, постійна готовність до змін оперативної обстановки [133].

Як свідчить практика, саме чергові частини органів поліції є основними суб'єктами збору, накопичення, вивчення й аналізу первинної інформації про зміни оперативної обстановки на території обслуговування, що, своєю чергою, дає змогу розглядати їх як суб'єктів інформування. Також оперативний черговий – це особа, що наділена тільки їй властивими професійними та особистими якостями, тому у кожному окремому випадку досить очевидно, що вірогідність інформації, отриманої різними оперативними черговими, буде неоднорідною. Викладене демонструє, яка важлива роль оперативного чергового як суб'єкта інформування про стан оперативної обстановки на території, що обслуговується [32, с. 72].

Тому очевидно, що оперативність реагування є основним принципом діяльності чергової частини та професійною компетенцією чергового. Так, на думку П. Волянського, оперативне реагування полягає у поетапному здійсненні організаційних і управлінських заходів від планування реагування на надзвичайні ситуації, інформування, переведення органів управління і сил у вищі ступені готовності, безпосереднього управління ними, організація взаємодії і всебічної готовності до забезпечення безпеки людей [24, с. 4]. Також науковець зазначає, що основними завданнями управління та оперативного реагування є: підтримання високого рівня психологічного стану особового складу та постійної готовності до дій; завчасне планування заходів; безперервний збір та вивчення даних про обстановку на території обслуговування; своєчасне прийняття рішень та доведення їх до особового складу; організація та забезпечення безперервної взаємодії між особовим складом [24, с. 1]. При цьому слід відзначити позицію авторів наукової

розробки «Ситуативні центри органів державної влади», що при прийнятті управлінських рішень, у рамках оперативного реагування, важливими є такі параметри: швидкість реагування на динаміку характеристик та показників стану об'єкта управління; високий ступінь відповідальності за прийняття управлінського рішення; координація та взаємодія органів влади різного рівня; ефективні комунікації між державними службовцями щодо стану об'єкта управління за допомогою сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій [18; 167, с. 3].

В Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, яка затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України від 27 квітня 2020 року № 357, оперативне реагування визначається наступним чином:

«скоординовані дії чергової служби, нарядів патрульної поліції, груп реагування патрульної поліції та інших нарядів, спрямовані на організацію невідкладного прибуття працівників поліції до заявника або на вказане місце події з метою припинення правопорушення, установлення особи та затримання ймовірного правопорушника, збереження слідів правопорушення, а також надання допомоги потерпілим особам у межах повноважень поліції» [135].

Своєю чергою, оперативне інформування розкривається як: «єдина система збирання, опрацювання та подання до чергової служби вищого рівня інформації про правопорушення або подію з метою організації контролю за встановленням і затриманням осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, а також оперативного реагування на надзвичайні ситуації» [135].

У контексті діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції можливе об'єднання оперативного реагування та оперативного інформування через концепцію оперативної взаємодії. Це поняття підкреслює комплексний підхід до організації

діяльності, де оперативне інформування стає невід'ємною частиною реагування на події. Оперативна взаємодія може визначатися як процес, що включає швидкий обмін інформацією та негайне прийняття відповідних заходів для вирішення проблеми. Воно інтегрує обидва аспекти, наголошуючи на важливості швидкості не лише у зборі та передачі інформації, але й у відповідному реагуванні на отриману інформацію.

Зауважимо, що визначальне значення має також технічне забезпечення діяльності досліджуваних суб'єктів. Чинним законодавством передбачено, що на кожен чергову частину відводиться спеціально облаштоване приміщення, виділяється вогнепальна зброя та спеціальні засоби, засоби індивідуального захисту та зв'язку, службовий транспорт, а також надаються різні технічні пристрої та обладнання, що надають змогу належно виконувати поставлені завдання та функції.

Всі приміщення чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, служби «102» та фронт-офісів обладнані системою відеоспостереження. Така практика характерна в усьому світі, адже гарантує, з одного боку, безпеку поліцейських від різних провокацій з боку громадян, а з іншого – дотримання прав і свобод людини самими поліцейськими.

Передбачено також, що діяльність чергової частини організовується шляхом формування чотири зміни по 24 години кожна, за винятком випадків службової необхідності, які можуть передбачати інший режим роботи відповідно до законодавства про працю. Поліцейським під час чергування надаються перерви на прийом їжі та короткий відпочинок – дві години вдень та дві години вночі. Після закінчення зміни працівники отримують відпочинок тривалістю 72 години, а слідчо-оперативна група – 48 годин. Якщо ж неможливо забезпечити чотиризмінну роботу через недокомплект, хвороби чи інші причини, то час відпочинку скорочується до 48 годин (для слідчо-оперативної групи – 24 години) [135].

Якщо за умовами роботи не додержано встановленої для працівників чергової служби щоденної або щотижневої тривалості робочого часу,

допускається за погодженням з виборним органом первинної профспілкової організації (профспілковим представником) органу (підрозділу) поліції чи закладу освіти запровадження підсумованого обліку робочого часу з тим, щоб тривалість робочого часу за обліковий період не перевищувала 40 годин на тиждень. Доплата за службу в нічний час черговим чергових змін та членам добових нарядів здійснюється відповідно до Порядку та умов виплати грошового забезпечення поліцейським Національної поліції та здобувачам вищої освіти закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання [148], що здійснюють підготовку поліцейських, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 06 квітня 2016 року № 260 [133].

Залежно від рівня чи типу чергової частини відповідають за її діяльність: 1) головний інспектор – черговий чергової частини апарату поліції та чергових служб Національної поліції України; 2) старший інспектор з особливих доручень – черговий чергової частини головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві; 3) старший інспектор – черговий (інспектор-черговий) чергової частини територіальних (відокремлених) підрозділів.

Щодо підрозділів «102» органів поліції зауважимо, що відповідно до вимог Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, під цим поняттям розуміється «відділ служби «102» управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві, працівники якого за допомогою автоматизованого робочого місця працівника підрозділу «102» системи «Інформаційний портал Національної поліції України» в цілодобовому режимі здійснюють екстрені комунікації за телефонним номером екстреної служби 102 та інших технічних засобів електронних комунікацій, обробку та використання отриманої інформації, реєстрацію заяв і повідомлень про правопорушення або події»

[135]. Зокрема, до них належать смс-повідомлення, електронна пошта, мобільні додатки та інші спеціалізовані програмно-технічні та технічні засоби. Варто зауважити, що приймання екстрених викликів здійснюється централізовано зі всієї території обслуговування відповідного органу поліції. Важливим є те, що кожен оператор відділу служби «102» має забезпечуватись автоматизованим робочим місцем та використовувати авторизований доступ до системи «Інформаційний портал Національної поліції України» [20, с. 46–50].

Загалом повноваження підрозділів «102» поділяються відповідно до двох основних напрямків їхньої діяльності: організаційні та інформаційно-аналітичні. До організаційних повноважень слід віднести: прийняття, реєстрація та організація реагування на дзвінки, що надходять за скороченим номером телефону «102»; оптимізація роботи нарядів поліції; організація скорочення часу реагування на повідомлення громадян про кримінальні, адміністративні правопорушення або подію, а також дотримання якості реагування нарядами поліції [135]. Своєю чергою, до інформаційно-аналітичних повноважень слід віднести: спілкування із заявником; прийняття повідомлення про правопорушення або подію, аналіз інформації та одночасне внесення її до системи «Інформаційний портал Національної поліції України»; встановлення первинних даних для збереження в системі «Інформаційний портал Національної поліції України»; з'ясування та доповнення первинних даних необхідною додатковою інформацією [19, с. 36–40; 135].

Тобто підрозділи «102» органів поліції є сполучною ланкою між поліцією та громадянами; на ряду з черговою частиною вони є первинним елементом механізму комунікації, що забезпечують обробку та використання отриманої інформації.

Власне, повідомлення отримані оператором служби «102» або черговим районного відділу поліції оперативно надходять в електронному вигляді до чергового-диспетчера, який: 1) своєчасно визначає сили реагування

(відповідні патрулі) та координує їх роботу; 2) оперативно керує роботою патруля (у автоматизованому та голосовому режимі); 3) ретельно контролює роботу патруля на маршруті (якість реагування патруля на повідомлення про злочини та правопорушення) [48].

Зауважимо, що для більш ефективної реалізації повноважень, покладених на поліцейських, відповідно до статті 23 Закону України «Про Національну поліцію України» [152], а також для оптимізації роботи поліцейських в діяльність патрульної поліції, яка безпосередньо стикається з правопорушеннями та першою прибуває на місця події, було запроваджено так звану систему централізованого управління нарядами патрульної поліції «ЦУНАМІ» [33]. Це комплекс апаратних та програмних засобів, а також персоналу, призначений для управління силами й засобами Національної поліції. Дана система забезпечує користувачів необхідними інформаційними, технічними та аналітичними ресурсами для виконання функціональних обов'язків та прийняття ефективних управлінських рішень. Система фіксує, зберігає та робить доступними для аналізу та контролю повідомлення і результати реагування на них [48].

Організаційно система «ЦУНАМІ» складається з двох рівнів – міського та районного. До складу міського рівня організаційної структури входять ситуаційні центри, які діють у всіх обласних центрах України та м. Київ [48].

Щодо останніх варто вказати, що їхнє створення почалося разом зі створенням Національної поліції. По-перше, було зрозуміло, що колишні чергові частини не відповідають сучасним вимогам, і, як результат, правоохоронці сильно програють у швидкості реагування. По-друге, збільшилася кількість звернень громадян. Ще кілька років тому протягом року до поліції зверталось близько 3 млн осіб, у 2017 році ця цифра перевалила за 7 млн. Свою роль зіграла патрульна поліція. Було створено патрульну поліцію. У сільських районах і невеликих містах розгорнуто групи реагування патрульної поліції. Також до системи реагування включено всю поліцію охорони, і всі слідчо-оперативні групи, які працюють у кожному

відділі та відділку поліції. У зв'язку з цим виникла необхідність створення при Національній поліції ситуаційних центрів для відпрацювання всього масиву повідомлень та ефективного управління нарядами поліції. Якщо узагальнити, то ситуаційний центр – це підрозділ зі збору, опрацювання й аналізу інформації щодо рівня, структури і динаміки злочинності по всій Україні. Є ситуаційний центр Національної поліції, де проводиться лише збір та опрацювання інформації, і ситуаційні центри в місті Києві та областях, у складі яких працює і служба «102» [48; 74].

Таким чином, означені центри були створені на базі штабних підрозділів міських та обласних управлінь органів внутрішніх справ. Наразі основою діяльності ситуаційних центрів є працівники управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві, які в цілодобовому режимі забезпечують моніторинг оперативної обстановки, збір, накопичення, обробку і аналіз інформації, необхідної для підготовки та прийняття управлінських рішень, а також введення ступенів готовності та спеціальних оперативних планів у головних управліннях [49].

Отже, основна роль діяльності посадових осіб підрозділів «102» полягає у прийомі, опрацюванні та реєстрації заяв і повідомлень про правопорушення та події по всій території обслуговування. Це зі свого боку надає можливість вичерпно реалізувати пріоритетні цілі Уряду, що закладені у Програму діяльності Кабінету Міністрів України, що затверджена постановою від 12 червня 2020 року № 471 [155]. Відповідно до її вимог, людина, що потрапила у якусь біду (надзвичайну подію чи іншу життєву ситуацію, що загрожує її життю чи здоров'ю) отримає допомогу у будь-якому куточку країни [20, с. 46–50]. Своєю чергою ситуаційні центри необхідні для опрацювання масивів інформації, що надходять від чергових частин, підрозділів «102» та інших джерел, щоб забезпечити належну оперативну взаємодію між відповідними підрозділами.

З усім тим наразі серед науковців та практиків точиться дискусія щодо питання чи необхідно змінювати законодавство у напрямку надання права працівникам служби «102» шляхом використання технічних засобів встановлювати особу, яка здійснює дзвінок. Адже як вірно зазначає С. Васюк [18], в ситуаціях коли особа здійснює дзвінок та просить про допомогу, а потім з якихось причин такий дзвінок переривається втрачається можливість встановити місце знаходження заявника. Однак якщо така можливість вже буде забезпеченою виникає логічне запитання: чи призведе це до порушення прав і свобод людини, яка не бажає, щоб її ідентифікували, адже у певних ситуаціях у працівників поліції може виникнути таке бажання.

З огляду на наведене вище, проаналізувавши всі «за» і «проти», С. Васюк пропонує, на законодавчому рівні визначити можливість встановлення місцезнаходження особи, яка звертається за допомогою на лінію «102», лише в окремих випадках. Зокрема, за її згодою, а також коли існує реальна загроза життю чи здоров'ю людини, в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [20, с. 46–50].

Ще однією з актуальних проблем у діяльності відділу служби «102» залишається впровадження посади психолога, який би надавав своєчасну та професійну підтримку особі, яка опинилась у складній життєвій ситуації, і звернулась за допомогою на лінію «102». Як доречно зазначає В. Посохова, оператор відділу служби «102» перша посадова особа, яка контактує із заявником після стресової ситуації. Функціями оператора відділу служби «102» є не лише отримувати та повідомляти необхідні відомості, а й надавати емоційно-психологічну підтримку громадянину після зіткнення із проблемною ситуацією [118, с. 259]. Водночас у нормах Інструкції передбачено, що при надходженні повідомлень про факти вчинення домашнього насильства, злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості, а також інших злочинів, оператор відділу служби «102» зобов'язаний запитати у громадянина з оператором якої статті він бажає поспілкуватись [135]. Вважаємо, що саме у таких випадках психолог, завдяки

своїй професійній компетентності, зможе надати своєчасну психологічну допомогу заявнику, що, своєю чергою, впливатиме на швидкість та якість оперативного реагування органів та підрозділів Національної поліції [20, с. 46–50].

Таким чином, як підсумок порушених питань можемо узагальнити, що адміністративно-правові засади організації діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції характеризуються подвійним сутнісно-концепційним змістом, адже:

– їхня система репрезентує наявність централізованої моделі управління, яка передбачає координованість дій оперативного характеру, їхню процедуралізацію та стандартизованість;

– з іншого боку наявні гнучкість, адаптивність і відносна автономія щодо прийняття ними окремих рішень, що зумовлено необхідністю врахування специфіки обставин та унікальності кожного виклику для мінімізування можливості виникнення інформаційних розривів.

Загалом їхня система є сформованою, практично реалізованою та достатньою, проте досі досить багато питань залишаються відкритими, особливо у контексті забезпечення балансу між суспільним та приватним інтересом, а також інтеграцією нових технологій до процедур оперативного управління.

2.3. Організація діяльності з прийому повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» та оперативного реагування на них

Варто зауважити, що в Україні створена система екстрених служб, яка є важливим компонентом громадської безпеки та благополуччя. Незалежно від того, хто викликає на допомогу – поліцію, швидку допомогу чи пожежників,

важливо, щоб ці служби оперативно та ефективно реагували на кожен виклик [166].

Загалом екстрена допомога поліції – це система заходів, спрямованих на негайне реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, адміністративні правопорушення та події, що несуть загрозу для осіб, які звернулись до правоохоронного органу. Вона ґрунтується на наступних п'яти ключових принципах:

1) негайність: рекомендований час прибуття наряду поліції на місце події з моменту призначення наряду для реагування на правопорушення або подію (з урахуванням середньої швидкості руху автомобіля 40 – 50 км/год) складає: а) у межах міста: до 7 хвилин – при перебуванні наряду в зоні оперативного реагування; до 10 хвилин – якщо залучено наряд з іншої (сусідньої) зони обслуговування; б) у сільській місцевості: до 20 хвилин – при перебуванні наряду в зоні оперативного реагування; до 40 хвилин – якщо залучено наряд з іншої дільниці [135];

2) доступність: екстрена допомога надається цілодобово, 7 днів на тиждень;

3) безкоштовність: екстрена допомога надається безкоштовно;

4) професіоналізм: допомога надається кваліфікованими працівниками поліції;

5) централізованість: допомога надається на всій території України.

Ці принципи гарантують, що кожен громадянин України може отримати швидко, кваліфіковану та безкоштовну допомогу поліції у будь-якій ситуації на всій території країни.

Окрім зазначених принципів екстрена допомога поліції має свої функції, а саме: прийом повідомлень про події; направлення на місце події груп реагування патрульної поліції; надання допомоги особам, які терплять лихо; забезпечення публічної безпеки; охорона громадського порядку.

Уточнюючи зазначене, нагадаємо, що наказом Міністерства внутрішніх справ України від 27 квітня 2020 року № 357 затверджено «Інструкцію з

організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України». Зазначеною Інструкцією встановлюється порядок реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події, а також оперативного інформування в центральному органі управління поліції, міжрегіональних територіальних органах Національної поліції України, територіальних органах поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві, їх територіальних (відокремлених) підрозділах [135].

Для реагування на звернення громадян та отримання необхідної допомоги для захисту себе та оточуючих в обставинах, які склались в системі Міністерства внутрішніх справ України створено підрозділ «102» – відділ служби «102» управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві. Працівники якого за допомогою автоматизованого робочого місця працівника підрозділу «102» системи «Інформаційний портал Національної поліції України» у цілодобовому режимі здійснюють приймання екстрених викликів і реєстрацію повідомлень про правопорушення або події, що надходять телефоном за скороченим номером екстреного виклику поліції «102», а також за допомогою інших видів зв'язку [135].

Працівниками підрозділу «102» є посадовими особами, які уповноважені на здійснення прийому, опрацювання та реєстрації заяв і повідомлень про правопорушення або події. Ними є: диспетчери, оперативні чергові, їх помічники, службові особи підрозділу, на який покладено обов'язок здійснення електронного моніторингу управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування [135].

Під час отримання виклику, службовими особами підрозділу «102» проводиться реєстрація правопорушення або події шляхом фіксації

інформації в системі «Інформаційний портал Національної поліції України» та/або журналах з присвоєнням порядкового номеру.

Надалі активується діяльність інших підрозділів поліції, які також визначені в «Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України».

Наприклад, сектор реагування патрульної поліції – підрозділ патрульної поліції, який цілодобово забезпечує оперативне реагування на повідомлення про правопорушення або події, у межах компетенції здійснює їх розгляд, а також комплекс превентивних заходів шляхом патрулювання території обслуговування, виявлення та припинення правопорушень, застосування визначених законодавством поліцейських та інших заходів. Або слідчо-оперативна група, яка є організаційною формою взаємодії слідчих (дізнавачів), працівників оперативних та інших підрозділів поліції з метою виявлення, фіксації, вилучення слідів кримінального правопорушення, речових доказів, установлення свідків та потерпілих, встановлення осіб, які його вчинили, з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження [135].

Варто зауважити, що з моменту надходження звернення особи до правоохоронного органу та надання заявником первинної інформації про вчинене правопорушення або кримінальний злочин незалежно яким видом зв'язку (телефоном, усно, письмово та ін.) розпочинається обчислення строку оперативного інформування. Для отримання телекомунікаційних послуг та оперативного реагування на повідомлення та заяви про правопорушення або кримінальний злочин в органах (підрозділах) поліції використовуються телефони (стаціонарні, мобільні), радіостанції, планшетні пристрої та ін.

Під час отримання уповноваженою особою повідомлення від заявника про вчинення правопорушень визначаються ступінь тяжкості, вид правопорушення, стадію на якій перебуває подія, можливі наслідки (або якщо такі виникли в наслідок події або правопорушення), час, який минув після

вчинення правопорушення або виникнення події, місце перебування правопорушника та суспільна небезпека, яку можливо він представляє.

Загалом заяви (повідомлення) поділяються на такі, що:

1) мають високий ступінь загрози цивільним особам та поліцейським (повідомлення категорії «Альфа») – а) повідомлення осіб, у змісті яких наявна інформація про злочини, які тривають і вчиняються із застосуванням (використанням) вогнепальної зброї, вибухових пристроїв або/та речовин (інших пристроїв, що можуть завдати фізичну шкоду правопорушнику та особам, які його оточують, а також про перебування (місцезнаходження, переховування) осіб, які їх скоїли, та вчинення ними збройного опору; б) повідомлення, за якими введено поліцейські операції «Сирена», «Грім», «Заручник»;

2) потребують негайного оперативного реагування (повідомлення категорії «Бета») – а) на час отримання повідомлення вони тривають, тобто відбуваються в реальному часі; б) з часу їх учинення до моменту отримання повідомлення минуло не більше 15 хвилин (правопорушення, яке щойно вчинене). З урахуванням географічних, демографічних, економічних, соціальних та інших особливостей населеного пункту, місцевості та/або місця вчиненого правопорушення або події, а також криміногенної ситуації в регіоні (районі, місцевості) за рішенням начальника центрального органу управління поліції, міжрегіональних територіальних органах Національної поліції України, територіальних органах поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві або особи, яка виконує його обов'язки, зазначений час може бути збільшено; в) наявна інформація про місцезнаходження особи, яка причетна до вчинення правопорушення або події; г) особи, які постраждали внаслідок правопорушень (подій) та/або нещасних випадків, перебувають у безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я, і потребують невідкладної допомоги поліції незалежно від часу, який минув з моменту їх учинення до отримання поліцейськими (працівниками поліції) такого повідомлення;

3) відпрацьовуються в звичайному режимі (повідомлення категорії «Гамма») – повідомлення осіб, у змісті яких наявна інформація про правопорушення або події, які вчинені за відсутності вищезазначених умов;

4) не потребують оперативного реагування (повідомлення категорії «Дельта») – а) заяви і повідомлення, у змісті яких відсутні будь-які ознаки правопорушення, а реагування на них не належить до повноважень поліції, звернення довідково-консультативного характеру; б) матеріали органу досудового розслідування поліції або інших правоохоронних органів, заяви про вчинені правопорушення або події, що надійшли до поліції поштою та не потребують невідкладного прибуття працівників поліції до заявника або на місце події з метою припинення правопорушення, збереження слідів злочину, а також надання допомоги потерпілим особам у межах повноважень поліції[135].

З означеного маємо, що оперативне реагування на повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події, які надійшли за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» диференціюється на необхідне (пріоритетне, негайне, звичайне) та зайве.

Посадові особи органів (підрозділів) поліції під час реагування на правопорушення або події повинні:

- здійснити направлення на місце події сил і засобів поліції, необхідних для захисту прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, незалежно від способу отримання інформації;

- підтримувати в постійній готовності сили і засоби поліції до реагування на правопорушення або події;

- орієнтувати наряди всіх видів, підрозділів про вчинення кримінальних та інших правопорушень, прикмети осіб, які їх учинили та об'єкти посягань;

- забезпечувати особисту безпеку громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів, запобігання правопорушенням чи їх припинення,

виявлення та затримання осіб, які їх учинили, усунення негативних наслідків правопорушень або подій;

- здійснювати обмін інформацією та взаємодію з іншими правоохоронними органами, органами державної влади та місцевого самоврядування, а також підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності;

- забезпечувати особисту безпеку працівників поліції, організацію їх навчання щодо дій у типових та екстремальних ситуаціях;

- здійснювати оперативне інформування чергових служб вищого рівня, інших органів державної влади, підприємств, установ, організацій, до компетенції яких належить надання допомоги громадянам, які звернулися з відповідною заявою або повідомленням до органу (підрозділу) поліції;

- забезпечувати ефективне використання засобів зв'язку, технічних засобів та службового автотранспорту, їх належне зберігання [135].

Уточнимо, що поліцейські отримують завдання для реагування на повідомлення про правопорушення або події на планшеті з програмним забезпеченням, інтегрованим до системи «Інформаційний портал Національної поліції України».

Алгоритм орієнтовних невідкладних дій працівника підрозділів «102» використовується для:

- збирання необхідної інформації про правопорушення або подію;
- забезпечення своєчасного та якісного реагування нарядами поліції на правопорушення або події.

Всі екстрені виклики на номер «102» з території, яку обслуговує відповідне головне управління Національної поліції України, приймаються централізовано. Робочі місця операторів «102» та диспетчерів розташовані в приміщенні таких управлінь.

Система «Інформаційний портал Національної поліції України» із встановленим на ній спеціалізованого програмного забезпечення автоматизованого робочого місця працює в трьох режимах, а саме:

1) прийом викликів: у цьому режимі оператор «102» приймає екстрені виклики від громадян. Система «Інформаційний портал Національної поліції України» автоматично фіксує час надходження виклику, номер телефону заявника та його місцезнаходження (якщо воно доступне). Оператор «102» з'ясовує суть події та записує інформацію зі слів заявника;

2) обробка викликів: оператор «102» обробляє отриману інформацію, визначає тип події та ступінь її терміновості. Залежно від типу події, оператор «102» може або направити наряд поліції на місце події або передати інформацію до іншої служби екстреної допомоги (наприклад, швидкої допомоги або служби з надзвичайних ситуацій), в разі необхідності може надати заявнику консультацію або роз'яснення. Після цього оператор «102» заповнює електронну картку події в системі «Інформаційний портал Національної поліції України», де фіксує всю отриману інформацію;

3) перерва: цей режим використовується, коли оператор «102» тимчасово припиняє роботу (наприклад, на обід або відпочинок). У режимі «перерва» виклики приймаються, але на робоче місце оператора «102» не розподіляються. Система «Інформаційний портал Національної поліції України» автоматично перенаправляє виклики на інші вільні робочі місця.

Переваги використання системи «Інформаційний портал Національної поліції України» з автоматизованого робочого місця оператора «102» наступні: 1) автоматизація процесу прийому та обробки викликів, адже система автоматично фіксує час надходження виклику, номер телефону заявника та його місцезнаходження; 2) підвищення ефективності роботи, оскільки система допомагає операторам «102» швидше та точніше обробляти виклики, а також зменшує ризик помилок; 3) підвищення прозорості роботи, адже система забезпечує ведення журналу всіх викликів, що дозволяє контролювати якість роботи операторів «102»; 4) підвищення рівня безпеки, система може бути інтегрована з іншими системами безпеки, що забезпечує доступ до додаткової інформації про події.

Отже, система «Інформаційний портал Національної поліції України» з автоматизованим робочим місцем оператора «102» є ефективним інструментом, який допомагає йому поліпшити роботу підрозділу та підвищити рівень публічної безпеки.

Важливо, що перед тим як заступити на чергування, працівник служби «102» зобов'язаний переконатися, що немає ні якої технічної несправності автоматизованого робочого місця.

У зв'язку з такою ймовірністю паралельно з означеною системою ведеться журнал єдиного обліку заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події. Власне, Інструкція з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України [135] встановлює обов'язкові вимоги до відомостей, які оператор «102» повинен вносити у журнал та в інформаційну систему автоматизованого робочого місця. Такими зокрема є: 1) дата і час надходження заяви чи повідомлення (це важливо для того, щоб можна було відстежити час реагування на виклик); 2) персональні дані осіб: прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, місце проживання (реєстрації), місце перебування, абонентський номер (ця інформація використовується для того, щоб можна було ідентифікувати заявника та зв'язатися з ним у разі необхідності. Причому обов'язковою вимогою щодо персональних даних є їх захищеність); 3) стислий зміст заяви чи повідомлення (це короткий опис того, що сталося); 4) орган (підрозділ) поліції, до якого передано повідомлення (це важливо для того, щоб можна було відстежити, хто відповідальний за реагування на виклик); 5) додаткова інформація, яка може бути корисною для реагування на виклик (наприклад, опис події, прикмети злочинця, номер автомобіля тощо).

Також міститься вказівка на те, що у випадку технічних несправностей чи збоїв роботи автоматизованого робочого місця оператора «102», кожен працівник підрозділу «102» має вести записи про правопорушення або події в

робочому зошиті, зареєстрованому у підрозділі документального забезпечення. Цю інформацію потім потрібно передати диспетчеру та оперативному черговому по телефону або іншим доступним способом. Після відновлення роботи автоматизованого робочого місця оператора «102» дані з робочого зошита переносяться до системи.

Загалом система має забезпечувати прийняття інформації про правопорушення або подію від заявника протягом двох хвилин. Цей час може бути збільшений з об'єктивних причин (наприклад, алкогольне сп'яніння, хвилювання, мовні вади заявника, неповна відповідь на запитання). У разі необхідності негайного реагування, інформація вноситься та зберігається до закінчення двох хвилин. Під час спілкування із заявником, працівники повинні дотримуватися принципів професійної етики та моралі. При надходженні повідомлень про домашнє насильство, злочини проти статевої недоторканості та статевої свободи, а також інші подібні злочини, заявник має право вибрати оператора певної статі для спілкування.

Причому вся інформація, що надходить до системи, автоматично передається поліцейським, які відповідають за реагування на правопорушення або події.

Незалежно від того, де він знаходиться, і кому підпорядковується, після отримання доручення диспетчера або оперативного чергового про реагування на правопорушення або подію, поліцейський зобов'язаний негайно вжити всіх необхідних заходів для його виконання.

У разі пошкодження основних і резервних каналів зв'язку, дані про правопорушення або події передаються уповноваженим працівникам за допомогою інших доступних методів зв'язку. Відомості про правопорушення або події, отримані за допомогою інших каналів зв'язку (смс, аудіо, відео), додаються до системи і передаються на розгляд відповідним поліцейським або оперативно-диспетчерським службам.

Законодавством передбачено, що наряд патрульної поліції, група реагування патрульної поліції та інших підрозділів, які реагують на

повідомлення і заяви про правопорушення після отримання повідомлення чи заяви про вчинення правопорушення повинні вчинити наступні дії: 1) негайно виїхати на місце події; 2) підтвердити виклик, прибуття та завершення завдання в системі; 3) діяти за інструкцією, якщо введено поліцейську операцію; 4) оцінити обстановку, доповісти диспетчеру про прибуття та подію; 5) перекрити шляхи відходу злочинців, обмежити доступ до місця події; 6) доповісти диспетчеру про зміни та діяти за його вказівками; 7) при контакті зі зловмисниками вжити заходів для їх затримання; 8) розташовуватися так, щоб не опинитися на лінії вогню; 9) у разі застосування зброї зловмисниками знайти укриття, доповісти диспетчеру та чекати на підмогу; 10) викликати екстрену медичну допомогу, якщо на місці події є люди, які її потребують. До прибуття медиків вжити заходів для рятування та збереження життя людей; 11) з'ясувати обставини правопорушення або події у заявника (потерпілого), якщо він/вона є на місці події; 12) поінформувати диспетчера (оперативного чергового) про необхідність направлення слідчо-оперативної групи, якщо є ознаки кримінального правопорушення, перебувати на місці події до прибуття зазначеної групи [135].

Поки прибуває слідчо-оперативна група наряд патрульної поліції, група реагування патрульної поліції повинні: забезпечити охорону місця події та слідів кримінального правопорушення; унеможливити доступ сторонніх осіб на місце події; за необхідності огородити місце події спеціальною стрічкою «поліція»; здійснювати заходи із забезпечення безпеки дорожнього руху; після прибуття слідчо-оперативної групи виконувати доручення старшого цієї групи.

Також необхідно встановити: потерпілих; свідків або очевидців кримінального правопорушення; прикмети осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення; вжити заходів для їх затримання.

Про прикмети правопорушників, напрямок їх руху (марка, модель транспортного засобу, номерний знак, інші характерні ознаки), об'єкти

посягань обов'язково поінформується диспетчер (оперативний черговий) для орієнтування інших нарядів поліції [135].

Варто окремо зазначити, що за наявності технічних можливостей і потреби, до спілкування із заявником може бути залучений додатковий працівник поліції або інший компетентний спеціаліст для отримання додаткової інформації про подію або правопорушення. Наприклад, якщо це стосується додаткової інформації про технічні характеристики об'єкта, що спостерігає заявник.

Після встановлення первинних даних, вся інформація буде збережена в системі, а заявник буде повідомлений про виїзд наряду поліції. За необхідності, з'ясування деталей буде продовжено. Додаткова інформація, що може бути корисною для розкриття правопорушення, також буде внесена до системи.

В разі надходження скарг заявників на дії або бездіяльність працівників правоохоронних органів, порушення їх прав під час реагування на повідомлення про це повідомляється старший чергової зміни. Ні в якому разі не допускається відмова у прийнятті повідомлення. А у випадку, якщо заявник говорить мовою, якою не володіє працівник, який приймає заяву, буде залучений інший співробітник, який володіє іноземною мовою. Необхідно відмітити, що на практиці реалізація цієї норми практично неможлива, за відсутності необхідних кадрів. Зазвичай, якщо відсутні такі працівники, до заявника звертаються англійською мовою для отримання інформації, яка необхідна для встановлення його особистості та суті події.

До речі, Верховна Рада прийняла у першому читанні законопроект «Про застосування англійської мови в Україні» (від 28 червня 2023 року № 9432), який був ініційований Президентом України. В пояснювальній записці до вказаного законопроекту вказано, що його метою є підвищення конкурентоспроможності України, зростання її інвестиційної і туристичної привабливості, розширення застосування англійської мови в публічних сферах суспільного життя та створення сприятливих умов для її опанування

громадянами України [131]. До категорій посад, на які кандидати зобов'язані володіти англійською мовою цим законопроектом віднесені з-поміж інших і поліцейські середнього та вищого складу Національної поліції України.

Проте маємо вказати, що основна проблема в організації досліджуваної діяльності об'єктивується через постулат злагодженості нарядів поліції, які перші прибувають до потерпілого чи на місце події, адже на практиці спостерігається така ситуація, що групи реагування патрульної поліції в областях підпорядковуються начальникові управління превентивної діяльності, що призводить до непорозумінь при наданні їм вказівок працівниками відділу диспетчерської служби управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві [18]. У контексті зазначеного ми погоджуємося із пропозицією С. Васюка щодо доцільності внесення змін до положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві та викласти його в аналогічній редакції як норми положення про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України, а саме:

«діяльність управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування координується та контролюється начальником Головного управління Національної поліції в області та спрямовується заступником начальника ГУНП (котрий координує та контролює діяльність підрозділів превентивної діяльності)» [18, с. 159].

Також необхідно констатувати, що сьогодні існує істотний рівень тиску, з яким стикається служба «102», а також вплив травматичних подій на її операторів. Відомо, що поліція несе службу в надзвичайно складних умовах, адже їм доводиться працювати під час боєзіткнень, ракетних атак, повітряних тривог.

Як зазначають самі працівники поліції, – «Сьогодні кожен інспектор обслуговує 140-170 звернень за зміну. А це не лише великий ризик емоційного перевантаження та вигорання, але й величезна відповідальність за кожен дзвінок. Одна з проблем у нашій роботі «телефонні» хулігани, – особи, які спеціально дзвонять і виливають свій негатив у образах і лайках. Іноді такі дозвонювачі можуть по декілька разів телефонувати без будь-якого приводу. І поки така людина займає лінію, хтось з громадян, кому реально потрібна допомога, не може її отримати», – говорить І. Майборода, інспектор першої категорії відділу служби «102» [117].

Саме тому Консультативна місія Європейського Союзу [104] надає всебічну підтримку Національній поліції України, щоб допомогти їй співробітникам: зберігати високу ефективність роботи попри значний рівень стресу; підвищувати свою стійкість до психологічних травм; опановувати нові навички та вдосконалювати свою кваліфікацію.

Також Міністерством внутрішніх справ України спільно з Фондом ООН у галузі народонаселення України («UNFPA») заплановано ряд спільних заходів щодо надання допомоги працівникам чергових частин Національної поліції. Так, в жовтні 2022 року стартував перший з п'яти тренінгів організований для операторів лінії 102, диспетчерів та інших працівників чергових служб Національної поліції України щодо відпрацювання навичок комунікації з питань домашнього, гендерно-зумовленого насильства в умовах кризи, спричиненої збройною агресією російської федерації проти України [177].

Тож, зрозуміло, що для покращення функціональності підрозділів правоохоронних органів необхідно запровадити проведення регулярних тренінгів щодо реагування у кризових ситуаціях та емоційного вигорання операторів. Адже постійне напруження від спілкування з людьми, вислуховування їхніх історій та співпереживання їхньому горю може стати наслідком емоційного вигорання операторів. Завдяки тренінгам оператори зможуть краще розуміти себе та свої емоції. Опанують методики

самопідтримки, навчаться ділитися своїми емоціями та звертатися за допомогою. Це допоможе їм зберігати емоційну стійкість, покращити якість роботи, зберегти своє психічне та фізичне здоров'я, а як результат, – суспільство отримуватиме необхідну допомогу в найкоротший час без шкоди для ментального здоров'я працівників правоохоронних органів.

Таким чином, як підсумок порушених питань можемо узагальнити, що:

- прийом повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» та оперативне реагування на них – два самостійних, але взаємопов'язаних процеси, що мають власну систему процедурних складових без дотримання яких ефективність функціонування правоохоронної системи ставиться під сумнів, адже: по-перше, від отриманої інформації, яку з'ясував і зареєстрував оператор, залежить не лише розподіл сил та засобів поліцій, а й своєчасність реагування на подію, оскільки від того, який встановлюється пріоритет для конкретного повідомлення, залежить швидкість оперативного реагування на нього чи відсутність такого загалом; по-друге, від того, як координується діяльність суб'єктів оперативного реагування на повідомлення від заявника, залежить не лише фактичний збір даних про подію чи фіксація наявності правопорушення, а й судово-процесуальний аспект вирівнювання балансу соціальної справедливості; по-третє, від того, як підрозділи оперативного реагування здійснюють свою діяльність, залежить подальше інформаційне забезпечення інших зацікавлених чи уповноважених суб'єктів, хід їхніх дій і результат вирішення конкретної ситуації.

- прийом повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» та оперативне реагування на них може розглядатись з позиції функціонального обов'язку диспетчера підрозділу «102» так: отримавши від заявника відповідне повідомлення оперативно реагує на нього у спосіб: 1) документування отриманих даних; 2) уточнення інформації; 3) передання відомостей до уповноважених суб'єктів задля вжиття відповідних заходів;

4) координації діяльності інших підрозділів поліції, задіяних до процесу реагування на правопорушення чи виниклу подію;

– оперативне реагування на повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» розглядати під кутом зору подвійного дискурсу, де перший репрезентує комунікативний аспект, який зосереджений на технічній складовій (прийом, обробка інформації, координація подальших дій щодо вжиття відповідних заходів), а інший – функціональний, що об'єктивує поєднання зусиль суб'єктів організації невідкладного прибуття поліції на місце події з метою виконання функцій останньої.

Висновки до Розділу 2

1. Зауважено, що згідно із законодавчим дискурсом, з одного боку, моніторинг оперативної обстановки й аналіз ефективності поліцейської діяльності є різновидами повноважень поліцейських, а з іншого – функціональним завданням спеціалізованих підрозділів органів поліції.

2. Розкрито наукову думку в контексті ідентифікації складових правового концепту «моніторинг оперативної обстановки». Виявлено, що у наукових джерелах поряд із терміном «оперативна обстановка» також застосовним є такий як «кримінологічна обстановка». Зауважено, що ці поняття схожі, але не тотожні. Визначено, що оперативна обстановка є ширшим поняттям у порівнянні з терміном «криміногенна обстановка», адже охоплює інформацію не тільки про злочинність, а й про наявність чи відсутність будь-яких загроз громадському порядку та безпеці.

3. Моніторинг оперативної обстановки органами поліції визначено як систему постійного спостереження та аналізу на певній території/об'єкті щодо стану вчинюваних правопорушень, існування надзвичайних подій та

наявних сил і засобів для їх припинення чи подолання з метою своєчасного реагування на динаміку їхнього розвитку на підставі отриманої інформації.

4. Зауважено, що «аналіз ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування» як завдання відповідних підрозділів органів поліції, з публічного дискурсу не є забезпеченим належним чином. У цьому контексті йдеться не тільки про те, що процедурний аспект її реалізації є суто внутрішньоорганізаційним, а отже – існують обмеження для громадського контролю та обговорення, а й про відсутність фактичної можливості проаналізувати нормативний матеріал на предмет його актуальності та доцільності.

5. З'ясовано, що на виконання статті 11 Закону України «Про Національну поліцію» та рекомендацій експертів з міжнародного проекту «InternationalCriminalInvestigativeTrainingAssistanceProgram» відбулося зміщення акценту діяльності поліції в сторону сервісізації, а отже рівень довіри населення став одним з основних критеріїв оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції. Для стандартизації такої оцінки була прийнята Постанова Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 року № 58 «Про затвердження Порядку проведення оцінки рівня довіри населення до Національної поліції». Відповідно до положень цієї постанови, давати оцінку діяльності поліції повинні незалежні соціологічні служби, на підставі укладеного ними договору з Національною поліцією. Експерти мають оцінювати ефективність діяльності органів поліції не рідше одного разу на рік – на загальнодержавному рівні, а для територіальних підрозділів – у разі потреби. Усі звіти мають бути оприлюдненими на офіційному сайті Національної поліції України, однак наразі такі є відсутніми.

6. Зауважено, що довіра громадян до поліції є важливим аспектом оцінки ефективності роботи правоохоронних органів, але є не єдиним критерієм з таких. Розуміння та врахування цього факту допоможе у встановленні об'єктивних стандартів для оцінки роботи правоохоронних органів. Адже йдеться про уявлення громадян про роботу поліції, а не про

саму роботу, тому потрібно збалансувати кількісні та якісні показники для об'єктивної оцінки. Акцентується на необхідності переходу від менш до більш ефективних механізмів оцінки діяльності поліції, зосереджуючись на об'єктивних критеріях, які не так схильні до маніпуляцій, як рівень довіри громадян.

7. Узагальнено, що аналіз ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування включає оцінку різних аспектів роботи поліції з метою з'ясування їхнього впливу на безпеку та порядок на цій території. Визначено, що основні елементи цього аналізу можуть включати: 1) оцінку змін кількості та структури правопорушень на території обслуговування, зокрема аналіз типів правопорушень, частота вчинення та їх розподіл за різними категоріями; 2) оцінку швидкості й ефективності реагування поліції на вчинені правопорушення, зокрема і час реакції на виклики, результативність розслідування та розкриття правопорушень; 3) оцінку рівня загальної безпеки та публічного порядку на території (аналіз інцидентів громадського порядку, реакцію поліції на них та сприйняття громадськістю підвищення рівня безпеки); 4) оцінку активності громадян у співпраці з поліцією, включно з поданням повідомлень про інциденти/правопорушення, співробітництвом у розв'язанні проблем безпеки та участь у профілактичних заходах; 5) оцінку ефективності профілактичних заходів і програм, спрямованих на попередження злочинності й підвищення рівня безпеки; 6) оцінку рівня задоволення громадян поліцейськими послугами та сприйняттям їх роботи, зокрема опитування та зворотний зв'язок від громадськості.

8. Доведено, що розбудова демократичної правової держави передбачає не лише застосування традиційних підходів, але й пошук нових шляхів, зокрема в адміністративно-правовому просторі. Важливим аспектом є об'єктивне та зважене оцінювання функціонування сучасної моделі системи поліції, що передбачає комплексне залучення всіх суб'єктів державного управління та ефективне використання їхніх ресурсів. Зміни пріоритетів та

завдань органів поліції, оцінювання результативності такої діяльності є ключовими для визначення їхньої відповідності соціальному призначенню та ефективності функціонування системи правоохоронних органів загалом.

9. Визначено, що адміністративно-правове регулювання діяльності з моніторингу оперативної обстановки й аналізу ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування органів Національної поліції здійснюється на підставі норм адміністративного законодавства, що визначають повноваження та компетенцію уповноважених суб'єктів з метою забезпечення законності й дисципліни в процедурах їхнього здійснення, а також належного рівня публічної безпеки та порядку. Констатовано, що основна мета адміністративно-правового регулювання такої діяльності об'єктивується через створення комплексного адміністративно-правового механізму, здатного створити всі необхідні ресурсні, правові, організаційні та інші умови для досягнення аналітично-контрольних цілей функціонування управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, які є структурними підрозділами головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях і м. Києві.

10. Висунуто припущення, що адміністративно-правові засади є результатом адміністративно-правового регулювання, що об'єктивуються через адміністративно-правові норми, які встановлюють правила функціонування діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції.

11. Зауважено, що адміністративно-правові засади організації діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції містяться як у спеціалізованих актах, наприклад, Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, так і в інших актах законодавства, які характеризують цільовий, компетенційний та організаційно-структурний блок їхнього адміністративно-правового статусу.

12. Розкрито основні характеристики адміністративно-правового статусу чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції. Встановлено, що:

– підрозділи чергової служби функціонують на центральному, регіональному, локальному рівнях. За організацію їх діяльності відповідальними є дві організаційні ланки: внутрішня (чергова частина) та зовнішня (ієрархічно уповноважені суб'єкти);

– у контексті діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції основним принципом її реалізації є оперативність реагування, яке поєднується з оперативним інформуванням, формуючи єдину концепцію оперативної взаємодії. Такий підхід передбачає, що оперативне інформування стає невід'ємною частиною реагування на події. Оперативна взаємодія може визначатися як процес, що включає швидкий обмін інформацією та негайне прийняття відповідних заходів для вирішення проблеми. Це поняття інтегрує обидва аспекти, наголошуючи на важливості швидкості не лише у зборі та передачі інформації, але й у відповідному реагуванні на отриману інформацію;

– на кожен чергову частину відводиться спеціально облаштоване приміщення, виділяється вогнепальна зброя та спеціальні засоби, засоби індивідуального захисту та зв'язку, службовий транспорт, а також надаються різні технічні пристрої та обладнання, що надають змогу належно виконувати поставлені завдання та функції. Окрім того, всі приміщення чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, служби «102» та фронт-офісів обладнані системою відеоспостереження. Така практика характерна в усьому світі, адже гарантує, з одного боку, безпеку поліцейських від різних провокацій з боку громадян, а з іншого – дотримання прав і свобод людини самими поліцейськими;

– залежно від рівня чи типу чергової частини відповідають за її діяльність: 1) головний інспектор – черговий чергової частини апарату поліції та чергових служб Національної поліції України; 2) старший інспектор з

особливих доручень – черговий чергової частини головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві; 3) старший інспектор – черговий (інспектор-черговий) чергової частини територіальних (відокремлених) підрозділів;

– підрозділи «102» органів поліції є сполучною ланкою між поліцією та громадянами; на ряду з черговою частиною вони є первинним елементом механізму комунікації, що забезпечують обробку та використання отриманої інформації;

– ситуаційні центри необхідні для опрацювання масивів інформації, що надходять від чергових частин, підрозділів «102» та інших джерел, щоб забезпечити належну оперативну взаємодію між відповідними підрозділами.

13. З'ясовано, що адміністративно-правові засади організації діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції характеризуються подвійним сутнісно-концепційним змістом. З одного боку, їхня система репрезентує наявність централізованої моделі управління, яка передбачає координованість дій оперативного характеру, їхню процедуралізацію та стандартизованість. Водночас, з іншого боку, наявні гнучкість, адаптивність і відносна автономія щодо прийняття ними окремих рішень, що зумовлено необхідністю врахування специфіки обставин та унікальності кожного виклику для мінімізування можливості виникнення інформаційних розривів. Узагальнено, що загалом їхня система є сформованою, практично реалізованою та достатньою, проте досі досить багато питань залишаються відкритими, особливо у контексті забезпечення балансу між суспільним та приватним інтересом, а також інтеграцією нових технологій до процедур оперативного управління.

14. Визначено, що екстрена допомога поліції – це система заходів, спрямованих на негайне реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, адміністративні правопорушення та події, що становлять загрозу для осіб, які звернулися до правоохоронного органу. Вона ґрунтується на таких ключових принципах: 1) негайність; 2) доступність;

3) безкоштовність; 4) професіоналізм; 5) централізованість. Констатовано, що ці принципи гарантують, що кожен громадянин України може отримати швидко, кваліфіковану та безкоштовну допомогу поліції в будь-якій ситуації на всій території країни.

15. Обґрунтовано, що екстрена допомога поліції виконує такі функції: прийом повідомлень про події; направлення на місце події груп реагування патрульної поліції; надання допомоги особам, які потерпають від лиха; забезпечення публічної безпеки; охорона громадського порядку.

16. З'ясовано, що організація діяльності з прийому повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» забезпечена відомчим спеціалізованим актом процедурного характеру, що врегульовує здійснення службово-оперативних дій щодо екстреного моніторингу посадовими особами відповідного підрозділу органів поліції.

17. Аргументовано положення про те, що з моменту отримання звернення громадянина про факт наявності правопорушень розпочинається обчислення строку оперативного інформування, яке здійснюється через застосування всіх можливих засобів зв'язку (телефони, планшетні пристрої тощо). На етапі збору інформації про вчинене правопорушення уповноважена особа має визначити ступінь тяжкості, вид правопорушення, стадію на якій перебуває подія, можливі наслідки (або якщо такі виникли в наслідок події або правопорушення), час який минув після вчинення правопорушення або виникнення події, місце перебування правопорушника та суспільна небезпека, яку можливо він представляє.

18. Виявлено, що оперативне реагування на повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події, які надійшли за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» диференціюється на необхідне (пріоритетне, негайне, звичайне) та зайве. Зауважено, що алгоритм орієнтовних невідкладних дій працівника підрозділів «102» використовується для: збирання необхідної інформації про правопорушення або подію;

забезпечення своєчасного та якісного реагування нарядами поліції на правопорушення або події. Після отримання доручення диспетчера або оперативного чергового про реагування на правопорушення або подію, поліцейський, незалежно від того, де він знаходиться, і кому підпорядковується, зобов'язаний негайно вжити всіх необхідних заходів для його виконання.

19. Уточнюється, що всі екстрені виклики на номер «102» з території, яку обслуговує відповідне головне управління Національної поліції України, приймаються централізовано. Робочі місця операторів «102» та диспетчерів розташовані в приміщенні таких управлінь та облаштовані відповідним обладнанням. Оператор «102» працює у двох режимах: прийом та обробка виклику.

20. Доведено, що перевагами використання системи «Інформаційний портал Національної поліції України» з автоматизованого робочого місця оператора «102» є наступні: 1) автоматизація процесу прийому та обробки викликів, адже система автоматично фіксує час надходження виклику, номер телефону заявника та його місцезнаходження; 2) підвищення ефективності роботи, оскільки система допомагає операторам «102» швидше та точніше обробляти виклики, а також зменшує ризик помилок; 3) підвищення прозорості роботи, адже система забезпечує ведення журналу всіх викликів, що дозволяє контролювати якість роботи операторів «102»; 4) підвищення рівня безпеки, система може бути інтегрована з іншими системами безпеки, що забезпечує доступ до додаткової інформації про події.

21. Схарактеризовано алгоритм дій підрозділів, які реагують на повідомлення і заяви про правопорушення після отримання повідомлення чи заяви про вчинення правопорушення.

22. Окремо наголошується на проблемі необхідності впровадження практики проведення регулярних тренінгів щодо реагування у кризових ситуаціях та емоційного вигорання операторів, адже постійне напруження від спілкування з людьми, вислуховування їхніх історій та співпереживання

їхньому горю може стати наслідком емоційного вигорання операторів. Завдяки тренінгам оператори зможуть краще розуміти себе та свої емоції. Опанують методики самопідтримки, навчаться ділитися своїми емоціями та звертатися за допомогою. Це допоможе їм зберігати емоційну стійкість, покращити якість роботи, зберегти своє психічне та фізичне здоров'я, а як результат, – суспільство отримуватиме необхідну допомогу в найкоротший час без шкоди для ментального здоров'я працівників правоохоронних органів.

23. Доведено, що прийом повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» та оперативне реагування на них – два самостійні, але взаємопов'язані процеси, що мають власну систему процедурних складових, без дотримання яких ефективність функціонування правоохоронної системи ставиться під сумнів, адже: по-перше, від отриманої інформації, яку з'ясував і зареєстрував оператор, залежить не лише розподіл сил та засобів поліцій, а й своєчасність реагування на подію, оскільки від того, який встановлюється пріоритет для конкретного повідомлення, залежить швидкість оперативного реагування на нього чи відсутність такого загалом; по-друге, від того, як координується діяльність суб'єктів оперативного реагування на повідомлення від заявника, залежить не лише фактичний збір даних про подію чи фіксація наявності правопорушення, а й судово-процесуальний аспект вирівнювання балансу соціальної справедливості; по-третє, від того, як підрозділи оперативного реагування здійснюють свою діяльність, залежить подальше інформаційне забезпечення інших зацікавлених чи уповноважених суб'єктів, хід їхніх дій і результат вирішення конкретної ситуації.

24. Запропоновано дії щодо прийому повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» та оперативне реагування на них розглядати з позиції функціонального обов'язку диспетчера підрозділу «102» в такому алгоритмічному вияві: отримавши від заявника відповідне повідомлення, він

оперативно реагує на нього в спосіб: 1) документування отриманих даних; 2) уточнення інформації; 3) передання відомостей до уповноважених суб'єктів задля вжиття відповідних заходів; 4) координації діяльності інших підрозділів поліції, задіяних до процесу реагування на правопорушення чи виниклу подію.

25. Запропоновано оперативне реагування на повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» розглядати під кутом зору подвійного дискурсу, де перший репрезентує комунікативний аспект, який зосереджений на технічній складовій (прийом, обробка інформації, координація подальших дій щодо вжиття відповідних заходів), а інший – функціональний, що об'єктивує поєднання зусиль суб'єктів організації невідкладного прибуття поліції на місце події з метою виконання функцій останньої.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

3.1. Зарубіжний досвід здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції та можливості його адаптації в діяльність Національної поліції України

Як нами зауважено попередньо, використання аналітики даних і алгоритмів для поліцейської діяльності має численні потенційні переваги, але також несе в собі значні ризики, включно з упередженістю. Йдеться зокрема про несправедливу дискримінацію на підставі захищених характеристик, реальне чи очевидне спотворення процесу прийняття рішень або результати та процеси, які систематично є менш справедливими щодо окремих осіб у певній групі [57].

Пристрої та технології, які колись, можливо, використовувалися як засоби для спрощення повсякденного життя, перетворилися на потужні інструменти, які дозволяють правоохоронним органам, в тому числі і поліції, точно визначати їхні ресурси, запобігати злочинам і створювати систему профілактичних заходів. Експоненціальна ескалація мобільних обчислень і аналітики забезпечила працівників поліції «розумними» даними, чим значно підвищила їхні шанси опинитися в потрібному місці в потрібний час [57].

Хоча ці інструменти мають величезну користь як для підвищення ефективності роботи працівників поліції, так і спільнотам, яким вони служать, є наслідки, які поширюються далеко в публічний простір, а також міркування, які необхідно враховувати, щоб запобігти неправильному використанню «розумних» даних та порушенню громадянських прав. Ці ризики можуть виникати на різних етапах інформаційно-аналітичної

діяльності, а тому правова основа для мінімізації їх проявів має бути належно сформованою [57].

З огляду на це в останні десятиліття в рамках різноманітних ініціатив, які діють на національних рівнях, були розроблені відповідні додатки у сфері контролю за великими даними. Зокрема контроль великих даних використовується наднаціональними організаціями, такими як Європол і Євроюст. Наприклад, Європол створив інформаційну систему, яка містить дані поліцейських організацій Європейського Союзу [253]. Контроль за великими даними також розвивається завдяки співпраці між національними урядами на міжнародному рівні. Сучасним прикладом є система «Prüm», пан'європейська мережа, створена для автоматизованого обміну відбитками пальців, профілями ДНК та інформацією про автомобілі [222]. Іншим прикладом є Егмонтська група [201] підрозділів фінансової розвідки («FIUs»), міжнародна ініціатива, яка сприяє співпраці та обміну розвідувальною інформацією між різними національними підрозділами. У брифінгу «EgmontGroup» вказується, що вона бере участь у «включенні різних цифрових інструментів для підтримки своїх операційних зусиль». Ці інструменти варіюються від автоматизації до використання великих наборів даних, великих даних і розширеної аналітики, такої як штучний інтелект і машинне навчання» [209].

Причому великі дані та штучний інтелект також є важливими напрямками Стратегії безпеки Європейського Союзу (2020–2025). Європейський Союз стверджує, що: «штучний інтелект, космічні можливості, великі дані та високопродуктивні обчислення інтегровані в політику безпеки таким чином, що є ефективним як у боротьбі зі злочинністю, так і в забезпеченні основних прав» [200]. При цьому вказується на ризики, пов'язані з тероризмом, організованою злочинністю, торгівлею наркотиками, торгівлею людьми та кіберзлочинністю, серед іншого.

Між тим, охорона великих даних не є винятковою прерогативою поліції чи інших спеціалізованих органів, що працюють у сфері громадської безпеки.

Швидке розростання та зростання популярності контролю за великими даними частково пояснюється тим, що приватні компанії розвивають все більше цифрових видів діяльності, щоб зробити суспільство безпечнішим. Багато приватних компаній, від «Amazon» і «Google» до «Tesla», застосовують контроль за великими даними, щоб підвищити громадську безпеку, і вони пов'язані меншою кількістю правил, ніж ті, що встановлені для державних органів. Часто їхні продукти призначені для класичних цілей стеження, таких як відповідність вимогам і запобігання злочинам. Однак приватні актори також можуть використовувати контроль за великими даними для інших цілей, починаючи від перевірки особи до отримання прибутку та отримання стратегічних переваг [232]. Комерційні постачальники додають програми для обробки великих даних до пристроїв автоматизації «розумного дому» [242] і приватних автомобілів [202], щоб сигналізувати про підозрілі випадки в цих об'єктах і навколо них. Яскравим прикладом цього є захисний режим «Sentry» в електромобілях виробництва «Tesla». Цей режим відстежує та записує як поведінку водія за кермом, так і оточення автомобіля на предмет підозрілих рухів, наприклад, щоб зафіксувати потенційних викрадачів [212; 244].

Отже, з метою виокремлення шляхів розвитку законодавства та ефективних практик у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції України, актуальним є компаративістичний аналіз такого досвіду провідних країн світу, основоположною з яких є США.

Оскільки Сполучені Штати стикаються зі зростанням рівня насильницької злочинності [214], уряд країни та відповідні правоохоронні органи постійно у пошуках різних інструментів для кращого прогнозування вчинення майбутніх злочинів та їх недопущення. Так, наприклад, група вчених Чиказького університету оприлюднила алгоритм, похвалившись у пресрелізі своєю здатністю передбачати злочини з «90% точністю» [254]. Інструмент було протестовано та підтверджено з використанням історичних даних міста Чикаго щодо двох найпоширеніших груп злочинів: насильницькі

злочини (вбивства, напади та побиття) та майнові злочини (крадіжки зі зломом, крадіжки та викрадення автомобілів) [254] Однак, у 2020 році програму було скасовано через критику правозахисних організацій щодо того, що якщо уряд збирається передати процес прийняття рішень комп'ютеру, то як громадськість має перевірити відповідні рішення, їх ефективність та справедливість [210]. Але це не єдиний інструмент, який використовує уряд США для інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності поліції. Вказаний приклад лише демонструє активність громадськості щодо питань вирішення такого забезпечення.

За останні 15 років найбільші поліцейські департаменти США, такі як Нью-Йорк, Лос-Анджелес і Чикаго, почали використовувати штучний інтелект, щоб не просто аналізувати злочини, а й прогнозувати їх. Для цього вони зверталися до компаній з аналізу даних, таких як «PredPol» [235] і «Palantir» [213], які створюють програмне забезпечення [252].

Інструменти «PredPol» (перекладається як прогнозована або інтелектуальна поліція) побудовані шляхом передачі даних – таких як звіти про злочини, записи про арешти та зображення номерних знаків – до алгоритму, який навчений шукати закономірності, щоб передбачити, де і коли певний тип злочину станеться в майбутньому [211]. Зазначенні інструменти роблять більше, ніж просто вказують поліцейським у правильному напрямку; це також усуває можливість упереджень на основі раси та доходу, які часто викликають занепокоєння в поліції та громадськості. Платформа прогнозування не бачить раси, фінансового стану чи будь-яких інших показників, які часто призводять до сприйняття поліцейського профілювання. Усе, що бачить «PredPol», – це звіти про скоєні злочини, які потім переводять у те, де вони ймовірно відбудуться далі [211].

Інші інструменти, такі як «Alteryx» [226], надають можливість автоматизованої та прогнозованої аналітики, скорочуючи час, необхідний для створення звітів, а також зменшуючи вірогідність вчинення помилок вручну. Завдяки скороченню часу, необхідного дослідникам і аналітикам для збору

даних, їх підготовки та опрацювання, дослідники можуть витратити більше часу на аналіз ресурсів, які використовуються недостатньо або надмірно, і вживати заходів, які скорочують час реагування, підвищують безпеку офіцерів і покращують громадську безпеку [192].

Останніми роками поштовх до включення альтернативних методів ідентифікації в щоденну роботу поліції у порівнянні з відбитками пальців і класичною фотографією набув не аби якої популярності. Програма ідентифікації наступного покоління Федерального Бюро Розслідувань надала нові інструменти ідентифікації осіб, як для федеральних, так і для державних та місцевих правоохоронних органів. Своєю чергою це провокує критиків, які вірять, що ця система – це не більше ніж спосіб каталогізації людей – винних, невинних і тих, хто десь посередині. Але на думку експертів програма здається наступним логічним кроком у національному процесі, де відбитки пальців і фотографії не завжди розповідають всю історію кримінального минулого людини [211]. Однак, попри критику з боку правозахисних організацій США, правоохоронні органи загалом, у тому числі і органи поліції впроваджують ці системи у свою діяльність.

Наприклад, у Сан-Дієго міське управління поліції («SDPD») використовує обладнання для розпізнавання облич, щоб ідентифікувати людей, з якими контактують його офіцери. Зокрема, якщо особа не показує посвідчення під час зупинки, розпізнавання обличчя може закрити інформаційну прогалину для офіцера. За словами офіцера Стіва Торна, координатора програми розпізнавання облич «SDPD», близько 100 сканерів обличчя допомогли департаменту відтоді, як почали використовувати систему «AutomatedRegionalJusticeInformationSystem» [193].

Типовою є ситуація, коли поліцейські звертаються до особи з приводу підозри у скоєнні правопорушення, яке може бути малозначним за своєю природою, наприклад викидання сміття чи вигул собаки в неустановленому місці, або більш серйозним, наприклад побиття чи крадіжка. Власне, якщо особа не має при собі документів або не хоче називати своє ім'я, поліцейські

можуть використовувати пристрій, щоб підтвердити її особу та виписати протокол на місці, а не транспортувати особу до поліцейської дільниці та знімати відбитки пальців. Але корисність цих інструментів виходить далеко за рамки ідентифікування правопорушників, адже поліцейські також використовують сканери для роботи з бездомними та ідентифікації потенційно зниклих безвісти [211].

Ще один інструмент, який використовується для більш ефективного інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності поліцейських щодо забезпечення громадської безпеки та порядку – поліцейське відео. Це почалося як використання матеріалів з приватних камер відео спостереження і переросло в камери, встановлені, здавалося б, на кожному перехресті вулиць. Також за останні кілька років правоохоронні органи по всій території США оснащують офіцерів натільними камерами для документування взаємодії з громадянами [57].

Поширеність поліцейського відео та його переваги для суспільства є причиною того, що дослідники з Університету Пердью працюють над «САМ2» [223], хмарною платформою, яка об'єднує загальнодоступні камери через єдиний легкодоступний портал. Масштабована відеоплатформа дозволяє користувачам входити в систему та переглядати безліч загальнодоступних камер, зібраних з усього світу, які можна переглядати в режимі реального часу або згодом. Щодо регулювання такої діяльності, то існує серія нормативно-правових актів [239], в тому числі Закон США про конфіденційність 1974 року з поправками, які регулюють питання використання системи розпізнавання облич. Наприклад, питання щодо порушення конфіденційності вирішено наступним чином: якщо вся інформація, яку люди розміщують у соціальних мережах, стає загальнодоступною, якщо в них не ввімкнено налаштування конфіденційності, – порушення конфіденційності немає [249]. Отже, питання конфіденційності та громадянської свободи критично пов'язані з

прогностичною поліцейською діяльністю, і їх необхідно вирішувати шляхом створення чітких правових рамок для використання таких технологій [57].

Пакети програмного забезпечення для інтелектуальної поліцейської служби також застосовуються по всій континентальній Європі. Наприклад, у Німеччині дослідники з Інституту методів прогнозування на основі шаблонів («IfmPt») [245] в Обергаузені розробили систему боротьби з крадіжками зі зломом. «Precobs» працює, аналізуючи дані про місцезнаходження, приблизну дату, спосіб дії та вкрадені речі під час пограбувань за минулі 10 років. Він був випробуваний у швейцарських кантонах Базель-Ланд, Цюрих і Аргау, а також у ряді німецьких міст, включаючи Мюнхен і Нюрнберг. Точність прогнозів наразі становить приблизно 80–85 відсотків, тобто крадіжки зі зломом, які передбачались в більшості областей були реалізованими [194].

Крім зазначеного, у 2020 році в Німеччині стартувала програма «Police 20/20» (скорчено «P20»), яка покликана гармонізувати та модернізувати ІТ-архітектуру поліції. Досі 20 федеральних і земельних поліцейських сил Німеччини використовували багато різних ІТ та систем управління інформацією, які недостатньо пов'язані між собою. Адже поліцейські сили Німеччини розробляли власне програмне забезпечення або використовували спеціалізовані рішення, тому інформацію часто доводилось обробляти вручну та кілька разів, створюючи більше роботи для співробітників поліції та збільшуючи ймовірність допущення помилок. «P20» – це програма, ухвалена Постійною конференцією федеральних міністрів і міністрів внутрішніх справ штатів для оптимізації поліцейських систем і процесів [204]. Навесні 2021 року Рада директорів «Police IT Fund» – центрального органу прийняття стратегічних рішень у програмі «P20» – прийняла рішення запровадити покроковий програмний підхід [240]. На зазначену програму та на сучасну ІТ-інфраструктуру поліції уряд Німеччини виділив 300 мільйонів євро [240].

«P20» створить спільну основу для співпраці правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю. На думку спеціалістів, це замінить

фрагментований ландшафт управління інформацією поліції та гармонізує структуру та архітектуру ІТ-систем. Оскільки поліцейські сили використовують різні системи, програма «Р20» здійснюватиметься в кілька етапів. Деякі поліцейські сили вже використовують відповідні системи. Вони будуть поширені по всій країні. За потреби будуть розроблені нові програмні додатки.

Необхідно відзначити, що «Р20» не розглядається як чистий ІТ-проект, а скоріше як проект організаційного розвитку, спрямований на цифрову трансформацію роботи поліції. Якщо розглядати в цілому, то цією програмою переслідуються наступні три стратегічні цілі: 1) зробити поліцейську інформацію більш доступною: програма «Р20» гарантує, що поліцейська інформація є широко доступною. Це означає, що всі співробітники поліції отримують правильну інформацію в потрібний час і в потрібному місці, чи то під час зупинки транспорту на вулиці, чи під час масштабних розслідувань організованої злочинності; 2) посилення захисту даних за допомогою технологій: безпека збережених даних має найвищий пріоритет. Це забезпечується за рахунок використання інноваційних технологій без обмеження роботи працівників поліції; 3) підвищення економічної ефективності: об'єднання ресурсів забезпечує високу ефективність і гнучкість [240].

Основний функціонал «Р20» [234] сформований наступним чином:

– створюється єдина інформаційна платформа – Будинок даних («Datahouse»), який є центральним сховищем поліцейської інформації, серцем системи обробки інформації, яка використовується всіма федеральними і державними поліцейськими силами. Тут дані мають зберігатись централізовано та безпечно в окремих зонах, щоб кожна ланка поліції могла постійно контролювати зібрані дані. Водночас доступ до відповідних даних може бути наданий іншим підрозділам поліції. Будинок даних має забезпечити єдиний рівень інформації для всіх, запобігаючи повторному введенню тієї самої інформації;

– інформація, наявна в Будинку даних, також може бути актуальною для судових органів влади, органів влади іноземців або, у випадку транскордонних правопорушень, для влади в інших країнах. Після проведення необхідної експертизи Будинки даних забезпечить обмін інформацією між цими органами за потреби і в порядку, визначеному законодавством;

– збір даних до Будинку даних здійснюється відповідно до загальнонаціонального стандарту, що забезпечує дотримання поліцією рішень Федерального конституційного суду щодо захисту даних;

– у ландшафті послуг «P20» є наступні: технічні (наприклад, реєстрація всіх доступів до даних); послуги поліції з розгляду справ (наприклад, написання звітів про інциденти); оцінка та аналіз; оперативна підтримка (наприклад, робота з екстреними викликами); та взаємодія із громадянами (наприклад, керування веб-сайтами поліції, де люди можуть повідомляти про злочини);

– весь доступ до даних реєструється відповідно до загальнонаціональних стандартів і може бути перевірений наглядовими органами [234].

Перші проекти в програмі «P20» вже успішно стартували, наприклад, забезпечення єдиної системи обробки справ («eFBS»), яка є спеціалізованою процедурою кримінальної поліції, що підтримує слідчу діяльність і, зокрема, оцінку складних фактів. Він був запроваджений на першому етапі у травні 2020 року та активно працює із серпня 2021 року [240].

Маємо зауважити, що виявлення матеріалів, що містять сексуальне насильство щодо дітей, за підтримки штучного інтелекту – є ще одним прикладом програми, яка використовується 15 учасниками в рамках пілотних проектів з червня 2020 року та постійно розвивається на основі відгуків користувачів. Додаток являє собою нейронну мережу з метою скорочення матеріалів, які повинні оцінюватися клерками (особливо непорнографічні матеріали). Для того, щоб зробити оцінку та аналіз величезних обсягів даних

у ході кримінальних розслідувань або розслідувань безпеки більш ефективними, було розроблено різноманітні програмні додатки штучного інтелекту для вибору, пріоритетності та оцінки конфіскованих зображень і відеоматеріалів у зоні про сексуальне насильство над дітьми [240]. Можна констатувати, що «P20» – майбутня програма німецької поліції. Це було підтверджено заявою в Коаліційній угоді на 2021-2025 роки [240, с. 6] щодо подальшого розвитку програми «Police 20/20» – робота поліції буде модернізована, а безпека громадян у Німеччині постійно підвищуватиметься.

Отже, успішна реалізація цих зразкових проектів свідчить про те, що ідея «P20» є стійкою та функціонує. Додаткові процедури поліцейської обробки даних наразі хоч і поступово, однак стандартизуються, модернізуються та стають доступними для спільного використання.

Інша європейська країна – Франція також використовує різні програми для більш ефективної поліцейської діяльності. Наприклад, система під назвою «MapRevelation» [228], була розроблена та надана компанією «SûretéGlobale», користується успіхом протягом кількох років. Вона аналізує та прогнозує різноманітні злочини, а не лише крадіжки. Так, у Парижі ця система була використана для боротьби з джойрайдінгом (це водіння або їзда на викраденому транспортному засобі, найчастіше автомобілі, без будь-якої конкретної мети, крім задоволення або гострих відчуттів від цього або для того, щоб справити враження на інших людей [219]), що допомогло затримати вдвічі більше людей, ніж за минулий звітний період. Зараз програмне забезпечення використовується в Ліоні, Ліллі та кількох менших містах [194]. Аналогічна програма існує і в Італії. «KeyCrime» – це інноваційний стартап із сильним соціальним впливом, який працює у сфері громадської безпеки, який допоміг здійснити цифрову трансформацію поліції Італії для прогнозування злочинності за допомогою її аналізу шляхом використання інструментів «delia®» [221]. «KeyCrime» за допомогою свого програмного забезпечення підтримує правоохоронні органи та поліцейські департаменти в їх важкому завданні наведення порядку та безпеки.

Наприклад, в Латвії з 3 липня 2020 року був запущений проект №EEZ/VP/2020/1 «Підтримка державної поліції для підвищення ефективності та якості розслідування економічних злочинів у Латвії», який був можливий завдяки наданому гранту Європейської економічної зони на 2014-2021 роки «Міжнародне поліцейське співробітництво та боротьба зі злочинністю». Партнерами проекту по співпраці є: Організація економічного співробітництва та розвитку, Інформаційний центр Міністерства внутрішніх справ та Державне агентство безпеки [247]. Проект спрямований на підвищення ефективності запобігання та протидії економічній злочинності. За допомогою цього проекту Національна поліція Латвії хоче досягти ефективнішого та якіснішого досудового розслідування економічних злочинів, а також швидшого та якіснішого подання якісних документів для обвинувачення.

Цим проектом було заплановано покращити функціональність Департаменту боротьби з економічними злочинами та Департаменту судово-експертної служби шляхом проведення реконструкції будівель та приміщень та покращення робочих місць, а також придбання спеціального обладнання і створення аналітичного інструменту для розкриття економічних злочинів. Не менш важливими є заплановані проектом заходи у сфері підвищення професійної спроможності: навчання персоналу, програми обміну досвідом, національні та міжнародні конференції і семінари. Основною діяльністю проекту буде: 1) покращення інфраструктури та технічного потенціалу Департаменту боротьби з економічними злочинами; 2) розробка ІТ-інструменту та підвищення професійного потенціалу і формування досвіду у сфері розслідування економічних злочинів та експертизи; 3) організація семінарів, практичних занять, поїздок з обміну досвідом та міжнародні конференції. Загальний обсяг фінансування проекту становить 8 389 124 євро[247].

Водночас в поліції Нідерландів великі дані використовуються в трьох наступних сферах у: поліцейській діяльності, кримінальному розслідуванні

та розвідці. Поліція Нідерландів використовує великі дані в основному щодо простих програм. На відміну від поліції США, застосування великих даних з метою оцінки ризиків є найменш поширеним [230].

Прогнозована (інтелектуальна) поліція в Нідерландах використовує систему, відому як «CAS». Система була розроблена Регіональним відділом поліції Амстердама в 2014 році та після випробувального періоду поширена на 160 команд по всій території Нідерландів. Програмне забезпечення малює на плані міста сітку розміром 125×125 м і для кожного розділу визначає ризик виникнення правопорушень. Для цього використовуються дані поліцейських систем, у тому числі офіційні звіти та показники злочинності, у поєднанні з інформацією Статистичної служби Нідерландів [244]. Система шукає злочини, які мають закономірність – наприклад, крадіжки велосипедів у певному районі найчастіше відбуваються між 21:00 і опівніччю [197].

А у муніципалітеті Утрехта взагалі компанія «Xomnia» побудувала модель, яка передбачає кількість крадіжок зі зломом у кожному районі вказаного муніципалітету протягом певного тижня [255]. Прогноз щодо вчинення крадіжок із зломом, розроблений цією компанією, дозволяє запобігати вчинення цих злочинів шляхом прийняття рішень на основі даних.

Таким чином, поява великих даних і алгоритмів суттєво змінила поліцейську діяльність і, відповідно, поліцейські операції. Зрештою, великі дані та алгоритми є онтогенетичними та трансформаційними за своєю природою, у тому сенсі, що вони вносять зміни в робочі процеси, а це означає, що технологічні можливості, які пропонують великі дані, також впливатимуть на організацію поліції та її працівників. Їх не можна вважати суто технологічним явищем, оскільки їх застосування також має соціальні та культурні наслідки для поліцейських організацій. Як і будь-який інший інструмент, великі дані та алгоритми можуть мати як позитивний, так і негативний ефект залежно від того, як вони використовуються. Поліцейські організації можуть використовувати їх для боротьби зі злочинністю та підвищення безпеки. Але вони також можуть бути використані як

інструменти для розширення можливостей громадян і зменшення дискримінаційного впливу на окремих осіб, групи та суспільство в цілому [57].

Однак, розгортання програм великих даних призводить до значних змін у навичках і посадах у поліцейській організації. Зокрема є посади та групи програмістів, спеціалістів із обробки даних, розробників хмарних технологій, спеціалістів з тестування та розробників серверних програм. Це логічно, адже робота з великими даними та алгоритмами вимагає інших навичок і знань, ніж ті, які були потрібні для систем аналізу ризику та статистичних систем, які використовувалися поліцією до стрімкого розвитку інформаційно-аналітичних технологій. Тому Україна має врахувати цей досвід і вже починати проводити навчання фахівців щодо роботи з великими даними та проведенням аналітичних досліджень. Але для ефективного використання сучасних інформаційно-аналітичних технологій у діяльності поліції необхідно, в першу чергу, фінансове забезпечення, що для України сьогодні є найбільш болючим питанням.

Таким чином, досвід проаналізованих країн демонструє успішне використання передових технологій для інформаційного забезпечення поліції. Наприклад, аналітичні платформи на основі штучного інтелекту, великі дані («BigData») та інструменти для прогнозування злочинів («predictivepolicing») значно підвищують ефективність правоохоронних органів. У багатьох зарубіжних країнах створені спеціалізовані центри обробки інформації (наприклад, криміналістичні лабораторії або центри моніторингу), що централізують дані з різних джерел (камер спостереження, баз даних, соціальних мереж, телефонних розмов) та дозволяють швидко приймати рішення. Така інтеграція полегшує роботу правоохоронців і сприяє точному прогнозуванню криміногенних ситуацій.

Зауважимо, що інформаційний обмін через Інтерпол, Європол та інші міжнародні організації також є важливою частиною глобальної системи безпеки. Україна може вдосконалити свою участь у цих системах, що

сприятиме підвищенню якості аналізу міжнародних загроз. Крім зазначеного, в Україні є нагальна потреба в інтеграції різних баз даних: від реєстрів правопорушень до баз камер відеоспостереження та мобільного зв'язку. Використання європейського досвіду побудови інформаційних хабів може значно поліпшити взаємодію між різними підрозділами поліції та державними установами.

Відповідно, важливою умовою для ефективної адаптації зарубіжного досвіду є навчання поліцейських новим технологіям та методам аналітики. Запозичення програм підготовки, зокрема через міжнародні освітні обміни, може підвищити ефективність роботи українських поліцейських.

Таким чином, як підсумок порушених питань можемо узагальнити, що:

- у різних країнах світу використовують різні національні хмарні платформи для більш ефективної інформаційно-аналітичної діяльності поліції. Наприклад, «PredPol» і «HunchLab» в США, «Precobs» у Німеччині, «KeyCrime» в Італії, «Maprevelation» у Франції та система запобігання злочинам («CAS») в Нідерландах демонструють успішне використання передових технологій для реалізації означених функцій;

- адаптація зарубіжного досвіду інформаційно-аналітичного забезпечення до діяльності Національної поліції України в контексті планово-стратегічного підходу до оптимізації процедур збору та опрацювання даних, впровадження передових інноваційних технологій у якості інструментів діяльності поліції, а також розширення меж для участі громадськості в питаннях удосконалення управлінських рішень дозволить підвищити ефективність роботи правоохоронних органів, зменшити рівень злочинності та поліпшити безпеку громадян;

- для України актуальним є впровадження сучасних аналітичних платформ, інтеграція інформаційних систем та підвищення рівня кваліфікації поліцейських у сфері інформаційної аналітики.

3.2. Шляхи вдосконалення адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України

Як узагальнення проведеного дослідження, цілком закономірно визначити шляхи вдосконалення адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. Однак варто зауважити, що нині у законодавстві України немає універсального визначення поняття «законодавство», «законодавство України». Окремі закони пропонують цей термін в одній зі своїх перших статей, але такі нормативні дефініції не можуть претендувати на універсальність. Зокрема окрема думка судді Конституційного Суду України М. Савенка у справі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення частини третьої статті 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміна «законодавство») звучить так: «Якщо виходити з лексичного значення терміна «законодавство», його граматичної ознаки «збірність», то можна зробити висновок, що це закони (сукупність законів), які дав, тобто прийняв, відповідний повноважний орган» [26, с. 49-50].

Вчений К. Головка пропонує у вузькому розумінні поняття «законодавство» застосовувати лише до законів України, але поки що у сучасній українській юридичній літературі подібні приклади майже відсутні. Для сучасних адміністративно-правових досліджень навряд чи правильним буде застосовувати поняття «законодавство» у вузькому значенні та обмежитись лише класифікацією законів України, які регламентують суспільні відносини, що становлять предмет адміністративного права. Вчений рекомендує приділити увагу також нормативно-правовим актам органів та посадових осіб місцевого самоврядування та іншим документам. Однак застосування поняття «законодавство» у широкому розумінні, тобто не

тільки як сукупності законів України, ставить питання визначення кола тих нормативно-правових актів, які будуть охоплюватись цим поняттям [26, с. 52]. Зокрема існує думка, що адміністративне законодавство охоплює не всі нормативно-правові акти, а тільки закони і інші акти Верховної Ради України, укази і розпорядження Президента України і урядові ухвали загально-нормативного характеру, що належать до управлінської діяльності [1, с. 48].

З усім тим, нам імponує позиція тих авторів, які вважають, що адміністративне законодавство варто розуміти як сукупність нормативно-правових актів, зведених у єдину систему, де знаходять своє зовнішнє вираження найбільш значущі норми адміністративного права [170, с. 10].

Таким чином, під шляхами вдосконалення адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України, на нашу думку, варто розуміти пропозиції щодо вдосконалення адміністративних норм, які нині врегульовують суспільні відносини в означеній та суміжних сферах.

Такий розподіл на «точкове» та «комплексне» досить легко пояснити. Зокрема за загальним правилом точкові зміни не мають належної результативності без застосування комплексного підходу. Однак з цього правила допустимими є деякі виключення.

Уточнюючи зазначене в порядку черговості зауважимо, що за останні роки на реформування правоохоронної системи йшли шалені кошти, а запускали саму реформу без чіткого розуміння наслідків. Від творців нової поліції нерідко можна було почути філософські пояснення на кшталт того, що людство ніколи не готове до реформ, тому їх варто просто починати і вчитись жити з ними разом. Мовляв, потрібно бути готовим до того, що реформа сама буде змінюватись і нам потрібно мінятись разом з нею [88].

Ось власне через рік після запуску реформи у поліції заговорили про проблеми із забезпеченням. Станом на 2016 рік, за словами тодішньої голови Національної поліції, реформований орган був технічно забезпечений на 35%.

Згодом у керівництві заявили, що на реформу всієї поліції потрібно 300 млн доларів. Йшлося про форму, обладнання поліцейських станцій, забезпечення транспортом, створення внутрішніх інформаційних баз, забезпечення працівників відповідними гаджетами, куди б ці бази завантажувались [88].

Вже у 2020 році заступник міністра внутрішніх справ А. Геращенко заявив, що провал реформи української поліції стався у зв'язку з переатестацією. Автором проекту була Хатія Деканоїдзе, яка очолювала Національну поліцію в 2015-2016 роках. Передбачається, що переатестація не тільки не дала ніякого результату, але і пропустила до виконання обов'язків [178] непрофесійних поліцейських.

Однак про безвідповідальний підхід до реформи свідчить низка законодавчих дефектів. Повноваження поліції особливо не відрізняються від повноважень міліції, яка працювала в минулому, а те, що ми називаємо змінами – не вказує прямо на ознаки реформи. У нинішніх поліцейських досі не достатньо повноважень для повноцінного несення служби і достатнього захисту. Немає чіткого алгоритму стосовно правопорушень, що часто дозволяє самим порушникам уникати відповідальності там, де покарання мало б бути неминучим. Незрозумілим лишається і принцип ротації керівництва органу – системність тут аж ніяк не простежується [88].

Експерт Центру політико-правових реформ Є. Крапивін зазначає, що з одного боку, поліцейські в'яло реагують на заяви про вчинення злочину (і загалом загальнокримінальні злочини розслідуються недостатньо добре), з іншого – порушення прав людини (катування, незаконні затримання тощо) досі присутні в цій системі. Відтак люди просто не звертаються до слідчих поліції, а якщо й звертаються, то залишаються незадоволені. Ще й бояться потрапити під незаконні дії [71].

Водночас патрульна поліція, створена з нуля за фінансової та технічної допомоги Сполучених Штатів і Європи, вважається яскравим прикладом бажання України прийняти західні цінності та покінчити з культурою корупції, яка була спадщиною радянського правління. Є сподівання, що

довіра, яку заслужила патрульна поліція, виявиться міцною та послужить прикладом для інших частин розгалуженого апарату державної безпеки [243].

Варто вказати, що, наприклад, у Великобританії поліція перебуває під пильним поглядом громадськості й контролем низки спеціальних органів [182]. В країні існує так звана «концепція поліцейської діяльності за згодою», яка походить від дев'яти «загальних інструкцій», наданих першим поліцейським службам столичної поліції («MPS») у 1829 році. Загальні інструкції іноді називають принципами поліції «Пілі», названими на честь сера Роберта Піла, який був міністром внутрішніх справ під час заснування «MPS» [207]. Згідно з цими принципами, влада поліції залежить від згоди громадськості: якщо громадськість відмовиться від своєї підтримки, поліція втратить свій авторитет. Міністерство внутрішніх справ пояснює, що концепція поліцейської діяльності за згодою «відноситься до повноважень поліції, які випливають із загальної згоди громадськості, на відміну від повноважень держави» [207]. Це не означає згоду окремої особи. Міністерство внутрішніх справ підкреслює, що ніхто не може відкликати свою згоду щодо поліції чи закону.

Означені принципи свідчать, що офіцери повинні визнати, що влада поліції залежить від громадського схвалення та поваги. Вони декларують, що поліцейські повинні застосовувати фізичну силу лише тоді, коли «переконання, поради та попередження виявилось недостатніми для залучення громадськості до співпраці» та забезпечення правопорядку. Офіцери повинні застосовувати «мінімальний ступінь» необхідної фізичної сили. Однак загальні принципи також передбачають, що громадська згода підтримується «не шляхом потурання громадській думці», а шляхом справедливого, неупередженого застосування закону та застосування мінімальної сили» [207; 251].

У кодексі етики Поліцейського коледжу зазначено [199], що для того, щоб продемонструвати чесне застосування закону, поліція повинна діяти прозоро. Поліцейські сили повинні надавати Міністерству внутрішніх справ

звіти про використання своїх повноважень. Відповідно до розділу 34 Закону про реформу поліції та соціальну відповідальність 2011 року [237], вони також повинні надавати громадськості можливість отримувати інформацію про свої місцеві сили та коментувати поліцейську діяльність у своїй місцевості.

Зауважимо, що у більшості територій місцевий поліцейський орган – це прямо обраний політик, який є або поліцейським і кримінальним комісаром («РСС»), або комісаром мера. Вони виконують подвійну роль у поліцейській діяльності за згодою: роль управління, у якій вони встановлюють місцеві пріоритети для свого головного офіцера, і роль підзвітності, у якій вони контролюють ефективність своїх сил. Один із способів, за допомогою якого громадськість може притягнути до відповідальності місцевий поліцейський орган та мерів за роботу поліції в їхніх районах, – це голосування на виборах. Такі вибори відбуваються кожні чотири роки. Стандартна тривалість повноважень мера також становить чотири роки [251].

В Україні існує схожа практика: «Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Київська та Севастопольська міські ради, обласні, районні та міські ради мають право за результатами оцінки діяльності органу поліції на території відповідно Автономної Республіки Крим, міст Києва та Севастополя, відповідної області, району або міста своїм рішенням прийняти резолюцію недовіри керівнику відповідного органу (підрозділу) поліції, що є підставою для звільнення його із займаної посади», «керівники територіальних органів поліції звільняються з посад керівником поліції за погодженням з Міністром внутрішніх справ України» [152]. Тобто фактично громадськість забезпечена можливістю впливу на діяльність органу поліції відповідної території, однак вкрай неефективний спосіб. Адже, по-перше, громадяни безпосередньо не обирають очільника поліції; по-друге, рішення про прийняття резолюції недовіри керівнику органу (підрозділу) поліції може бути прийнято не раніше, ніж через один рік після його призначення на

посаду та вважається таким, якщо за нього проголосувало не менше двох третин від складу депутатів рад [152].

Також окремо зауважимо, що у ході проведення цього дослідження, нами виявлено, що громада загалом обмежена в можливості проаналізувати ефективність діяльності поліції, адже публічна інформація щодо цього відсутня.

Знову ж таки, наприклад, у Великобританії це питання постало ще у дев'яностих роках. І першочергово його вирішенням займались науковці. Протягом десяти років було проведено чимало досліджень та висунуто багато різних гіпотез. Одну з таких запропонував Стокдейл і його колеги [246], які використовували кримінологічну теорію та економічні методи для оцінки відносної ефективності поліцейських послуг. Вони дійшли висновку, що зі збільшенням розміру поліцейських служб понад певний рівень вони зазвичай стикаються або зі зростанням масштабу – зменшення ефективності, або якщо зменшувати кількість поліцейських – знижується технічна ефективність, або наявним є поєднанням обох факторів. Це був надзвичайно важливий висновок у контексті організаційної структури поліції та розподілу ресурсів, який свідчить про те, що існує оптимальний розмір поліцейської організації, і він досягається за відносно низького мінімального ефективного масштабу чи за низької кількості поліцейських [224, с. 4].

Використання, наприклад, рівня злочинності як показника результатів діяльності поліції доволі часто критикується, оскільки такий підхід відображає лише невелику частку злочинів, які насправді відбуваються в суспільстві [233]. Багато досліджень (наприклад, Брага і Вайсбурд[195]) показали, що на зафіксовану статистику злочинності впливають розсуд поліції та їхні практики реєстрації. Основна слабкість у використанні агрегованих даних для аналізу ефективності поліції полягає в необхідності покладатися на загальні дані, які надаються поліцією [208]. Труднощі в інтерпретації досліджень і невідповідності між ними ускладнюють оцінку статистичного підходу у вивченні ефективності поліції [224]. Однак, влітку

2021 року уряд Великобританії почав вимірювати «національну злочинність і поліцейські заходи» [238].

Власне програма перевірки «PEEL» [236] – це оцінка ефективності, дієвості та законності поліції в Англії та Уельсі. Вона була започаткована ще у 2014 році, але у 2021 році зазнала суттєвих змін. Рамку оцінювання «PEEL» було оновлено, щоб відобразити поточні пріоритети в поліцейській діяльності, а саме: перевірити більше аспектів керівництва силами на всіх рівнях; посилити увагу громадськості до того, чи досягають сили результатів для суспільства, які роблять громади безпечнішими; і перевірити, як сили забезпечують утримання новоприйнятих в організацію та як вони розвивають лідерів на передовій лінії [236].

Ефективність поліції вимірюється за низкою показників, серед яких, наприклад, наскільки правоохоронні органи вміють справедливо, належно та шанобливо ставитися до громадськості; наскільки ефективні сили у запобіганні та стримуванні злочинності, антисоціальної поведінки і зниженні вразливості; наскільки добре поліція розслідує злочини; наскільки добре поліція захищає вразливих людей; наскільки ефективно поліція перевіряє своїх офіцерів і персонал, а також захищає інформацію, якою володіє, і бореться з потенційною корупцією [236].

Отже, наявність методик вимірювання ефективності діяльності поліції є нагальним викликом про вирішення якого безпосередньо йдеться у нормах Закону України «Про Національну поліцію». Проте як виконуються ці нормативи та які існують наслідки від її реалізації громадськості допоки невідомо.

Ми підтримуємо раніше наведену думку, що оцінка ефективності діяльності працівників Національної поліції може здійснюватися за чотирма напрямками: 1) результати зовнішнього опитування; 2) оцінка бізнес-середовищем ефективності поліцейської діяльності; 3) результати внутрішнього опитування; 4) результати виконання пріоритетних завдань [107, с. 73].

Відповідно, на нашу думку, стаття 11 Закону України «Про Національну поліцію» має зазнати оптимізаційних змін. Пропонуємо доповнити цю статтю частиною 5 та викласти її у такій редакції:

«Інші показники ефективності діяльності поліції оцінюються на основі єдиної методики її проведення, яка затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства внутрішніх справ».

Зауважимо, що до категорії «інші показники ефективності діяльності поліції» слід відносити основні статистичні показники (час, за який поліція прибуває на місце події після виклику; швидкість обробки звернень громадян до служби «102»; відсоток розкритих злочинів від загальної кількості зареєстрованих; кількість проведених профілактичних заходів та їх результативність; кількість скарг на дії поліції, пов'язані з порушенням прав людини тощо).

За умов оприлюднення такої інформації (не тільки результатів соціологічного опитування думки громадян, а у вияві уніфікованого звіту), на нашу думку, буде забезпеченою можливість підсилення ролі громадського нагляду, що сприятиме не тільки ідентифікації проблемних аспектів у роботі поліції, а й надасть можливість громаді формувати власні висновки про стан виконання поліцією своїх зобов'язань на території їхнього обслуговування.

Щодо зазначеного варто зауважити, що стаття 86 Закону України «Про національну поліцію» містить вказівку про те, що керівник поліції та керівники територіальних органів поліції раз на рік готують та опубліковують на офіційних веб-порталах органів поліції звіт про діяльність поліції [152]. Зокрема ми переконані, що актуально розширити зміст (складові) щорічного звіту про діяльність поліції та територіальних органів поліції або започаткувати норму, яка встановлюватиме обов'язок оприлюднення уніфікованих показників ефективності діяльності органів поліції на відповідній території обслуговування. Наприклад, частина 2 статті 86 може бути викладеною у такій редакції:

«Щорічний звіт про діяльність поліції та територіальних органів поліції повинен містити аналіз ситуації зі злочинністю в країні чи регіоні відповідно, інформацію про заходи, які вживалися поліцією, та результати цих заходів, інформацію про виконання пріоритетів, поставлених перед поліцією та територіальними органами поліції відповідними поліцейськими комісіями, а також уніфіковані показники ефективності діяльності органів поліції, включно з інформацією про ключові проблеми та ризики в діяльності органів поліції та заходи, спрямовані на їх вирішення».

У завершення порушених питань, вбачаємо також доцільним нормативно закріпити перелік ефективних прийомів і засобів спілкування з населенням, зокрема, створити в територіальних органах поліції громадські ради, до яких будуть входити представники громадських організацій, органів місцевого самоврядування, представники великих житлових комплексів, керівники волонтерських груп і молодіжних організацій. Саме у такій співпраці слід розробляти плани охорони громадського порядку та законності. Вважаємо, що доцільно повернутися до питання добровільного залучення громадян до охорони правопорядку шляхом матеріального заохочення. Необхідно запровадити й висвітлення планів діяльності територіальних органів поліції, а також розглянути питання щодо створення незалежної комісії з розгляду скарг на діяльність поліцейських. Це пов'язано не тільки з різноманітністю тих функцій, які здійснює поліція, а й з істотною відмінністю правосвідомості населення в різних регіонах країни та в міських і сільських жителів [84, с. 83].

До речі, самі представники поліції проти запровадження системного громадського контролю за діяльністю поліції та відстоювання інтересів громадськості шляхом створення Громадської Ради. Позиція поліції свого часу полягала в наступному: вимога на створення Громадських Рад поширюється виключно на ті центральні органи виконавчої влади, які одночасно формують та реалізують державну політику (із-за наявності

сполучника «та»), а поліція тільки її реалізує [168]. Однак таке обґрунтування є занадто «суб'єктивним».

Окрім того, з метою формування об'єктивної громадської думки про діяльність поліції слід щорічно розробляти комплекс заходів, а також мати довгострокову стратегію інформування, виховання населення та подальшої співпраці з населенням [84, с. 84].

Отже, можемо узагальнити, що вирішення загальних проблем функціональності органів Національної поліції сприятиме удосконаленню процедур здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України, однак не забезпечить системної його оптимізації. У цьому контексті варто вести мову про конкретні законодавчі зміни до адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України.

Як зауважив С. Пенюков, багаторічний досвід практичної експлуатації баз даних та створених на їх основі поліцейських обліків дозволяє визначити їх головні недоліки: неузгодженість під час створення та впровадження різних інформаційних банків даних; дублювання збирання та перероблення інформації різними галузевими службами і на різних рівнях; чисельність і недосконалість первинних облікових документів; слабкий інформаційний зв'язок між обліково-реєстраційними, оперативно-розшуковими і довідковими фондами різних служб; недостатня повнота і достовірність даних; несвоєчасне надходження користувачам оперативно-службової інформації через недосконалість технології надання відомостей в банки даних і неналежного використання сучасних способів комп'ютерної техніки та зв'язку; застарілість технічних і програмних комплексів органів і підрозділів Національної поліції України, переважна більшість яких виробила свій ресурс; недосконалість організаційно-кадрового забезпечення інформаційних підрозділів Національної поліції України і галузевих служб; нераціональне використання відповідного фінансування на підтримку та

розвиток інформаційної системи; недосконалість та неврегульованість нормативно-правової бази інформаційних баз даних [110, с. 273].

Деякі з означених проблем вже мають своє вирішення (навіть часткове є позитивним результатом), проте окремі з таких досі є актуальними. Зокрема, нормативно-правова база діяльності поліції є досі є недосконалою стосовно використання інформаційних баз. Також можна виділити, що підрозділи національної поліції стосовно вміння використовувати інформаційні бази не зовсім професійно підготовлені для повсякденного їх використання. У зв'язку із специфікою роботи поліцейських, інформаційна база має оновлюватись майже кожену хвилину, але через застарілість технічного обладнання, самої системи баз даних, можуть виникати технічні проблеми, які також уповільнюють оперативну діяльність поліції. Розвиток інформаційно-аналітичних систем сприяв створенню інформаційно-аналітичних підрозділів майже за всіма напрямками діяльності Національної поліції України, тому їх можна називати молодими підрозділами Національної поліції України, які і по сьогоднішній день розвиваються. До прикладу, у Харківському національному університеті внутрішніх справ постійно ведеться робота по підвищенню кваліфікації фахівців із протидії кіберзлочинам, а із 2024 навчального року мала розпочати своє існування спеціальність номер 126 «Інформаційні системи та технології». Все це свідчить про актуальність проблеми підготовки фахівців з інформаційних технологій для поліції і подальший розвиток інформаційних технологій у підрозділах Національної поліції України [70, с. 88].

Також актуальним є врегулювання питання формування та доступу до інформаційних ресурсів різними відомствами (структурами); створення та запровадження нових інформаційно-пошукових систем, призначених насамперед для запобігання конкретним злочинам; вдосконалення наявних інформаційно-пошукових систем, наприклад, інформаційної системи біометричної ідентифікації осіб; забезпечення дотримання законності (прав

людини) під час використання інформаційно-пошукових систем тощо [164, с. 50].

Декілька положень варто навести і про окремі недоліки під час роботи з системою «ЦУНАМІ»:

– операторами лінії «102» є звичайні цивільні особи, а не особовий склад Національної поліції України. Через те, що оператори цієї лінії проходять лише так звані курси тривалістю 2 місяці, не всі, але деякі з них, приходячи на роботу, не розуміють деяку специфіку в роботі поліцейського, оператори зазвичай виконують функцію психолога, основне завдання якого полягає в заспокоєнні заявника, переконанні залишитися на місці події та очікувати на приїзд патрульних поліцейських. Для того щоб точніше визначати характер обставин події й тактику поведінки поліцейських, почали впроваджувати так званих помічників диспетчерів, такими помічниками є найбільш підготовлені патрульні поліцейські, які допомагають диспетчерам правильно та точно надавати завдання патрулям [33, с. 303];

– встановлення зв'язку між оператором та екіпажем патрульної поліції, адже він забезпечується лише за допомогою звичайних SIM-карток мобільного оператора «Київстар». На перший погляд, може здатися, що це не є недоліком, а навіть позитивною якістю, адже мобільні оператори зазвичай забезпечують так званий «найшвидший інтернет», легкість у передачі інформації. Однак ці плюси є доволі сумнівними, адже через перенавантаженість під час роботи мобільних операторів, особливо на великі свята, інформація може передаватися набагато повільніше або не передаватися взагалі, а без вчасної передачі інформації між диспетчером та патрулем неможливе вчасне реагування на правопорушення. Зниження швидкості обміну інформацією відбувається через те, що звичайні мобільні оператори надають послуги в цьому разі як поліцейським, так і звичайним пересічним громадянам [33, с. 303];

– користування звичайними SIM-картками патрульними є те, що ці картки не мають високого рівня захищеності від витоку інформації, що

дозволяє правопорушникам безперешкодно потрапляти до інформаційних баз даних Національної поліції України [72, с. 14–36]. Для вирішення цієї проблеми, необхідно замість звичайної SIM-картки створити спеціальну SIM-картку з багатоступеневим рівнем захисту, яка б при цьому використовувалась лише в діяльності поліцейських [33, с. 304];

– вбудований у «ЦУНАМІ» GPS-навігатор доволі часто працює дуже некоректно. Для встановлення місцезнаходження адреси події, у наданому диспетчером завданні, патрульні дуже часто використовують особисті гаджети. Знову ж таки, зазначені проблеми організаційно-контролюючого характеру в роботі мобільної частини комплексу «ЦУНАМІ» у свої більшості пов'язані з технічною підтримкою мобільного оператора «Київстар» [48];

– відсутність можливості розміщення фото потенційних правопорушників, а точніше тих, які не були спіймані «на гарячому», у системі «ЦУНАМІ», замінюється обліком фото, та іншої необхідної службової інформації за допомогою оболонки «Viber» на особистих смартфонах поліцейських. Використання незахищених оболонок може призвести та вже призводило до витoku службової інформації. Тому виникає необхідність розміщення такої фототеки на захищеній мобільній частині комплексу «ЦУНАМІ» [48].

Окремо варто зауважити, що оператори лінії «102» все ж таки не є психологами за освітою, проте нагадаємо, що відповідна посада була б доречною в контексті порушених питань, адже означене є актуальним як з причин необхідності підтримки заявників (у конкретних випадках), так і протидії професійному вигоранню.

До речі, для підвищення професійності операторів варто нормативно визначити обов'язок таких вільно володіти не тільки англійською мовою, а й мовою національних меншин (актуально для відповідних територій). Таке положення має міститись в Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції

України. Зокрема пропонуємо пункт 6 розділу «III. Організація роботи підрозділів ГУНП та їх посадових осіб, уповноважених на приймання і реєстрацію заяв і повідомлень про правопорушення або події та реагування на них» викласти у такій редакції:

«6. Прийняття викликів працівниками підрозділу “102” здійснюється державною мовою, а за бажанням заявника та за наявності в працівника відповідних знань – тією мовою, якою розмовляє заявник. Володіння працівниками підрозділів “102” англійською мовою на рівні B2 є обов’язковим».

Також актуально вказати, що працівники підрозділів «102» мають бути забезпечені нормативно визначеними алгоритмами дій у випадку реагування на факти гендерно-обумовленого насильства, розмови з неповнолітніми та психічно хворими особами. Адже, на наш погляд, «заспокоїти заявника та поінформувати його про виїзд наряду поліції» чи «запропонувати постраждалій особі (іншій особі) обрати безпечне місце та очікувати приїзду наряду поліції» [135] навряд чи можна розглядати як достатній мінімум для надання допомоги постраждалим.

Щодо організаційного аспекту, з-поміж іншого доцільно виділити те, що ми прибічники думки, згідно з якою організувати і проводити аналітичні та кримінологічні дослідження з актуальних питань забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності в межах реалізації організаційно-аналітичної функції управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві доцільно не лише спільно з іншими підрозділами поліції, а й із закладами вищої освіти зі специфічними умовами навчання та науково-дослідними установи Міністерства внутрішніх справ України. Відповідні зміни потрібно внести до Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної

поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві [18].

Зокрема пропонуємо у розділі «ІІІ. Функції УОАЗОР» пункт 2 частини 2 викласти у такій редакції:

«2) організація і проведення спільно з підрозділами ГУ, ЗВО зі специфічними умовами навчання, науково-дослідними установами МВС України аналітичних і кримінологічних досліджень з актуальних питань забезпечення публічної безпеки й порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності».

З огляду на відсутність єдиного підходу до правового закріплення та розподілу повноважень відділів і секторів підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування у різних головних управліннях Національної поліції, доречною є думка С. Васюк щодо доцільності прийняття Типового положення про розподіл повноважень між структурними підрозділами управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції. Це має не тільки теоретичне, а й практичне значення, оскільки сприяє удосконаленню адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України, формуванню їх оптимальної внутрішньої організаційної структури та ефективності діяльності. Вчена також акцентує на потребі змінити розподіл управлінських повноважень щодо управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції шляхом надання координаційних функцій щодо цих підрозділів заступникові начальника головного управління Національної поліції (який координує та контролює діяльність підрозділів превентивної діяльності) [18, с. 158–176].

Таким чином, як підсумок порушених питань можемо узагальнити, що:

– у межах загальних проблем належної функціональності органів поліції слід виокремити: 1) відсутність системності реформування органів

Національної поліції; 2) брак фінансового забезпечення; 3) практична відсутність у громади можливості впливати на діяльність органу поліції відповідної території, а також здійснювати громадський нагляд за її ефективністю; 4) кадровий дефіцит, 5) інертність впровадження передових практик здійснення правоохоронної діяльності тощо;

– конкретні проблеми належного врегулювання особливостей інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України об'єктивуються через якість відомчого нормативно-правового забезпечення означеної діяльності. Розв'язати ці проблеми можливо шляхом внесення змін і доповнень до основних актів організації діяльності управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві та їх складових;

– вкрай важливо надалі оптимізувати технологічну інфраструктуру та залучати якомога більше коштів на її розвиток, що може бути реалізовано не тільки у спосіб міжнародної допомоги, а й шляхом залучення приватного сектору.

Висновки до Розділу 3

1. Зауважено, що використання аналітики даних і алгоритмів для поліцейської діяльності має численні потенційні переваги, але також несе в собі значні ризики, включно з упередженістю. Йдеться зокрема про несправедливу дискримінацію на підставі захищених характеристик, реальне чи очевидне спотворення процесу прийняття рішень або результати та процеси, які систематично є менш справедливими щодо окремих осіб у певній групі.

2. Констатується, що пристрої та технології, які колись, можливо, використовувалися як засоби для спрощення повсякденного життя,

перетворилися на потужні інструменти, які дозволяють правоохоронним органам, в тому числі і поліції, точно визначати їхні ресурси, запобігати злочинам і створювати систему профілактичних заходів. Хоча ці інструменти мають величезну користь як для підвищення ефективності роботи працівників поліції, так і спільнотам, яким вони служать, є наслідки, які поширюються далеко в публічний простір, а також міркування, які необхідно враховувати, щоб запобігти неправильному використанню «розумних» даних та порушенню громадянських прав. Ці ризики можуть виникати на різних етапах інформаційно-аналітичної діяльності, а тому правова основа для мінімізації їх проявів має бути належно сформованою. З огляду на це в останні десятиліття в рамках різноманітних ініціатив, які діють на національних рівнях, були розроблені відповідні додатки у сфері контролю за великими даними.

3. Виявлено, що США на постійній основі прагне до вдосконалення різних інструментів для кращого прогнозування вчинення майбутніх злочинів та їх недопущення. Причому громадськість бере активну участь в обговоренні питань і прийнятті рішень щодо того, які інструменти для інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності поліції є належними й доступними для використання.

4. З'ясовано, що попри критику з боку правозахисних організацій США, правоохоронні органи, зокрема органи поліції, використовують штучний інтелект як інструмент для інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності поліції для прогнозування злочинів, обробки масивів інформації, складання звітів, розпізнавання облич тощо. Ще один інструмент, який використовують для більш ефективного інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності поліцейських щодо забезпечення громадської безпеки та порядку, – поліцейське відео. Це почалося як використання матеріалів з приватних камер відео спостереження і переросло в камери, встановлені, здавалося б, на кожному перехресті вулиць. Також за останні

кілька років правоохоронні органи по всій території США оснащують офіцерів натільними камерами для документування взаємодії з громадянами.

5. Доведено, що питання конфіденційності та громадянської свободи критично пов'язані з прогностичною поліцейською діяльністю, і їх необхідно вирішувати шляхом створення чітких правових рамок для використання таких технологій.

6. Встановлено, що Німеччина також використовує програмне забезпечення для інтелектуальної поліцейської служби, зокрема у сфері прогнозування. Наразі активно розробляють механізми оптимізації ІТ-архітектури поліції, які підкріплені належним фінансовим забезпеченням. У цій країні функціонує «P20» – проект організаційного розвитку, спрямованого на цифрову трансформацію роботи поліції. Основні його постулати зосереджені на: 1) доступності актуальної інформації для кожного співробітника в межах його компетенції; 2) належному захисті даних за допомогою передових технологій; 3) оптимізації процедур використання ресурсів та економії часу. Уточнено, що функціонально цей проект передбачає наявність централізованої бази даних, доступ до окремої інформації з якої можуть мати не лише представники поліції, а й інші зацікавлені сторони, однак за потреби і в порядку, визначеному законодавством. Важливо, що ця система є мультидисциплінарною, тобто передбачає можливість надання значної кількості послуг для її користувачів.

7. Узагальнено, що ідея «P20 є стійкою та функціонуючою. Додаткові процедури поліцейської обробки даних наразі хоч і поступово, однак стандартизуються, модернізуються та стають доступними для спільного використання.

8. Визначено, що Франція та Італія так само використовують різні програми для більш ефективної поліцейської діяльності у сфері прогнозування злочинності за допомогою її аналізу. Особливістю їхнього досвіду слід вважати те, що розробка та надання в користування цих програм поліції здійснюється приватним сектором.

9. З'ясовано, що поліція в Нідерландах з 2014 року активно використовує програми аналізу та прогнозування, які опрацювавши масиви інформації формують закономірності, посилена увага до яких забезпечує можливість більш ефективної боротьби зі злочинністю.

10. Констатовано, що досвід США, Німеччини, Франції, Італії, Латвії, Нідерландів демонструє успішне використання передових технологій для інформаційного забезпечення поліції. Наприклад, аналітичні платформи на основі штучного інтелекту, великі дані («BigData») та інструменти для прогнозування злочинів («predictivepolicing») продемонстрували доволі непогані результати в контексті оптимізації та забезпечення більш ефективної діяльності поліції. В багатьох зарубіжних країнах створено спеціалізовані центри обробки інформації (наприклад, криміналістичні лабораторії або центри моніторингу), що централізують дані з різних джерел (камер спостереження, баз даних, соціальних мереж, телефонних розмов) і дозволяють швидко приймати рішення. Така інтеграція полегшує роботу правоохоронців та сприяє точному прогнозуванню криміногенних ситуацій. Зауважено, що інформаційний обмін через Інтерпол, Європол та інші міжнародні організації є важливою частиною глобальної системи безпеки. Україна може вдосконалити свою участь у цих системах, що сприятиме підвищенню якості аналізу міжнародних загроз. Крім зазначеного, в Україні є нагальна потреба в інтеграції різних баз даних: від реєстрів правопорушень до баз камер відеоспостереження та мобільного зв'язку. Використання європейського досвіду побудови інформаційних хабів може значно поліпшити взаємодію між різними підрозділами поліції та державними установами.

11. Доведено, що важливою умовою для ефективної адаптації зарубіжного досвіду є навчання поліцейських новим технологіям і методам аналітики. Запозичення програм підготовки, зокрема через міжнародні освітні обміни, може підвищити ефективність роботи українських поліцейських.

12. Визначено, що адаптація зарубіжного досвіду інформаційно-аналітичного забезпечення до діяльності Національної поліції України в контексті планово-стратегічного підходу до оптимізації процедур збору й опрацювання даних, впровадження передових інноваційних технологій як інструментів діяльності поліції, а також розширення меж для участі громадськості в питаннях удосконалення управлінських рішень дозволить підвищити ефективність роботи вітчизняних правоохоронних органів, зменшити рівень злочинності й поліпшити безпеку громадян. Констатується, що для України актуальним є впровадження сучасних аналітичних платформ, інтеграція інформаційних систем та підвищення рівня кваліфікації поліцейських у сфері інформаційної аналітики.

13. Звернено увагу на проблематику ідентифікації змісту категорії «адміністративне законодавство». Запропоновано шляхами вдосконалення адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України, вважати пропозиції щодо вдосконалення адміністративних норм, які нині врегульовують суспільні відносини в означеній та суміжних сферах.

14. Уточнюється, що запропонований розподіл на «точкове» та «комплексне» досить легко пояснити. Зокрема за загальним правилом точкові зміни не мають належної результативності без застосування комплексного підходу. Однак з цього правила допустимими є деякі виключення.

15. У межах загальних проблем належної функціональності органів поліції виокремлено: 1) відсутність системності реформування органів Національної поліції; 2) брак фінансового забезпечення; 3) практична відсутність у громади можливості впливати на діяльність органу поліції відповідної території, а також здійснювати громадський нагляд за її ефективністю; 4) кадровий дефіцит, 5) інертність впровадження передових практик здійснення правоохоронної діяльності тощо.

16. Обґрунтовано доцільність доповнення статті 11 Закону України «Про Національну поліцію» частиною 5, яку варто викласти в такій редакції:

«Інші показники ефективності діяльності поліції оцінюються на основі єдиної методики її проведення, яка затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства внутрішніх справ».

17. Зауважено, що до категорії «інші показники ефективності діяльності поліції» слід відносити основні статистичні показники (час, за який поліція прибуває на місце події після виклику; швидкість обробки звернень громадян до служби «102»; відсоток розкритих злочинів від загальної кількості зареєстрованих; кількість проведених профілактичних заходів та їх результативність; кількість скарг на дії поліції, пов'язані з порушенням прав людини тощо). Оприлюднення такої інформації (не лише як результатів соціологічного опитування думки громадян, а й у вигляді уніфікованого звіту) дасть змогу посилити роль громадського нагляду, що сприятиме ідентифікації проблемних аспектів у роботі поліції, а також надасть можливість громаді формувати власні висновки про стан виконання поліцією своїх зобов'язань на території їхнього обслуговування.

18. Запропоновано частину 2 статті 86 Закону України «Про Національну поліцію» викласти в такій редакції:

«Щорічний звіт про діяльність поліції та територіальних органів поліції повинен містити аналіз ситуації зі злочинністю в країні чи регіоні відповідно, інформацію про заходи, які вживалися поліцією, та результати цих заходів, інформацію про виконання пріоритетів, поставлених перед поліцією та територіальними органами поліції відповідними поліцейськими комісіями, а також уніфіковані показники ефективності діяльності органів поліції, включно з інформацією про ключові проблеми та ризики в діяльності органів поліції та заходи, спрямовані на їх вирішення».

19. Констатується, що вирішення загальних проблем функціональності органів Національної поліції сприятиме вдосконаленню процедур здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України, однак не забезпечить системної його оптимізації.

20. Розкрито проблему практичної експлуатації баз даних та створених на їх основі поліцейських обліків. З'ясовано, що нині актуально вирішити питання: 1) недосконалості їх нормативно-правового забезпечення; 2) компетентності співробітників щодо їхнього використання; 3) технічних проблем; 4) запровадження нових інформаційно-пошукових систем тощо.

21. Звернено увагу на окремі недоліки під час роботи з системою «ЦУНАМІ», а також наведено шляхи виправлення окремих з таких.

22. Зауважено, що оператори лінії «102» не є психологами за освітою, проте відповідна посада була б доречною в контексті порушених питань, адже означене є актуальним як з причин необхідності підтримки заявників (у конкретних випадках), так і протидії професійному вигоранню.

23. Для підвищення професійності операторів запропоновано нормативно визначити їх обов'язок вільно володіти не лише англійською мовою, а й мовою національних меншин (актуально для відповідних територій). Доведено доцільність пункт 6 розділу III «Організація роботи підрозділів ГУНП та їх посадових осіб, уповноважених на приймання і реєстрацію заяв і повідомлень про правопорушення або події та реагування на них» Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України викласти в такій редакції:

«6. Прийняття викликів працівниками підрозділу “102” здійснюється державною мовою, а за бажанням заявника та за наявності в працівника відповідних знань – тією мовою, якою розмовляє заявник. Володіння працівниками підрозділів “102” англійською мовою на рівні B2 є обов'язковим».

24. Наголошено, що працівники підрозділів «102» мають бути забезпечені нормативно визначеними алгоритмами дій у випадку реагування на факти гендерно-обумовленого насильства, розмови з неповнолітніми та психічно хворими особами.

25. Запропоновано в розділі III «Функції УОАЗОР» Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві пункт 2 частини 2 викласти в такій редакції:

«2) організація і проведення спільно з підрозділами ГУ, ЗВО зі специфічними умовами навчання, науково-дослідними установами МВС України аналітичних і кримінологічних досліджень з актуальних питань забезпечення публічної безпеки й порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства та держави, протидії злочинності».

26. Узагальнено, що вкарай важливо надалі оптимізувати технологічну інфраструктуру та залучати якомога більше коштів на її розвиток, що може бути реалізовано не тільки у спосіб міжнародної допомоги, а й шляхом залучення приватного сектору.

27. Констатується, що конкретні проблеми належного врегулювання особливостей інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України об'єктивуються через якість відомчого нормативно-правового забезпечення означеної діяльності.

ВИСНОВКИ

У **висновках** представлено результати проведеного комплексного аналізу щодо перспектив і стану розвитку адміністративно-правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. Основні з них такі:

1. Доведено, що інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції охоплює комплекс заходів і процесів, спрямованих на збір, обробку, аналіз і використання інформації з метою ефективного управління поліцейськими ресурсами, планування та координації дій. Основні характеристики цього забезпечення включають: 1) збір інформації щодо кримінальної ситуації, порушень громадського порядку, а також статистичних даних щодо діяльності власне поліції; 2) обробку інформації, зокрема її класифікацію, сортування та систематизацію, щоб забезпечити зручний доступ і подальше використання; 3) аналіз даних, який дозволяє виявити закономірності, тенденції та проблеми задля використання отриманих результатів під час формулювання стратегій та прийняття управлінських рішень, розроблення стратегій і тактик дій, планування операцій, а також для внесення пропозицій щодо вдосконалення поліцейської діяльності; 4) моніторинг та оцінку результатів діяльності органів поліції для визначення ефективності заходів і потреб у подальшому коригуванні; 5) забезпечення доступності й конфіденційності інформації для відповідних користувачів, ураховуючи рівні доступу до такої інформації; 6) співпрацю з іншими правоохоронними органами й державними інституціями для обміну інформацією (зокрема оперативною) та спільного розслідування складних кримінальних справ.

2. Встановлено, що інформаційно-аналітичне забезпечення органів поліції є не лише ланкою механізму реалізації правоохоронних функцій, а й способом спілкування із зацікавленими суб'єктами, засобом підвищення ефективності й легітимності діяльності правоохоронної системи загалом.

Виокремлено такі його особливості: 1) дозволяє поліції діяти на випередження та приймати ефективні управлінські рішення на підставі аналітичних висновків; 2) формує цілісну картину оперативної ситуації, пропонує рекомендації або рішення, що відповідають конкретним запитам або ситуаціям; 3) забезпечує інтеграційне управління даними; 4) є допоміжним елементом системи управління ризиками; 5) інформаційно-аналітична система має інтуїтивно зрозумілий і легкий у використанні інтерфейс, що відповідає потребам користувачів у реальному часі; 6) має організований і послідовний характер функціонування, що включає повне регламентування процесів аналізу; 7) мінімізує ризик виникнення упереджених суджень або особистих інтересів виконавців.

3. Розкрито диференційні характеристики завдань і функцій підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України з визначенням їх кореляційного взаємозв'язку. Визначено, що досліджувані завдання є чіткими та конкретними діями або безперервною діяльністю, які впливають з відповідних функцій поліції і які є необхідними для реалізації для досягнення мети їх функціонування. Порівняльний аналіз завдань підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України дозволив встановити, що центральний і регіональний рівень його здійснення є взаємопов'язаними ланками однієї системи забезпечувального процесу, диференціація сфер відповідальності яких дозволяє ефективно вирішувати поставлені завдання.

4. Доведено, що адміністративно-правове регулювання забезпечує цілісність та ефективність правового впливу на процес реалізації інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції на центральному й регіональному рівнях; слугує гарантією того, що сформовані нормативи є практично дієвими та законними, відповідають сучасним процесам розвитку цієї сфери. Обґрунтовано, що його місце в системі правових засад інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності

органів Національної поліції України визначене специфічними теоретико-правовими характеристиками, оскільки: 1) за юридичною природою це самостійний процес врегулювання питань належного здійснення означеної діяльності, що передбачає видання нормативно-правових та індивідуальних актів, учинення юридично значущих інших адміністративних дій; 2) за сутністю цей процес об'єктивує наявність диференційних відмінностей між нормативно-правовим забезпеченням (видання актів різної юридичної сили) та процесом реалізації його результатів.

5. Визначено, що адміністративно-правове регулювання діяльності з моніторингу оперативної обстановки й аналізу ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування органів Національної поліції здійснюється на підставі норм адміністративного законодавства, що визначають повноваження та компетенцію уповноважених суб'єктів з метою забезпечення законності й дисципліни в процедурах їхнього здійснення, а також належного рівня публічної безпеки та порядку. Констатовано, що основна мета адміністративно-правового регулювання такої діяльності об'єктивується через створення комплексного адміністративно-правового механізму, здатного створити всі необхідні ресурсні, правові, організаційні та інші умови для досягнення аналітично-контрольних цілей функціонування управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, які є структурними підрозділами головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях і м. Києві.

6. З'ясовано, що адміністративно-правові засади організації діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» органів поліції характеризуються подвійним сутнісно-концепційним змістом. З одного боку, їхня система репрезентує наявність централізованої моделі управління, яка передбачає координованість дій оперативного характеру, їхню процедуралізацію та стандартизованість. Водночас, з іншого боку, наявні гнучкість, адаптивність і відносна автономія щодо прийняття ними окремих

рішень, що зумовлено необхідністю врахування специфіки обставин та унікальності кожного виклику для мінімізування можливості виникнення інформаційних розривів.

7. Доведено, що прийом повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» та оперативне реагування на них – два самостійні, але взаємопов’язані процеси, що мають власну систему процедурних складових, без дотримання яких ефективність функціонування правоохоронної системи ставиться під сумнів, адже: по-перше, від отриманої інформації, яку з’ясував і зареєстрував оператор, залежить не лише розподіл сил та засобів поліції, а й своєчасність реагування на подію, оскільки від того, який встановлюється пріоритет для конкретного повідомлення, залежить швидкість оперативного реагування на нього чи відсутність такого загалом; по-друге, від того, як координується діяльність суб’єктів оперативного реагування на повідомлення від заявника, залежить не лише фактичний збір даних про подію чи фіксація наявності правопорушення, а й судово-процесуальний аспект вирівнювання балансу соціальної справедливості; по-третє, від того, як підрозділи оперативного реагування здійснюють свою діяльність, залежить подальше інформаційне забезпечення інших зацікавлених чи уповноважених суб’єктів, хід їхніх дій і результат вирішення конкретної ситуації.

8. Констатовано, що досвід США, Німеччини, Франції, Італії, Латвії, Нідерландів демонструє успішне використання передових технологій для інформаційного забезпечення поліції. Наприклад, аналітичні платформи на основі штучного інтелекту, великі дані («Big Data») та інструменти для прогнозування злочинів («predictive policing») продемонстрували доволі непогані результати в контексті оптимізації та забезпечення більш ефективної діяльності поліції. Визначено, що адаптація зарубіжного досвіду інформаційно-аналітичного забезпечення до діяльності Національної поліції України в контексті планово-стратегічного підходу до оптимізації процедур збору й опрацювання даних, впровадження передових інноваційних

технологій як інструментів діяльності поліції, а також розширення меж для участі громадськості в питаннях удосконалення управлінських рішень дозволить підвищити ефективність роботи вітчизняних правоохоронних органів, зменшити рівень злочинності й поліпшити безпеку громадян.

9. Запропоновано шляхами вдосконалення адміністративного законодавства, що регулює особливості інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України, вважати пропозиції щодо вдосконалення адміністративних норм, які нині врегульовують суспільні відносини в означеній та суміжних сферах. У межах загальних проблем належної функціональності органів поліції виокремлено:

- 1) відсутність системності реформування органів Національної поліції;
- 2) брак фінансового забезпечення;
- 3) практична відсутність у громади можливості впливати на діяльність органу поліції відповідної території, а також здійснювати громадський нагляд за її ефективністю;
- 4) кадровий дефіцит;
- 5) інертність впровадження передових практик здійснення правоохоронної діяльності тощо.

Зауважено, що конкретні проблеми належного врегулювання особливостей інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України об'єктивуються через якість відомчого нормативно-правового забезпечення означеної діяльності. Розв'язати ці проблеми можливо шляхом внесення змін і доповнень до основних актів організації діяльності управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві та їх складових.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адміністративне право України (Загальна частина) : навч. посіб. / [О. І. Остапенко, М. В. Ковалів, С. С. Єсімов та ін.]. 2-ге вид., допов. Львів : СПОЛОМ, 2021. 616 с.
2. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2 т. / [ред. кол. : В. Б. Авер'янов (голова)]. Київ : Юрид. думка, 2004. Т. 1. Загальна частина. 584 с.
3. Аналіз ефективності. *Eionet.europa.eu* : [сайт]. URL: <https://www.eionet.europa.eu/gemet/uk/concept/1818>.
4. Аналітика. *Slovnuk.ua* : [сайт]. URL: <https://slovnuk.ua/index.php?sword=%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0>.
5. Басай О. В. До питання про розвиток вчення про принципи цивільного права. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Юриспруденція. 2018. № 36, т. 2. С. 34–37.
6. Батраченко О. В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Суми, 2017. 218 с.
7. Бодак О. Інформаційно-аналітична діяльність. Правові та політичні аспекти розвідувальної діяльності : залікова работа. Київ : Києво-Могилянська академія, 2019. URL: <http://surl.li/prtrmp>.
8. Бойко І. В. Основні види поліцейської діяльності в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 3, т. 1. С. 117–124.
9. Бойчук Р. П. Правові засади державного регулювання підприємницької діяльності: проблеми формування. *Право та інновації*. 2019. № 4 (28). С. 21–26.
10. Бондар В. С. Інформаційно-аналітичне забезпечення криміналістичної діяльності в процесі досудового розслідування

кримінальних правопорушень, пов'язаних з тероризмом. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2015. Вип. 33, т. 2. С. 137–141.

11. Боняк В. О. Конституційно-правові засади, конституційно-правові основи та конституційно-правові принципи: співвідношення понять. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 2. С. 64–76.

12. Бояринцева М. А. Принципи адміністративного права щодо діяльності публічної адміністрації в країнах Європейського Союзу та Україні. *Право і суспільство*, 2015. № 6.2 (2). С. 115–120.

13. Братель С. Г. Адміністративно-правове регулювання правоохоронної сфери. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави* : тези доп. VII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 листоп. 2018 р.). Харків, 2018. С. 92–94. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/30_11_2018/pdf/42.pdf.

14. Бугайчук К. Л. Організаційна структура державного органу: поняття, типологія та напрями застосування до системи Національної поліції України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2018. № 3 (82). С. 40–54.

15. Бугера С. І. Організаційно-правові питання розвитку державного регулювання в галузі бджільництва України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2007. 219 с.

16. Варенко В. М. Інформаційно-аналітична діяльність : навч. посіб. Київ : Університет Україна, 2014. 417 с.

17. Варій М. Й. Загальна психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 968 с.

18. Васюк С. В. Адміністративно-правовий статус підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України : дис. ... д-ра філос. : 081. Львів, 2022. 216 с.

19. Васюк С. В. Поняття та елементи адміністративно-правового статусу підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України. *Рівень ефективності та необхідність впливу юридичної науки на нормотворчу діяльність та юридичну практику* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Харків, 2022. С. 36–40.
20. Васюк С. В. Роль відділу служби «102» у системі оперативного реагування органів та підрозділів поліції. *Соціально-правові студії*. 2022. Вип. 1, т. 5. С. 46–50.
21. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел.]. Київ; Ірпінь : Перун, 2009. 1736 с.
22. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел.]. Київ ; Ірпінь : Перун, 2003. 1440 с.
23. Великий тлумачний словник сучасної української мови. / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел.]. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.
24. Волянський П. Б. Деякі питання управління надзвичайними ситуаціями мирного типу. *Демократичне врядування*. 2012. № 9. С. 1–5.
25. Гой В. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення антикризового управління корпоративними підприємствами : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Харків, 2018. 238 с.
26. Головка К. В. До питання визначення поняття «адміністративне законодавство України». *Юридичний вісник*. 2021. № 3. С. 49–54.
27. Губанова Т. О. Адміністративно-правові засади організації та функціонування коледжів: порівняльно-правове дослідження : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2018. 34 с.
28. Гула Л., Доліновський Ю. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності оперативних підрозділів у протидії злочинам у сфері економіки. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. Серія :

Юридичні науки. 2018. № 906. С. 136–142. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/sep/18391/22.pdf>.

29. Гумін О. М., Пряхін Є. В. Адміністративно-правове забезпечення: поняття та структура. *Наше право*, 2014. № 4. С. 46–50.

30. Денисюк Д. С. Функції Національної поліції України: поняття та класифікація. *Юридичний науковий електронний журнал*, 2016. № 4. С. 114–117. URL: http://lsej.org.ua/4_2016/32.pdf.

31. Департамент кримінального аналізу у складі кримінальної поліції. *Національна поліція України* : [сайт]. URL: <https://www.npu.gov.ua/pro-policiju/struktura-nacionalnoyi-policiyi/departament-kriminalnogo-analizu>.

32. Домброван Н., Теслюк І. Забезпечення черговими частинами поліції охорони публічної безпеки та порядку. *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. 2019. № 6. С. 70–73. URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/70-73_4.pdf.

33. Дрогвоз С. Є. Позитивні та негативні аспекти використання в діяльності патрульної поліції системи «Цунамі». *Економічна та інформаційна безпека: актуальні питання та інновації* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 4 листоп. 2021 р.) / ДДУВС. Дніпро, 2021. С. 302–305.

34. Енциклопедія кібернетики / відп. ред. В. М. Глушков. Київ : УРЕ, 1973. Т. 2. М–Я. 576 с.

35. Сльникова Г. В., Рябова З. В. Моніторинг як ефективний засіб оцінювання якості загальної середньої освіти в навчальному закладі. *Культура народів Причорномор'я*, 2007. № 115, т. 1. С. 35–43.

36. Єфтеній В. В. Оперативна обстановка як передумова формування оперативних позицій підрозділами стратегічних розслідувань. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №1. С. 311–214. URL: http://lsej.org.ua/1_2020/82.pdf.

37. Єщук О. М. Межі адміністративно-правового регулювання охоронної діяльності в Україні. *Форум права*. 2009. № 2. С. 150–153. URL: <http://www.nbuuv.gov.ua/e-journals/FP/2009-2/09eomdvu.pdf>.

38. Жук Т. І. Адміністративно-правові засади забезпечення взаємодії контрольно-звідувальних органів з іншими суб'єктами сектору безпеки з метою охорони національних інтересів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2021. 230 с.

39. Заброда Д. Г. Адміністративно-правові засади: сутність та зміст. *Адміністративне право і процес*. 2013. № 2 (4). С. 45–51.

40. Загальне адміністративне право: підручник / [І. С. Грищенко, Р. С. Мельник, А. А. Пухтецька та ін.] ; за заг. ред. І. С. Грищенка. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 568 с.

41. Замрига А. В. Адміністративно-правове забезпечення господарської діяльності в Україні : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2021. 450 с.

42. Запорожець Т., Савченко Н. Інформаційно-аналітичне забезпечення державних механізмів запобігання та врегулювання міжнаціональних конфліктів. *Аспекти публічного управління*. 2022. № 10 (6). С. 24–29. URL: <https://doi.org/10.15421/152240>.

43. Зуб В. В. Створення єдиного інформаційного простору правоохоронних органів в умовах упровадження іІр-моделі правоохоронної діяльності в Україні. *Законодавче забезпечення діяльності Бюро економічної безпеки України* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків–Київ, 17 трав. 2021 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський та ін.] ; Нац. акад. внутр. справ. Харків–Київ, 2021. С. 95–97.

44. Іванченко В. В. Адміністративно-правове регулювання економіки в Україні: сучасний стан. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 693–695. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2023/167.pdf.

45. Ігонін Р. В. Поняття адміністративно-правового забезпечення функціонування системи судів загальної юрисдикції. *Адвокат*. 2011. № 1. С. 36–40.

46. Інформація. *Українська бібліотечна енциклопедія* : [сайт]. URL: <https://ube.nlu.org.ua/article/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>.

47. Калайда А. В. Адміністративно-правові засади міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України : дис. ... д-ра філос. : 081. Київ, 2021. 214 с. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/19a95083-6adc-49e5-9d9d-5cafc450809c/content>.

48. Кейс заняття на тему : «Поняття мета й завдання системи централізованого управління нарядами поліції та заходи щодо її удосконалення». Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 20 с. URL: <https://www.lvduvs.edu.ua/uk/karta-dokumentiv/category/244-oazor-2-dni.html?download=1402:9-poniattia-meta-i-zavdannia-systemy-tsentralizovanoho-upravlinnia-nariadamy-politsii>.

49. Кейс заняття на тему : «Ситуаційний центр національної поліції, як організаційна форма взаємодії підрозділів центрального управління поліції для забезпечення координації та управління силами та засобами поліції в разі ускладнення оперативної обстановки або виникнення надзвичайних ситуацій» / [уклад. Н. Дідик]. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 9 с.

50. Кікалішвілі М. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення стратегії й тактики протидії корупційній злочинності. *Правова позиція*. 2019. № 4 (25). С. 173–178. URL: <https://legalposition.umsf.in.ua/archive/2019/4/25.pdf>.

51. Ключові принципи обробки ПД. Бем М., Городиський І. *Захист персональних даних : правове регулювання та практичні аспекти* : наук.-практ. посіб. Київ : К.І.С., 2021. 160 с. URL: <http://zpd.inf.ua/page14.html>.

52. Коваленко А. В. Теоретико-правовий аспект інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності поліції України у сфері протидії злочинності. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 6, т. 2. С. 8–12. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/646668>.

53. Ковальчук Я. Л. Адміністративно-правове регулювання інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції: визначення концепту. *Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 13–14 берез. 2023 р.). Київ : Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2023. С. 131–133.

54. Ковальчук Я. Л. Генетичний аспект спеціальних принципів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2022. № 2 (66). С. 205–209.

55. Ковальчук Я. Л. Детермінація концепту «інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції». *Право і суспільство*. 2023. № 3. С. 542–548.

56. Ковальчук Я. Л. До розуміння терміна «моніторинг оперативної обстановки». *Реформування українського законодавства: проблемні питання та шляхи їх вирішення* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 07–08 лют. 2024 р.). Київ : Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2024. С. 71–73.

57. Ковальчук Я. Л. Досвід США щодо здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції. *KELM*. 2022. № 7 (51). С. 333–337 (Республіка Польща).

58. Ковальчук Я. Л. Завдання підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України: порівняльний аналіз. *Право і суспільство*. 2024. № 2. С. 367–374.

59. Ковальчук Я. Л. Класифікація принципів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції. *Актуальні питання та проблеми правового регулювання суспільних відносин* : матеріали Міжнар.

наук.-практ. конф. (Дніпро, 6–7 берез. 2020 р.). Дніпро : Правовий світ, 2020. С. 77–80.

60. Ковальчук Я. Л. Нормативна об'єктивізація засад здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 739–743.

61. Ковальчук Я. Л. Принципи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9. С. 132–136.

62. Ковальчук Я. Л. Сутність інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції. *Правові новели*. 2023. № 21. С. 332–337.

63. Когут Я. М. Щодо поняття адміністративної поліцейської діяльності. *Митна справа*. 2013. № 5 (2.2). С. 321–326.

64. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06 лип. 2005 р. № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35–36, № 37. Ст. 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.

65. Константинов Д. В. Адміністративно-правові засади діяльності суб'єктів фізичної культури і спорту : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2023. 244 с.

66. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

67. Концепція “100 днів якості Національної поліції України”. *Національна поліція України* : [сайт]. URL: <https://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/1714126>

68. Концепція «100 днів якості Національної поліції»: невиконані обіцянки? *Асоціація українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів (Асоціація УМДПЛ)* : [сайт]. URL:

<https://umdpl.info/police-experts.info/2016/12/29/kontseptsiya-100-dniv-yakosti-natsionalnoji-politsiji/>.

69. Корольова В. В. Функції поліції України як юридична категорія. *Legal Bulletin*. 2022. № 4. С. 69–73. URL: <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2022-04-69-73>.

70. Кочин В. Д., Лучик В. Є. Проблеми та перспективи розвитку інформаційного забезпечення органів національної поліції України. *Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів сектору безпеки і оборони України* : матеріали наук.-практ. конф. / ЛьвДУВС. Львів, 2024. С. 87–88. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3d4de544-808d-4470-b58e-af41a938d28e/content>.

71. Крапивін Є. Реформування поліції: результати, проблеми та виклики. *Центр політико-правових реформ* : [сайт]. URL: <https://pravo.org.ua/blogs/pro-rezultaty-reformy-politsiyi/>.

72. Краснобрижій І. В., Прокопов С. О., Рижков Е. В. Інформаційне забезпечення професійної діяльності : навч. посіб. Дніпро : ДДУВС, 2018. 220 с.

73. Криволапчук В. О., Клименко В. М. Аналіз адміністративно-правових засад діяльності державної служби охорони при МВС України. *Наука і правоохорона*. 2014. № 1. С. 5–11.

74. Кудінов В. А. Проблеми впровадження ситуаційних центрів в органах національної поліції України. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави* : тези доп. VII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 листоп. 2018 р.). Харків, 2018. С.143–145. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/30_11_2018/pdf/69.pdf.

75. Куракін О. М. Особливості предмета правового регулювання. *Часопис Київського університету права*, 2015. № 3. С. 28–33.

76. Ластович Д. М. Місце та значення поліцейських послуг в діяльності національної поліції. *Форум права*. 2016. № 1. С. 141–146. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_1_25.pdf.

77. Легенький М. І. Категоріально-змістовні передумови дослідження адміністративно-правових засад формування і реалізації державної політики у сфері освіти. *Інтернаука*. Серія : Юридичні науки. 2018. № 3 (8). С. 25–31.

78. Литвинов В. А., Козловська Т. А., Жерновий М. М., Овсянюк Д. І. Історія становлення підрозділів кримінального аналізу Національної поліції України. *Актуальні питання та перспективи розвитку кримінального аналізу в правоохоронній системі України* : матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 11 серп. 2022 р.) / [редкол.: С. С. Чернявський, Д. І. Овсянюк, В. В. Корольчук] ; Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2022. С. 113–116.

79. Литовченко П. В. Поняття адміністративно-правового регулювання у сфері комунального господарства. *Митна справа*. 2012. № 2 (80), ч. 2, кн. 2. 130 с.

80. Личенко І. О. Адміністративно-правові засади публічного управління в Україні. *Журнал східноєвропейського права*. 2020. № 78. С. 37–44.

81. Літовченко Б. В., Єдинак В. Ю. Зміни організаційної структури у процесі стратегічного планування діяльності митної служби. *Вісник Академії митної служби України*. 2012. № 2. С. 22–33.

82. Лук'янчиков Є. Д. Методологічні засади інформаційного забезпечення розслідування злочинів : монографія. Київ : Над. акад. внутр. справ України, 2005. 320 с.

83. Лукан О. Аналіз ефективності маркетингової діяльності підприємства. *Вісник Київського державного торговельно-економічного університету*. 2014. № 5. С. 42–51. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2014/05/6.pdf>.

84. Лупало О. А. Оцінка ефективності діяльності національної поліції України: адміністративно-правові аспекти. *Правове регулювання економіки*. 2019. № 18. С. 73–85. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/24_11_2015/2019/ZBD086D0A0NI_PD0A0E_2019_28E284961829stor__-73-85.pdf.

85. Макаренко Л. О. Реалізація права в контексті мети правового регулювання. *Правове регулювання суспільних відносин в умовах демократизації Української держави* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (2012, м. Київ) / [уклад. : Б. В. Новіков, Т. О. Чепульченко, І. П. Голосніченко, В. Ю. Пряміцин] ; НТУУ «КПІ». Київ, 2012. URL: <https://ivpp.kpi.ua/wp-content/uploads/%D0%A0%D0%95%D0%90%D0%9B%D0%86%D0%97%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%AF-D0%9D%D0%9D%D0%AF.pdf>.

86. Макаруч В. В. Теоретико-правове розуміння компетенції та повноважень правоохоронних органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони. *Соціологія права*. 2022. Вип. 3–4 (42–43). С. 51–54.

87. Малиновський В. Я. Державне управління : навч. посіб. Луцьк : Вежа, 2000. 558 с.

88. Мамка Г. Провалена реформа поліції. Факти, які варто не забувати. *Юридична газета*. 2021. 02 червня. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/provalena-reforma-policiyi-fakti-yaki-varto-ne-zabuvati.html>.

89. Манжула А. А., Сокурєнко О. А. Права людини і національна безпека як об'єкт правового захисту. *Юридичний електронний журнал*. 2024. № 6. С. 227–229.

90. Михалко І. С. Поняття принципів політики у сфері виконання кримінальних покарань. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Юриспруденція. 2014. Вип. 9–2 (2). С. 71–72.

91. Молчанов Р. Ю. Досвід оцінки ефективності оперативно-службової діяльності поліції іноземних держав та його впровадження в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2014. № 4. С. 235–243.

92. Моніторинг. *Велика українська енциклопедія* : [сайт]. URL: <https://vue.gov.ua/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3>.
93. Моргунов О. А. Поняття та механізм адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування сфер фізичної культури і спорту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 3. С. 274–277. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2019/72.pdf.
94. Муніципальне право України : підручник / за ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. Київ : Юрінком Інтер, 2001. 352 с.
95. Надьон О. В. Адміністративно-правове забезпечення фінансової безпеки банків: поняття та необхідні ознаки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2016. Вип. 39 (2). С. 17–21.
96. Наконечна І. В. Адміністративно-правовий механізм забезпечення національної безпеки в умовах євроінтеграції: питання теорії і практики : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2023. 408 с.
97. Небеська М. С. Оцінка ефективності діяльності національної поліції України. *Держава та регіони*. Серія : Право. 2019. № 4 (66). С. 92–97. URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/4_2019/18.pdf.
98. Негодченко В. О. Завдання та функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів національної поліції України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 1. С. 154–159.
99. Нормативно-правові засади діяльності Відділу розгляду звернень та забезпечення діяльності комісії з питань розгляду скарг у сфері державної реєстрації Управління державної реєстрації. *Центральне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Київ)* : [сайт]. URL: https://centraljust.gov.ua/pravovi_zasady.
100. Нормативно-правові засади діяльності. *Дія* : [сайт]. URL: <https://data.gov.ua/dataset/eace0b88-3848-4b29-862e-1a875cb3bb8a/resource/78fd3442-2a43-4c62-bb18-028495a2d4a6>.

101. Нормативно-правові засади діяльності. *Центральне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Київ)* : [сайт]. URL: https://centraljust.gov.ua/zasady_diyalnosti.

102. Овсянюк Д. Становлення підрозділів кримінального аналізу Національної поліції України та вимоги до професійної компетентності аналітиків. Розділ 10. С. 105–112. URL: https://vaite.kiev.ua/doi/ilp/ILP_Ch_10.pdf.

103. Олійник О. В. Поняття виборчих відносин як об'єкта адміністративно-правового регулювання. *Право і суспільство*. 2017. № 3. С. 153–158. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/3_2017/part_1/28.pdf.

104. Оператори гарячої лінії «102» вивчають нові методики для ефективнішої роботи. *EUAM Ukraine* : [сайт]. URL: <https://www.euam-ukraine.eu/ua/news/latest-news/102-line-operators-learn-new-auxiliary-methods-to-be-more-effective-at-work/>.

105. Організація діяльності органів державної влади : навч. посіб. / О. Г. Вагонова, О. В. Горпинич, В. В. Чернобаєв, В. А. Шаповал ; М-во освіти і науки України, НТУ «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2019. 77 с.

106. Охріменко І. Оцінка ефективності діяльності органів і підрозділів Національної поліції України: погляд на проблему. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 11. С. 139–144.

107. Оцінка ефективності роботи поліції в Україні: від “палиць” до нової системи на прикладі органів досудового розслідування : наук.-практ. видання / за ред. Є. О. Крапивіна. Київ : Софія-А, 2016. 120 с. URL: <https://umdppl.info/police-experts.info/wp-content/uploads/2016/12/Maket-dlya-veb.pdf>.

108. Очкуренко С. Правове регулювання відносин, що виникають у процесі кредитної діяльності комерційних банків : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2001. 24 с.

109. Панова Н. С. Адміністративно-правові засади розвитку державного управління в сучасній Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2008. 24 с.

110. Пеньков С. В. Проблеми та перспективи інформаційного забезпечення оперативних підрозділів Національної поліції України. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави* : тези доп. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 1 груд. 2017 р.). Харків, 2017. С. 272–275. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/01_12_2017/pdf/85.pdf.

111. Петрик В. М. Соціально-правові основи інформаційної безпеки : навч. посіб. Київ : Росава, 2007. 496 с. URL: https://pidru4niki.com/16350318/politologiya/osnovni_metodichni_rekomendatsiyi_schodo_provedennya_informatsiyno-analitichnih_naukovih_doslidzen_protseviv.

112. Повидиш В. В. Адміністративно-правове забезпечення державного замовлення для обороноздатності України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2023. 445 с.

113. Погребняк С. П. Основоположні принципи права. змістовна характеристика : монографія. Харків : Право, 2008. 240 с.

114. Податковий кодекс України : Закон України від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

115. Поліцейська (адміністративна) діяльність : навч. посіб. / [О. В. Джафарова, С. О. Шатрава та ін.] ; за заг. ред. О. І. Безпалової. Харків : Харк. нац. ун-р внутр. справ, 2020. 396 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c424ac4d-f8fd-4da3-99d3-25f51f978220/content>.

116. Поліцейська діяльність : навч. посіб. / за заг. ред. проф. С. С. Вітвицького. Київ : Дакор, 2021. 372 с.

117. Поліцейська лінія 102 в умовах сьогодення. *Головне управління Національної поліції в Сумській області* : [сайт]. URL: <https://su.npu.gov.ua/news/politseiska-liniia-102-v-umovakh-sohodennia>.

118. Посохова Я. С. Оператор служби «102» ключова ланка в системі роботи Національної поліції України. *Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми* : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Харків, 25 листоп. 2016 р.). Харків, 2016. С. 257–261.

119. Прийма С. В. Поняття принципу в аспекті співвідношення з суміжними категоріями. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2014. Вип. 28. С. 46–55.

120. Приходько А. А. До питання про принципи адміністративно-правового забезпечення запобігання та протидії корупції в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. № 3. С. 146–149.

121. Прищак М. Д., Мацко М. А. Психологія : навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2013. Ч. 1. 98 с. URL: https://web.posibnyku.vntu.edu.ua/icgn/3prishak_psihologiya_ch1/1271.html.

122. Про внесення змін до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» щодо приведення його у відповідність із Конституцією України : Закон України від 27 лют. 2014 р. № 795-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13. Ст. 223.

123. Про внесення змін до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 08 лют. 2022 р. № 103. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-22#Text>.

124. Про внесення змін до Переліку відомостей, що становлять службову інформацію в системі Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 01 верес. 2023 р. № 810. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0810887-23#Text>.

125. Про внесення змін до Положення про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 20 квіт. 2021 р. № 313. *Єдиний загальнодержавний ресурс публічних законодавчих та нормативно-правових актів, які регламентують діяльність поліції* : [сайт]. URL: <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/01.html>.

126. Про внесення змін до Положення про Міністерство внутрішніх справ України : постанова Кабінету Міністрів України від 26 трав. 2021 р. № 534. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/534-2021-%D0%BF#Text>.

127. Про державну таємницю : Закон України від 21 січ. 1994 р. № 3855-ХІІ. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text>.

128. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13 січ. 2011 р. № 2939-VІ. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>.

129. Про електронні комунікації : Закон України від 16 груд. 2020 р. № 1089-ІХ. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text>.

130. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06 груд. 2019 р. № 361-ІХ. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.

131. Про застосування англійської мови в Україні : проект Закону України реєстр. № 9432 від 28 черв. 2023 р. *ЛІГА:ЗАКОН* : [сайт]. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/II09461I?an=6>.

132. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад : наказ Міністерства

внутрішніх справ України від 28 лип. 2017 р. № 650. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17>.

133. Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 23 трав. 2017 р. № 440. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17#Text>.

134. Про затвердження Інструкції з організації контролю за виконанням документів у Національній поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 13 черв. 2016 р. № 503. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0944-16#Text>.

135. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 27 квіт. 2020 р. № 357. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-20#Text>.

136. Про затвердження Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «Атріум» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 11 груд. 2019 р. № 1032. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0217-20#Text>.

137. Про затвердження Методики визначення належності бюджетних програм до сфери інформатизації : наказ Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 06 черв. 2003 р. № 97 (втратив чинність). *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0512-03#Text>.

138. Про затвердження положення про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 27 листоп. 2015 р. № 126. *Єдиний загальнодержавний ресурс публічних законодавчих та нормативно-*

правових актів, які регламентують діяльність поліції : [сайт]. URL: <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/>.

139. Про затвердження Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ та переліку пріоритетних електронних інформаційних ресурсів її суб'єктів : постанова Кабінету Міністрів України від 14 листоп. 2018 р. № 1024. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2018-%D0%BF#Text>.

140. Про затвердження Положення про Національну поліцію : постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2015 р. № 877. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-2015-%D0%BF#Text>

141. Про затвердження Положення про організацію діяльності підрозділів дізнання органів Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 20 трав. 2020 р. № 405. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0491-20#Text>.

142. Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів міліції в системі Міністерства внутрішніх справ України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 11 листоп. 2010 р. № 550 (втратив чинність). *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-10#Text>.

143. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 08 лют. 2019 р. № 100. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#Text>.

144. Про затвердження Порядку взаємодії Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку, з Національною поліцією України : наказ міністерства внутрішніх справ

України від 23.08.2023 № 697. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1723-23#Text>.

145. Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Офісу Генерального прокурора та Міністерства внутрішніх справ України : наказ Офісу Генерального прокурора, Міністерства внутрішніх справ України від 22 листоп. 2021 р. № 371/846. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0371905-21#Text>.

146. Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах та підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 10 лют. 2022 р. № 116. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0534-22#Text>.

147. Про затвердження Порядку проведення оцінки рівня довіри населення до Національної поліції : постанова Кабінету Міністрів України від 07 лют. 2018 р. № 58. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/58-2018-%D0%BF#Text>.

148. Про затвердження Порядку та умов виплати грошового забезпечення поліцейським Національної поліції та здобувачам вищої освіти закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06 квіт. 2016 р. № 260. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0669-16#n14>.

149. Про затвердження Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 22 січ. 2016 р. № 39. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0216-16#Text>.

150. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах : Закон України від 05 лип. 1994 р. № 80/94-ВР. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#n3>.

151. Про інформацію : Закон України від 02 жовт. 1992 р. № 2657-XII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.

152. Про Національну поліцію України : Закон України від 02 лип. 2015 р. № 580-VIII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

153. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лют. 1992 р. № 2135-XII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

154. Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06 лип. 2017 р. № 570. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text>.

155. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України : постанова Верховної Ради України від 11 груд. 2014 р. № 26-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 1. Ст. 2.

156. Про регуляторну діяльність відповідно до Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності": лист Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва від 10 верес. 2004 р. № 6221. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6221563-04#Text>.

157. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15.10.2021 р. «Про Стратегію інформаційної безпеки» : указ Президента України від 28 груд. 2021 р. № 685/2021. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>.

158. Пчолкін В. Д., Крайній В. П. Використання інформаційних масивів для викриття економічних злочинів. *Вісник Львівського інституту внутрішніх справ*. 1998. Вип. № 1. С. 101–108.

159. Регульський В. Л., Євтушок В. П. Інформаційне забезпечення оперативно-розшукової діяльності ОВС у сучасних умовах (проблеми, пошуки, шляхи). *Актуальні питання оперативно-розшукової діяльності та боротьби з орг. злочинністю*. Львів, 1997. № 6. С. 12–21.

160. Результати пошуку. *Національна поліція України* : [сайт]. URL: <http://surl.li/oaхkvw>

161. Рибалка Н. О., Балабан С. М. Концептуальні засади визначення ефективності адміністративно-правового регулювання: міждисциплінарний підхід. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2014. № 1. С. 147–159.

162. Саричев Ю. О. Інформаційно-аналітичне забезпечення як вид інформаційного забезпечення в системі державного управління. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. Серія : Державне управління. 2017. № 3. С. 120–126.

163. Саричев Ю. О. Теоретичний підхід до інформаційного забезпечення управління у воєнній сфері. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України* Серія : Державне управління. 2016. № 4. С. 153–160.

164. Сенік В. В. Стан і напрями вдосконалення нормативно-правового й інформаційно-технічного забезпечення діяльності підрозділів Національної поліції України у сфері протидії торгівлі людьми. *Соціально-правові студії*. 2021. Вип. 1 (11). С. 46–52.

165. Сердюк Є. В. Принципи адміністративно-правового забезпечення виборчих прав громадян України. *Інформація і право*. 2014. № 2. С. 72–78.

166. Система екстрених служб в Україні: нормативи та регулювання. *Ксенко Авто Продакшн* : [сайт]. URL: <http://surl.li/nhyvle>.

167. Ситуативні центри органів державної влади : наук. розроб. / [А. І. Семенченко, І. В. Клименко, А. В. Журавльов та ін.]. Київ : НАДУ, 2013. 59 с.
168. Скакун М. Чому в Поліції проти створення громадської ради. *Громадський Простір* : [сайт]. URL: <https://www.prostir.ua/?news=chomu-v-politsiji-protu-stvorennya-hromadskoj-rady>.
169. Скороход Г. М. Поняття та елементи механізму адміністративно-правового регулювання державного боргу України. *Юридична наука*. 2020. № 2 (104). С. 318–327. URL: <https://journal-nam.com.ua/index.php/journal/article/download/97/93/186>.
170. Словник базової термінології з адміністративного права: навчальний посібник за заг. ред. Коломоєць Т. Київ: Істина, 2010. 234 с.
171. Сніцаренко П. М. Інформаційно-аналітичне забезпечення державного управління: воєнний аспект. *Науковий часопис Академії національної безпеки*. 2017. № 3–4. С. 75–87.
172. Сокіран М. Міжнародні стандарти у сфері забезпечення безпеки критичної інформаційної інфраструктури. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*, 2024. № 1. С. 358–362.
173. Сокурєнко В. В. Публічне адміністрування сферою оборони в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2016. 40 с.
174. Сорока Л. В. Адміністративно-правовий механізм реалізації космічної доктрини України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Дніпро, 2020. 490 с.
175. Сорока Л. В. Державне регулювання і управління та їх співвідношення з публічним адмініструванням. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. 2020. Вип. 86. С. 210–217. URL: http://apdp.in.ua/v86/86_2020.pdf#page=204.
176. Сурмин Ю. П. Теорія систем і системний аналіз : навч. посіб. Київ : МАУП, 2003. 368 с.
177. У Львові проводять тренінги для операторів лінії 102, диспетчерів та інших працівників чергових служб. *Міністерство внутрішніх справ*

України : [сайт]. URL: <https://mvs.gov.ua/news/u-lvovi-provodyat-treningi-dlya-operatoriv-liniyi-102-dispetceriv-ta-insix-pracivnikiv-cergovix-sluzb>.

178. У МВС знайшли винних у провалі реформи поліції. *УНІАН* : [сайт]. URL: <https://www.unian.ua/politics/reforma-policii-u-mvs-nazvali-prichinu-provalu-novini-ukrajina-11025005.html>.

179. Фоменко А. Є. Кримінологічна діяльність Національної поліції України : монографія. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 320 с.

180. Фоменко А. Є. Співвідношення понять «кримінологічний моніторинг», «моніторинг криміногенної ситуації» та «моніторинг оперативної обстановки». *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 2, т. 2–2. С. 99–104. URL: http://www.nvppp.in.ua/vip/2018/2-2/tom_2/19.pdf.

181. Фулей Т. Римське право як основа сучасних загальнолюдських принципів права. *Актуальні проблеми держави та права*. 2001. Вип. 13. С. 20–26.

182. Цюпин Б. Британська поліція і контроль над нею. *Радіо свобода* : [сайт]. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/25054955.html>.

183. Шаповал Р. В., Солнцева Х. В. Інформаційно-правова складова діяльності органів національної поліції України: порівняльний аспект. *International Scientific Journal "Internauka"*. Series: "Juridical Sciences". 2022. № 6. С. 21–28. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16559928303823.pdf>.

184. Шапошник А. С. Щодо поняття адміністративно-правових засад діяльності прокурора в Україні. *Академічні візії*. 2023. Вип. 15. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/690/622>.

185. Шерстюк А. Д., Халеп В. В., Малахов В. В. Моніторинг оперативної обстановки в інтересах охорони громадського порядку національною гвардією України. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2019. Вип. 12. С. 131–135. URL: <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2019/12-2019/26.pdf>.

186. Шестак В. С. Роль адміністративного права у правовому забезпеченні реалізації окремих функцій держави суб'єктами публічного управління (на прикладі культурної функції). *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2015. Вип. 34 (2). С. 151–154.

187. Школьніков В. І. Види аналітичних технологій та їхня класифікація досвід національної поліції України. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2023. Вип. 3 (59). С. 39–49. DOI:10.20535/2308-5053.2023.3(59).295011.

188. Шорохова Г. М. Деякі аспекти використання сучасного інформаційно-аналітичного забезпечення в службовій діяльності органів і підрозділів поліції України. *Актуальні проблеми вдосконалення законодавства та правозастосування* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Запоріжжя, 2017. 124 с.

189. Шулежко В. Принципи діяльності суб'єктів владних повноважень. *Юридична наука*. 2019. № 2. С. 133–138.

190. Якимець О. Правові засади використання науково-технічних засобів у цивільному процесі. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2002. № 2. С. 15–18. URL: [https://www.naiiau.kiev.ua/tslc/pages/biblio/visnik//2002 2/](https://www.naiiau.kiev.ua/tslc/pages/biblio/visnik//2002%202/).

191. Ярмиш О. Н. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : навч. посіб. / за заг. ред. Ю. М. Тодики. Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2006. 672 с.

192. Atkinson, TimandNehulVyas. FourWaysPoliceDepartmentsCanUseDataandAnalytics. Avaar, 2024. URL: <https://blog.avaar.com/four-ways-police-departments-can-use-data-and-analytics>

193. Automated Regional Justice Information System. *San Diego Association of Governments*. 2024. URL: <https://www.sandag.org/data-and-research/criminal-justice-and-public-safety/automated-regional-justice-information-system>.

194. Baraniuk Chris. Pre-crimes of twarerecruitedtotrackgang of thieves. Copyright New Scientist Ltd. 2015. URL: <https://www.newscientist.com/article/mg22530123-600-pre-crime-software-recruited-to-track-gang-of-thieves/>
195. Braga A. and D. Weisburd. Policing problem places: Crimehotspotsandeffectiveprevention. NewYork : Oxford University Press, 2010.
196. Braga Anthony A. The Effects of Hot Spots Policing on Crime. The Annals of the American Academy of Political and Social Science. Vol. 578, What Worksin Preventing Crime? Systematic Reviews of Experimental and Quasi-Experimental Research (Nov., 2001), pp. 104–125. URL: <https://www.jstor.org/stable/1049870>.
197. CAS – Crime anticipation system. Responsibleorganisation: City of Amsterdam (Governmental), 2021. URL: [https://ai-watch.github.io/AI-watch-T6-X/service/90080.html#:~:text=The%20Crime%20Anticipation%20System%20\(CA S,and%20information%20from%20Statistics%20Netherlands](https://ai-watch.github.io/AI-watch-T6-X/service/90080.html#:~:text=The%20Crime%20Anticipation%20System%20(CA S,and%20information%20from%20Statistics%20Netherlands).
198. Code of Conduct for Law Enforcement Officials. General Assembly resolution 34/169, 1979. URL: <https://www.ohchr.org/en/instrumentsmechanisms/instruments/code-conduct-law-enforcement-officials>
199. Code of Ethics. College Police, 2024. URL: <https://www.college.police.uk/article/code-of-ethics>.
200. Communication From The Commission To The European Parliament, The European Council, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regionsonthe EU Security Union Strategy. COM/2020/605 final. European Union, 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1596452256370&uri=CELEX:52020DC0605>.
201. Connecting Financial Intelligence Units Worldwide. The Egmont Group, 2024. URL: <https://egmontgroup.org/>

202. Cooke P. ‘Three Disruptive Models of New Spatial Planning: “Attention”, “Surveillance” or “Sustainable” Capitalisms? *Journal of OpenInnovation: Technology, Market, andComplexity*. 2021. № 7 (46). P. 46–20.

203. Curt Taylor Griffiths, Nahanni Pollard & Tom Stamatakis. Assessing the effectivenessandefficiencyof a policeservice: theanalyticsofoperationalreviews. *Police Practice and Research an International Journal*. 2015. Volume 16, Issue 2. P. 175–187. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15614263.2014.972621?needAccess=true>.

204. Das Programm «Polizei 20/20». Bundeskriminalamt, 2024. URL: https://www.bka.de/DE/UnsereAufgaben/Ermittlungsunterstuetzung/ElektronischeFahndungsInformationssysteme/Polizei2020/Polizei2020_node.html.

205. Declaration of Principles. Building the Information Society: a globalchallengeinthnew Millennium. Document WSIS-03/GENEVA/ DOC/4-E. 12 December, 2003. URL: <https://www.itu.int/net/wsis/docs/geneva/official/dop.html>.

206. Declaration on the Police. URL: <https://pace.coe.int/pdf/eb98a74f111fe6b0a86c0d353c74a1189fe903fed1c370f6ee44fbc829f6ff5c/rec.%20858.pdf>.

207. Definition of policing byconsent. GOV.UK, 2012. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/policing-by-consent/definition-of-policing-by-consent>.

208. Den Heyer G. Examiningpolicestrategieresourceallocationin a timeofausterity. *Salus Journal, Special Issue on Policing and Security in Practice*. 2014. № 2 (1). P. 63–79.

209. Digital Transformation Of Aml/Cft For Operational Agencies. The Egmont Group, 2024. URL: <https://egmontgroup.org/wp-content/uploads/2022/01/Digital-Transformation-executive-summary.pdf>.

210. Dumke Mick and Frank Main. A lookinsidethewatchlist Chicagopolicefoughttokeepsecret. Chicago Sun-Times Media, Inc., 2017. URL:

<https://chicago.suntimes.com/2017/5/18/18386116/a-look-inside-the-watch-list-chicago-police-fought-to-keep-secret>.

211. Eidam Eyragon. The Role of Data Analytics in Predictive Policing. e.Republic LLC., 2016. URL: <https://www.govtech.com/data/role-of-data-analytics-in-predictive-policing.html>.

212. Eski Y. And Schuilenburg M. On Tesla: Balancing Sustainable Car Connectivity, Silent Lethality and Luxury Surveillance. *Criminological Encounters*. 2022. № 5 (1). P. 234–251.

213. Get AI Into Operations. Palantir, 2024. URL: <https://www.palantir.com/>.

214. Grawert Ames, Noah Kim. The recent rise in crime is extraordinarily complex.

Policymakers and the public should not jump to conclusions or expect easy answers.

Brennan Center for Justice at NYU Law, 2023. URL: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/myths-and-realities-understanding-recent-trends-violent-crime>.

215. Guidebook on Democratic Policing. OSCE, 2008. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/5/3/23804.pdf>.

216. Guidelines for the Effective Implementation of the Code of Conduct for Law Enforcement Officials. UN. Economic and Social Council, 1989. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/75546>.

217. Johnson Shane D., Daniel J. Birks, Lindsay McLaughlin, Kate J. Bowers, Ken Pease. Prospective crime mapping in operational context. Final report. Home Office Online Report, 2007. URL: https://www.researchgate.net/publication/263851243_Prospective_Mapping_in_Operational_Context.

218. Johnson Shane D., Wim Bernasco, Kate J. Bowers, Henk Elffers, Jerry Ratcliffe, George Rengert & Michael Townsley. Space–Time Patterns of Risk: A Cross National Assessment of Residential Burglary Victimization. *Journal of*

Quantitative Criminology. 2007. Volume 23. P. 201–219. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10940-007-9025-3>.

219. Joyride (crime). *Wikipedia*. 2024. URL: [https://en.wikipedia.org/wiki/Joyride_\(crime\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Joyride_(crime)).

220. Kathryn E Wuschke, Martin A Andresen, Paul J Brantingham, Christopher Rattenbury, Andrew Richards. What do police do and where do they do it? *International Journal of Police Science & Management*. 2017. Volume 20, Issue 1. URL: https://www.researchgate.net/publication/322122261_What_do_police_do_and_where_do_they_do_it.

221. Key Crime. OltreImpact SGR S.P.A., 2024. URL: <https://www.oltreimpact.com/portafoglio/keycrime-en/>.

222. Laura Neiva, Rafaela Granja, Helena Machado. Big Data applied to criminal investigations: expectations of professionals of police cooperation in the European Union. *International Journal of Research and Policy*. 2022. Volume 32, Issue 10. URL: <https://doi.org/10.1080/10439463.2022.2029433>.

223. Lu Yung-Hsiang. Continuous Analysis of Many CAMERAs. *Purdue Universit.*, 2024. URL: <https://engineering.purdue.edu/VIP/teams/cam2>.

224. Ludwig Anika, Mike Norton and Ia in McLean. Measuring Police Effectiveness. A Gwilym Gibbon Centre Working Paper, 2024. URL: <http://ggcpp.nuff.ox.ac.uk/wp-content/uploads/2017/02/Police-Effectiveness.pdf>.

225. Lum Cynthia; Christopher S Koper; James Willis. Understanding the Limits of Technology's Impact on Police Effectiveness. *Police Quarterly*. 2017. Volume 20, Issue: 2. P. 135–163. URL: <https://www.ojp.gov/library/publications/understanding-limits-technologys-impact-police-effectiveness-0>.

226. MacIsaac, Andy. Empowering Investigation Analysis With Predictive Geospatial and Text Mining Analytics. Alteryx, 2020. URL:

<https://www.alteryx.com/blog/empowering-investigation-analysis-with-predictive-geospatial-and-text-mining-analytics>.

227. Maksym Sokiran. Disaster Management, Resilience of System and Space Information Technologies. *Advanced Space Law*. 2019. Volume 3. P. 120–130. URL: <https://doi.org/10.29202/asl/2019/3/10>.

228. MapRevelation: see, understand, predict! *MapRevelation*, 2024. URL: <http://www.maprevelation.fr/indexen.html>.

229. Marat Erica. Georgia: Refurbishment versus Reform. The Politics of Police Reform: Society against the State in Post-Soviet Countries. Oxford University Press, 2018. P. 64–86. URL: <https://academic.oup.com/book/8288/chapter-abstract/153899842?redirectedFrom=fulltext>.

230. Marc Schuilenburg, Melvin Soudijn. Big data policing: The use of big data and algorithms by the Netherlands Police. *Journal of Policy and Practice*. 2023. Volume 17. URL: https://www.researchgate.net/publication/374154971_Big_data_policing_The_use_of_big_data_and_algorithms_by_the_Netherlands_Police.

231. Markel Michael H., Mike Markel. Technical Communication, Bedford/St. Martin's, Boston, Mass, 2012.

232. Marx G. Windows into the Soul, Surveillance and Society in an Age of High Technology. Chicago : University of Chicago Press, 2016.

233. Mosher C., Miethe T. and Phillips D. The mismeasure of crime. Thousand Oaks, California, Sage Publications, 2002.

234. P20 – A programme for the police of the future. Federal Ministry of the Interior and Community, 2023. URL: https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/downloads/EN/publikationen/2023/BMI23018.pdf?__blob=publicationFile&v=6.

235. Pearsall Beth. Predictive Policing: The Future of Law Enforcement? NIJ Website, 2009. URL: <https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/230414.pdf>.

236. Peelassessments 2023–2025. HMICFRS, 2024. URL: <https://hmicfrs.justiceinspectrates.gov.uk/peel-assessments/what-is-peel/peel-assessments-2023-2025/>.

237. Police Reform and Social Responsibility Act 2011. UK PublicGeneralActs. legislation.gov.uk, 2011. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2011/13/section/34/enacted>.

238. Policinginthe UK. House of Commons. 2021. URL: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-8582/>

239. Privacy Act 1974. U.S. Department of the Treasury. URL: [https://home.treasury.gov/footer/privacy-act#:~:text=The%20Privacy%20Act%20grants%20individuals,of%20Information%20Act%20\(FOIA\).](https://home.treasury.gov/footer/privacy-act#:~:text=The%20Privacy%20Act%20grants%20individuals,of%20Information%20Act%20(FOIA).)

240. Programm P20. Undesministerium des Innern und für Heimat, 2024. URL: <https://www.bmi.bund.de/DE/themen/sicherheit/programm-p20/programm-p20-node.html>.

241. Robert C. Davis. Selected International Best Practices in Police Performance Measurement. Centeron Quality Policing. RAND corporation technical reportseries, 2012. URL: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/technical_reports/2012/RAND_TR1153.pdf.

242. Sadowski J., Strengers Y., and Kennedy, J. More Work for Big Mother: Revaluating Care and Controlin Smart Homes. *Economy and Space*. 2021. Volume 56, Issue 1. URL: <https://doi.org/10.1177/0308518X211022366>.

243. Santora M. Life on the Beat for Ukraine’s Cops: The Drunk, the Disorderly and Drones. New York Times Company, 2023. URL: <https://www.nytimes.com/2023/02/09/world/europe/ukraine-war-kyiv-police.html>.

244. Schuilenburg Marc, Melvin Soudijn. Bigdatapolicing: The useofbigdataandalgorithmsby the Netherlands Police. *Policing. A Journal of Policy and Practice*. 2023. Volume 17. URL: <https://academic.oup.com/policing/article/doi/10.1093/policing/paad061/7281562>.

245. Software für mobiles dynamisches Prozess-Management. Logobject, 2024. URL: <https://logobject.com/en/>.

246. Stockdale J. E., C. M. E. Whitehead and P. J. Gresham. Applying economic evaluation to policing activity. Research, Development and Statistics Directorate. London, UK, Policing and Reducing Crime Unit, 1999. Police Research Series Paper No. 103.

247. The EEA project «Support to the State Police for increasing effectiveness and quality of economic crime investigation in Latvia» has been launched. Valsts policija, 2022. URL: https://www.vp.gov.lv/en/article/eea-project-support-state-police-increasing-effectiveness-and-quality-economic-crime-investigation-latvia-has-been-launched?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F.

248. The European Code of Police Ethics. Recommendation Rec(2001)10 adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 19 September 2001. URL: <https://polis.osce.org/european-code-police-ethics>.

249. The Office of the Deputy Assistant Secretary for Privacy, Transparency, & Records. *U. S. Department of the Treasury*, 2020. URL: <https://home.treasury.gov/system/files/236/Privacy-Act-Handbook-Final.pdf>

250. The role of technology in modern Law Enforcement. Secure Redact. Somerset House, 2024. URL: <https://www.secureredact.ai/articles/role-of-technology-in-modern-law-enforcement>.

251. Tudor Sarah. Police standards and culture: Restoring public trust. House of Lords, 2023. URL: <https://lordslibrary.parliament.uk/police-standards-and-culture-restoring-public-trust/>.

252. Verma Pranshu. The never-ending quest to predict crime using AI. *The Washington Post*, 2022. URL: <https://www.washingtonpost.com/technology/2022/07/15/predictive-policing-algorithms-fail/>.

253. What we do. European Union Agency for Criminal Justice Cooperation, 2024. URL: <https://www.eurojust.europa.eu/about-us/what-we-do>

254. Wood Matt. Algorithm predicts crime a week in advance, but reveals bias in police response. The University of Chicago, 2022. URL: <https://biologicalsciences.uchicago.edu/news/algorithm-predicts-crime-police-bias>.

255. Xomnia – The Burglary Predictor. Responsible organisation: City of Utrecht (Governmental), 2021. URL: <https://ai-watch.github.io/AI-watch-T6-X/service/90086.html>.

256. Zakhochai V. B. Information and Analytical Support for the Management of Law Enforcement and Socio-Economic Activities (on the Basis of Methodologies and Practices of Applied Statistics). *Statistics of Ukraine*. 2023. № 100 (1). P. 86–91. URL: https://www.researchgate.net/publication/373793191_Information_and_Analytical_Support_for_the_Management_of_Law_Enforcement_and_Socio-Economic_Activities_on_the_Basis_of_Methodologies_and_Practices_of_Applied_Statistics

ДОДАТКИ

Додаток А

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Ковальчук Я. Л. Принципи інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9. С. 132–136.
2. Ковальчук Я. Л. Генетичний аспект спеціальних принципів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2022. № 2 (66). С. 205–209.
3. Ковальчук Я. Л. Досвід США щодо здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції. *KELM*. 2022. № 7 (51). С. 333–337 (Республіка Польща).
4. Ковальчук Я. Л. Детермінація концепту «інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції». *Право і суспільство*. 2023. № 3. С. 542–548.
5. Ковальчук Я. Л. Сутність інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції. *Правові новели*. 2023. № 21. С. 332–337.
6. Ковальчук Я. Л. Нормативна об'єктивізація засад здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 739–743.
7. Ковальчук Я. Л. Завдання підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України: порівняльний аналіз. *Право і суспільство*. 2024. № 2. С. 367–374.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Ковальчук Я. Л. Класифікація принципів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції. *Актуальні питання та*

проблеми правового регулювання суспільних відносин : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 6–7 берез. 2020 р.). Дніпро : Правовий світ, 2020. С. 77–80.

9. Ковальчук Я. Л. Адміністративно-правове регулювання інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів Національної поліції: визначення концепту. *Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 13–14 берез. 2023 р.). Київ : Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2023. С. 131–133.

10. Ковальчук Я. Л. До розуміння терміна «моніторинг оперативної обстановки». *Реформування українського законодавства: проблемні питання та шляхи їх вирішення* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 07–08 лют. 2024 р.). Київ : Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2024. С. 71–73.